

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE

Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnje izvješće 2022

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**Godišnje izvješće
2022**

KAZALO

Uvodna riječ guvernera	9
Pravni status	11
1. Ekonomski kretanja u 2022. godini	13
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje.....	15
1.2 Izvješće o stanju bh. ekonomije	18
1.2.1 Realni sektor	18
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	19
II. Cijene.....	21
III. Zaposlenost i plaće	24
1.2.2 Fiskalni sektor.....	25
1.2.3 Bankarski sektor.....	29
1.2.4 Vanjski sektor	33
I. Platna bilanca	33
II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj.....	35
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2022. godini	37
2.1 Monetarna politika	40
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	40
2.3 Upravljanje deviznim rezervama.....	44
2.4 Upravljanje gotovim novcem.....	46
2.5 Održavanje platnih sustava	49
2.6 Uloga fiskalnog agenta	50
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	50
2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu.....	51
2.9 Suradnja sa međunarodnim institucijama i rejtting agencijama	52
2.10 Upravljanje rizicima	53
2.11 Proces interne revizije	54
2.12 Ostalo.....	54
2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima.....	54
2.12.2 Komuniciranje sa javnošću	56
2.12.3 Projekti energetske učinkovitosti i očuvanje nacionalnih spomenika	57
3. Finansijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora	59
4. Statističke tablice	147
Publikacije i web servisi	189

SPISAK GRAFIKONA, TABLICA I TEKSTNIH OKVIRA

Grafikon 1.1: Doprinos rastu ukupne inflacije u eurozoni po najznačajnijim grupama proizvoda	15
Grafikon 1.2: Doprinosi cijena hrane i energenata godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena, na kraju prosinca	16
Grafikon 1.3: Ključne kamatne stope vodećih centralnih banaka	17
Grafikon 1.4: Kretanje glavnih burzanskih indeksa u 2022. godini	17
Grafikon 1.5: Plan izdvajanja za javnu potrošnju u BiH i zemljama regiona u 2023. godini	18
Grafikon 1.6: Stope promjene u grupama djelatnosti industrijske proizvodnje, razdoblje na razdoblje	19
Grafikon 1.7: Najznačajnije djelatnosti za rast prerađivačke industrije u 2022. godini	20
Grafikon 1.8: Promjene u intenzitetu građevinske industrije, razdoblje na razdoblje	20
Grafikon 1.9: Inflacija u BiH, razdoblje na razdoblje	21
Grafikon 1.10: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje	22
Grafikon 1.11: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH po djelnostima, razdoblje na razdoblje	22
Grafikon 1.12: Promjene u prosječnim cijenama u odjeljcima koji utječu na temeljnu inflaciju, u odnosu na 2021. godinu	23
Grafikon 1.13: Akumulirani broj zaposlenih od početka 2011. godine	24
Grafikon 1.14: Prosječne godišnje neto plaće	25
Grafikon 1.15: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plaći prema djelnostima	25
Grafikon 1.16: Prihodi od neizravnih poreza	26
Grafikon 1.17: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	26
Grafikon 1.18: Ukupan bruto dug sektora vlade	27
Grafikon 1.19: Vanjski dug sektora vlade	27
Grafikon 1.20: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka	28
Grafikon 1.21: Stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske ..	28
Grafikon 1.22: Godišnja stopa rasta depozita	29
Grafikon 1.23: Depoziti stanovništva, valutna struktura	30
Grafikon 1.24: Godišnja stopa kreditnog rasta	31
Grafikon 1.25: Kamatne stope na novoodobrene kredite	32
Grafikon 1.26: Kamatne stope na ukupne novougovorene depozite	32
Grafikon 1.27: Realne kamatne stope na novougovorene depozite	32
Grafikon 1.28: Neto strana aktiva	33
Grafikon 1.29: Tekući i kapitalni račun	33
Grafikon 1.30: Račun usluga u platnoj bilanci	34
Grafikon 1.31: Kompenzacije zaposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva	34
Grafikon 1.32: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM	35
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH	39
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi	39
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja	40
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	40
Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada	41

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2022. godini	41
Grafikon 2.7: Kretanje osnovice za obračun OR	41
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa OR	42
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u sastavnicama rezervnog novca	42
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	43
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	43
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2022. godini	45
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine	45
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	46
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	46
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	47
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2022. godini	47
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2022. godini	47
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2021. godinu	47
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2022. godini, prema apoenima	48
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2022. godini	48
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2022. godini	48
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2022. godini	48
Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	56
 Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2022. godine	18
Tablica 1.2: Struktura nominalnog i realnog BDP-a, za prva tri tromjesečja, u razdoblju 2019 – 2022. godina	19
Tablica 1.3: Emisije javnog duga entiteta u 2022. godini	28
Tablica 1.4: Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2022. godini (u %)	29
Tablica 1.5: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM)	34
Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH	43
Tablica 2.2: Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope, i tržišni prinosi, na državne obveznice u eurozoni	45
Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	49
Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	49
Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	50
Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima	50
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2022. godine	54
 Tekstni okvir 1: Inflacija u eurozoni	15
Tekstni okvir 2: Promjene u kretanju različitih cjenovnih indeksa u BiH	21
Tekstni okvir 3: Uzroci i posljedice odljeva depozita iz bankarskog sektora početkom 2022. godine	30

KRATICE

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov) (eng. asset purchase programme)
ATM	Bankomat (eng. automated teller machine)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BIRS	Burzanski indeks Republike Srpske
BIS	Banka za međunarodna poravnjanja
BLSE	Banjalučka burza
BoE	Banka Engleske
b.b.	Bazni bod
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; Real Time Gross Settlement)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEFTA	Srednjeuropski sporazum o slobodnoj trgovini
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CU	Centralni ured Centralne banke BiH
d.s.	Desna skala
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj
ECB	Europska centralna banka
ECOFIN	Vijeće za ekonomski i finansijski pitanja EU
EFSE DF	Razvojni instrument Europskog fonda za jugoistočnu Europu
EIB	Europska investiciona banka
EK	Europska komisija
EMIS	Informacioni sustav energetskog menadžmenta
ERP	Program ekonomskih reformi
ESCB	Europski sustav središnjih banaka
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sustav federalnih rezervi SAD
FOB	Franko brod (eng. free on board)
FSI	Pokazatelj finansijske stabilnosti (eng. financial soundness indicators)
FTSE100	Burzanski indeks 100 najvećih kompanija po tržišnoj kapitalizaciji koje su kotirane na londonskoj burzi
GFS	Statistika vladinih financija (eng. government finance statistics)
HRK	Hrvatska kuna
IDA	Međunarodna asocijacija za razvoj
ILO	Međunarodna organizacija rada
IPA	Instrument prepristupne pomoći
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. liquidity coverage ratio)
I.s.	Ljeva skala
MMF	Međunarodni monetarni fond

NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (eng. net stable funding ratio)
OMA	Odjelenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje
OR	Obvezna rezerva
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (ECB-ov) (eng. pandemic emergency purchase programme)
POS	Prodajno mjesto (eng. point of sale)
pp	Procentni poen
PPnKS	Prosječna ponderirana neto kamatna stopa
QE	Kvantitativne olakšice (eng. quantitative easing)
QM	Kvazi novac (eng. quasi money)
QT	Kvantitativno pooštravanje (eng. quantitative tightening)
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RS	Republika Srpska
RSD	Srbijanski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska burza
SASX-30	Indeks Sarajevske burze koji prati kretanje cijena dionica 30 najlikvidnijih emitentata
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Švicarsko tajništvo za ekonomске poslove
SGRS	Službeni glasnik Republike Srpske
SIMS	Monitoring usklađenosti
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications)
TRY	Turska lira
UINO	Uprava za neizravno oporezivanje
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju
USD	Američki dolar
UV	Upravno vijeće Centralne banke BiH

DVOSLOVNE ISO OZNAKE ZA ZEMLJE

AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
EA	Eurozona
EU	Europska unija
ME	Crna Gora
MK	Republika Sjeverna Makedonija
RS	Srbija

UVODNA RIJEČ GUVERNERA

U Godišnjem izvješću, koje je pred vama, predstavili smo najvažnije aktivnosti i mjere koje je Centralna banka Bosne i Hercegovine poduzimala tijekom 2022. godine kako bi ispunila svoj zakonom postavljeni cilj – održavanje stabilnosti domaće valute u skladu sa odabranim modelom monetarne politike – valutnim odborom. Dosljedno primjenjujući odabrani model monetarne politike, Centralna banka Bosne i Hercegovine je omogućila stabilnost domaće valute, dajući doprinos ukupnoj finansijskoj stabilnosti u zemlji, uz napomenu da je situacija na finansijskim tržištima bila izuzetno turbulentna. Centralna banka Bosne i Hercegovine je kontinuirano ispunjavala svoje Zakonom definirane zadatke, kao i provodila aktivnosti na ispunjavanju zadataka definiranih Strateškim planom.

Postala je već svojevsna tradicija da svaka godina sa sobom donese neki novi izazov koji se nije mogao predvidjeti, no 2022. godina u kojoj je naša institucija obilježila 25. obljetnicu rada, sve nas je suočila sa najvećim izazovima u smislu ekonomskih posljedica rata u Ukrajini. Godina u kojoj smo očekivali potpuni oporavak ekonomske aktivnosti nakon pandemije Covid-19, pretvorila se u godinu prekida u lancima opskrbe na globalnoj razini, ekstremnog rasta cijena sirovina, energije, nafte i hrane. Ovakvo povećanje inflatornog pritiska u Bosni i Hercegovini se reflektiralo tako što smo se, prvi put nakon više desetljeća niskog i stabilnog rasta cijena, suočili sa dvoznamenastom stopom rasta potrošačkih cijena i nikad izazovnjijim okruženjem za nositelje ekonomske politike u Bosni i Hercegovini.

Rat u Ukrajini je pored već spomenutog inflatornog dejstva donio dodatni izazov u smislu stabilnosti finansijskog sektora. Brzom i adekvatnom reakcijom institucija u Bosni i Hercegovini koje su sudionice mreže finansijske stabilnosti zemlje, a među kojima je i Centralna banka Bosne i Hercegovine, uspješno je izvršen postupak restrukturiranja nad Sberbank BH d.d. Sarajevo i Sberbank a.d. Banjaluka. Otklonjeni su svi raniji rizici povezani sa prethodnim vlasnikom, te je očuvana stabilnost banaka, osigurana zaštita klijenata i deponenata, a time postignuta i stabilnost cjelokupnog bankarskog sustava u Bosni i Hercegovini.

I pored ovako izazovnih okolnosti, naša institucija nije propustila da i u ovoj godini nastavi sa usavršavanjem i unapređivanjem svojih funkcija uz redovno izvršavanje svih poslova. Deviznim rezervama se upravljalo vodeći se principima sigurnosti i profitabilnosti, čime je uspješno održavana monetarna stabilnost. Promjena situacije na međunarodnim tržištima donijela je sa sobom i veći povrat po osnovi investiranja deviznih rezervi, te je Centralna banka Bosne i Hercegovine za godinu koja je završila 31. prosinca 2022. godine ostvarila čisti profit u iznosu od 25.899.257,46 KM.

U okolnostima značajnog rasta kamatnih stopa na međunarodnim finansijskim tržištima pravovremeno smo reagirali i prilagodili našu investicijsku politiku u cilju jačanja stabilnosti i otpornosti valutnog odbora. Restrukturiranjem investicijskog portfelja umanjili smo negativne efekte rasta kamatnih stopa na vrijednost deviznih rezervi istovremeno osiguravajući kontinuitet adekvatnog pokrića monetarne pasive deviznim rezervama. Danas, gotovo godinu dana nakon početka ciklusa povećanja ključnih kamatnih stopa i normalizacije monetarnih politika širom svijeta, sa sigurnošću možemo tvrditi da je Centralna banka Bosne i Hercegovine spremna i ima kapacitet da se suoči sa svim izazovima, te adekvatno na njih reagira radi očuvanja integriteta i povjerenja u valutni odbor.

Platni sustavi funkcionalirali su bez prekida i uredno su izvršene sve transakcije, a tijekom godine, točnije, krajem ožujka, urađeno je još jedno unapređenje funkcionalnosti puštanjem u proizvodni rad novog servisa preko kojeg sve fizičke i pravne osobe mogu besplatno dobiti informacije o računima poslovnih subjekata u BiH, a koji su sadržani u Jedinstvenom registru računa poslovnih subjekata u BiH u formi informativnog izvješća. Ovo unapređenje funkcionalnosti će sigurno imati pozitivan efekat na stvaranje dinamičnijeg i sigurnijeg poslovног okruženja u Bosni i Hercegovini.

Zadovoljene su sve potrebe banaka i gospodarstva kada je u pitanju opskrba gotovim novcem. Kada govorimo o upravljanju gotovinom, vrijedi spomenuti da je ove godine u kolovozu puštena u optjecaj nova serija novčanica apoena od

200 KM. Nastavljeno je uredno izvršavanje funkcije fiskalnog i bankarskog agenta za državu Bosnu i Hercegovinu i druge javne institucije.

Dugoročno razmišljanje i planiranje, te kontinuirani rad na unapređenju dokumenata i politika iz oblasti upravljanja rizicima, informacijske sigurnosti, te programa usklađenosti, doživjeli su i svoje međunarodno priznanje. Tako je Centralna banka Bosne i Hercegovine nagrađena od strane Capital Finance International u čak dvije kategorije: Best Central Bank Governance CEE 2022 (za Najbolje upravljanje središnjom bankom u središnjoj i istočnoj Europi u 2022. godini) i Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022 (za Izuzetan doprinos ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine u 2022. godini). Posebno je zadovoljstvo donijela činjenica da je prvi put od njezinog osnivanja, Centralnoj banci Bosne i Hercegovine dodijeljena jedna od najprestižnijih nagrada koje se dodjeljuju središnjim bankama – The Central banking award, u kategoriji transparentnost. Nagrada predstavlja izuzetno priznanje za naš dosadašnji rad na jačanju integriteta i poslovne etike.

Pored redovnog izvršavanja mandata i zadataka, Centralna banka je uspjela da napravi značajna unapređenja u mnogim segmentima, radeći samostalno ili uz suradnju sa međunarodnim organizacijama i institucijama (SECO, IMF, EBRD, WB). Sve ovo ne bi bilo moguće bez maksimalne profesionalnosti i angažmana svih članova naše institucije. Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, Uprave i službenicima na profesionalnom pristupu i doprinisu u postizanju zadatih ciljeva.

Godišnje izvješće za 2022. godinu odobreno je na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, održanoj 30.3.2023. godine.

dr. Senad Softić
Guverner

PRAVNI STATUS

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine utemeljena Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. Osnovni ciljevi i zadatci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine, i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite Entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, u koliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine se sastoji od Upravnog vijeća, Uprave i osoblja koji provode zakonom definirane aktivnosti u skladu sa ovlaštenjima.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionara, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomска kretanja u 2022. godini

1. EKONOMSKA KRETANJA U 2022. GODINI

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Na globalnom planu, 2022. godina je bila vrlo izazovna, i sve samo ne tipična, sa brojnim šokovima, koji vode relacijama među makroekonomskim segmentima koji ne odgovaraju standardnom poslovnom ciklusu. Svjedočili smo rijetkoj epizodi gdje trendovi u globalnim i nacionalnim ekonomijama nisu u skladu sa ekonomskom doktrinom, primjereno uobičajenim epizodama ekonomske ekspanzije i kontrakcije. Prevladavajuće mišljenje sa početka godine, prije rata u Ukrajini, da je inflacija tranzitorna, se promijenilo. Također, sve su jasniji signali i da će neuobičajene ekonomske relacije na globalnoj razini biti prisutne u srednjem roku. Unatoč poremećajima u globalnim proizvodnim i lancima opskrbe te izvanredno visokoj inflaciji, posebno u razvijenim zemljama, Europi i SAD, realni ekonomski rast u 2022. godini se pokazao snažnijim nego što se očekivalo polovinom godine. Naglašeno zaoštrevanje monetarne politike vodećih središnjih banaka, sa ciljem ublažavanja inflatornog šoka, još uvijek nema snažan efekat. Iako se primjećuju prve naznake željenih efekata mjera poduzetih od strane Europske središnje banke (ECB) i Federalnih rezervi (FED), inflacija u EU je još uvijek daleko iznad ciljane razine, a ECB signalizira dalje monetarno stezanje. U SAD-u je nezaposlenost na vrlo niskoj razini, što signalizira da je ekonomija i dalje pregrijana i da je moguć dalji rast cijena, unatoč snažnom povećanju referentnih kamatnih stopa. Euribor, prosječna kamatna stopa po kojoj najveće banke međusobno plasiraju sredstva, čak i do mjesec dana je, trenutno, ispod depozitne stope koju ECB plaća bankama na deponirana sredstva. Frikcije su zaista snažne, jer su šokovi i na strani ponude i na strani potražnje, te svjedočimo neuobičajenim globalnim, regionalnim ali i trendovima u zemlji već tri godine. S protekom vremena prije znakova ozbiljnog i trajnog globalnog usporavanja inflacije i jačanja ekonomske aktivnosti, rastu disbalansi u financijskim i tijekovima roba i usluga globalno, koji, opet, pojačavaju rizik od finansijskih i kriza javnog duga u brojnim zemljama u svijetu.

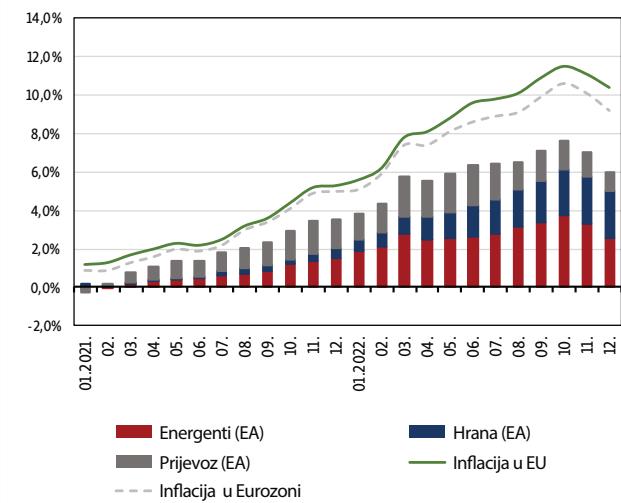
Inflatori šok u većini europskih zemalja je bio izvanredno snažan, a dvoznamenkasta inflacija u BiH (vidjeti potpoglavlje 1.2, dio III) nije bila izuzetak, niti smo zabilježili najvišu inflaciju među europskim zemljama u 2022. godini. Prema podatcima Eurostata, razinu inflacije zabilježenu u BiH su premašile neke od zemalja Europske unije (EU). Zemlje Baltika su zabilježile godišnju stopu inflacije od preko 17%, u nekim i blizu 20%. Više stope inflacije, u usporedbi sa BiH, pod vrlo grubom pretpostavkom da su nam mjere ujednačene, u 2022. godini su zabilježene i u Češkoj, Mađarskoj i Poljskoj. Inflacija u Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Bugarskoj i Rumunjskoj je bila približna izmjerenoj u BiH. Hrvatska, Slovačka i Nizozemska su bile tek nešto niže od grupe zemalja regije i BiH. Pri tome, treba imati u vidu da su neke od zemalja poduzimale mjere poput snižavanja porezne stope, administrativno ograničavale cijene određenih roba i usluga, ili finansirale iz proračuna značajne subvencije gospodarstvu i stanovništvu. Sve ove poduzete mjere slabe fiskalnu poziciju zemlje, koja je već bila pod pritiskom zbog mjera uvedenih sa

ciljem ublažavanja efekata pandemije. Konačno, treba imati u vidu i da se zemlje međusobno značajno razlikuju u pogledu primarnog uzroka rasta prosječnih cijena, ali i inicijalnih razina inflacije, prije pritisaka koji su se počelijavljati krajem 2021. godine i dodatnog inflatornog pritiska početkom rata u Ukrajini.

Tekstni okvir 1: Inflacija u eurozoni

Nakon niza godina cjenovne stabilnosti, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta opće razine potrošačkih cijena na globalnoj razini, tako da je zabilježena inflacija znatno viša od ciljnih stopa vodećih središnjih banaka. Pandemijom narušeni lanci distribucije, zajedno sa ratnim događanjima u Ukrajini, izazvali su poremećaje na tržištu hrane i energenata. Inflacija u SAD-u u 2022. godini je iznosila 8,0%, što je znatno više od ciljane inflacije FED-a, a svoj vrhunac dostigla je u lipnju kada je na godišnjoj razini iznosila 9,1%. S druge strane, inflacija u EU i eurozoni je u 2022. godini iznosila 9,2% i 8,4%, respektivno, a svoj vrhunac je dostigla u listopadu (grafikon 1.1). Nešto kasnija stabilizacija cijena u EU je najvećim dijelom rezultat kasnije reakcije ECB u odnosu na američki FED u podizanju referentnih kamatnih stopa. Pored toga, više stope inflacije u EU u odnosu na SAD su posljedica veće izloženosti europskog tržišta negativnim utjecajima sukoba u Ukrajini, odnosno veće ovisnosti o ruskim energetima, kao i ruskim i ukrajinskim poljoprivrednim proizvodima.

Grafikon 1.1: Doprinos rastu ukupne inflacije u eurozoni po najznačajnijim grupama proizvoda

Izvor: BHAS, Eurostat

Inflatori pritisak na prosječne potrošačke cijene se veoma razlikuje upoređujući domaće i tržište eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2022. godini bilježi znatno veći rast domaćih cijena. S obzirom na veliku ovisnost o ruskim energetima i njihov enorman rast cijena u prvim mjesecima sukoba u Ukrajini, najveći doprinos inflaciji u

eurozoni u 2022. godini imali su električna energija, plin i druga goriva, na koje se odnosila jedna trećina ukupnog rasta cijena. Pored energenata, značajan utjecaj na ukupnu inflaciju je imao odjeljak hrane (doprinos oko 20%) s obzirom na rekordne cijene, što je na globalnoj razini predstavljalo poseban izazov za zemlje u razvoju koje uvoze velike količine. Na grafikonu 1.2 je jasno vidljivo da je doprinos odjeljka hrane ukupnom rastu potrošačkih cijena u eurozoni znatno niži nego što je to slučaj u BiH, s obzirom na znatno niži ponder odjeljka hrane u ukupnim izdatcima kućanstava u eurozoni od 12,4% u odnosu na 29,13% u BiH, a koji je posljedica znatno višeg raspoloživog dohotka kućanstava u eurozoni. Rast cijena prijevoza je također imao doprinos od oko 20% u ukupnoj inflaciji u 2022. godini u eurozoni, s obzirom na rastuće troškove uslijed značajnog rasta cijena nafte i naftnih derivata, kao i cijena prijevoznih sredstava. Krajem 2022. godine došlo je do normalizacije i pada cijena međunarodnog kontejnerskog prometa, što je utjecalo na slabljenje inflatornog pritiska na proizvodne inpute, međutim, cijene transporta su na većini najznačajnijih trgovачkih ruta i dalje iznad pretpandemijske razine. Dodatni pritisak na razinu cijena u eurozoni imao je i snažan rast američkog dolara prema euru u 2022. godini, s obzirom da se većina transakcija u međunarodnoj trgovini obavlja u dolarima. Usljed manje izloženosti utjecajima energetske krize, znatno restriktivnije monetarne politike FED-a u odnosu na ECB, kao i percepcije američkog dolara kao sigurne valute u kriznim vremenima, tečaj EUR/USD je u rujnu dostigao najnižu razinu od uvođenja EUR.

Grafikon 1.2: Doprinosi cijena hrane i energenata godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena, na kraju prosinca

Izvor: Eurostat, BHAS

Visoka razina popunjenoštiti skladišta plinom, veoma blaga zima i normalizacija lanaca distribucije, kao i visoke vrijednosti iz baznog razdoblja utjecali su na usporavanje rasta cijena u zadnjem tromjesečju 2022. godine. Iako je inflacija u EU dostigla svoj vrhunac, rekordno niska nezaposlenost kao i ubrzani rast plaća vrše dodatni pritisak na europske monetarne vlasti u smjeru još restriktivnije monetarne politike. Visoke cijene energije postale su značajan dio cijene koštanja širokog spektra roba, tako da će biti potrebnii mjeseci dok se inflacija ne vrati

na ciljanu razinu ECB, dok se očekuje da će bazna inflacija² još dugo vremena ostati na visokoj razini. Prema posljednjim projekcijama Europskog povjerenstva u eurozoni se u 2023. godini očekuje inflacija od 5,6%, što je za 50 baznih bodova niže u odnosu na jesenje projekcije³.

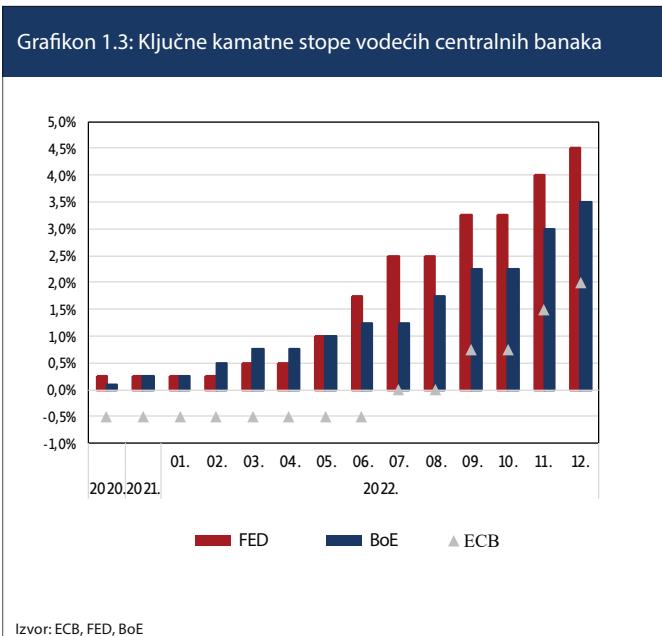
Prema informacijama najrelevantnijih supranacionalnih institucija, uključujući i Međunarodni mojenarni fond (MMF), globalna ekonomska aktivnost se, u 2022. godini, pokazala snažnijom nego se pretpostavljalo u ranijim krugovima projekcija u 2022. godini, neposredno po izbijanju rata u Ukrajini i izvanredno snažnim inflatornim šokom. Europsko povjerenstvo (EC) je, također, početkom 2023. godine revidiralo naviše svoje procjene ekonomske aktivnosti u EU i eurozoni u 2022. godini. Inicijalno se za neke od zemalja naših glavnih trgovinskih partnera projicirala i recesija u 2022. godini. Projekcije srednjoročne ekonomske aktivnosti, globalne, ali i u EU i regiji, se često revidiraju, uslijed velikog broja neizvjesnosti. Međutim, kao i u slučaju BiH (vidjeti potpoglavlje 1.2), trenutno je prevladavajuće mišljenje kako će 2023. godina biti izazovna zbog krize troškova života, što će rezultirati znatno nižom stopom ekonomskog rasta u odnosu na 2022. godinu. Intenziviranje ekonomske aktivnosti se očekuje od 2024. godine (mada se pri svim projekcijama navodi prilično duga lista čimbenika koji bi mogli rezultirati revidiranjem projekcija naniže), ali će stope, vjerojatno, biti daleko ispod prosječnih zabilježenih u godinama prije pandemije.

S jačanjem inflatornih pritiska od početka 2022. godine znatno se ubrzalo pooštravanje monetarne politike vodećih središnjih banaka, a samim tim intenzivirao se i proces smanjenja monetarnih poticaja uvedenih tijekom pandemije. Za razliku od FED-a, ECB nije mijenjala ključne kamatne stope tijekom prvog polugodišta 2022, a normalizacija monetarne politike nastavljena je smanjenjem kvantitativnih olakšica. S tim u vezi, ECB je prvo u ožujku ukinula pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (PEPP), a potom u lipnju i redovni program kupovine aktive (APP). U istom razdoblju FED je već počeo sa podizanjem svojih ključnih kamatnih stopa, najprije u veljači za 25 b.b, potom u svibnju za dodatnih 50 b.b. te za još 75 b.b. u lipnju 2022. godine. ECB je prvi put povećala svoje ključne kamatne stope u srpnju i to za 50 b.b. Geopolitičke tenzije i znatno više svjetske cijene energenata i hrane primorale su mnoge vodeće središnje banke da u drugoj polovini 2022. godine zaoštravaju svoje monetarne politike dinamičnije nego što se prethodno očekivalo. Tako je ECB u rujnu i listopadu povećala ključne kamatne stope za po dodatnih 75 b.b. U studenom 2022. godine i FED je donio odluku za još jedno povećanje stope za 75 b.b, na raspon od 3,75% do 4%. Ova odluka uslijedila je nakon povećanja od 75 b.b. u srpnju i rujnu, a sve kao dio strategije središnje banke za borbu protiv visoke inflacije. Uz nešto nižu inflaciju u studenom FED i ECB su se odlučili na povećanje od 50 b.b. u prosincu 2022. godine. Prema najavama, ECB je odlučna da i tijekom 2023. godine zadrži tečaj

² Bazna inflacija prati promjene cijena košare robe koja isključuje promjenjive troškove hrane i goriva.

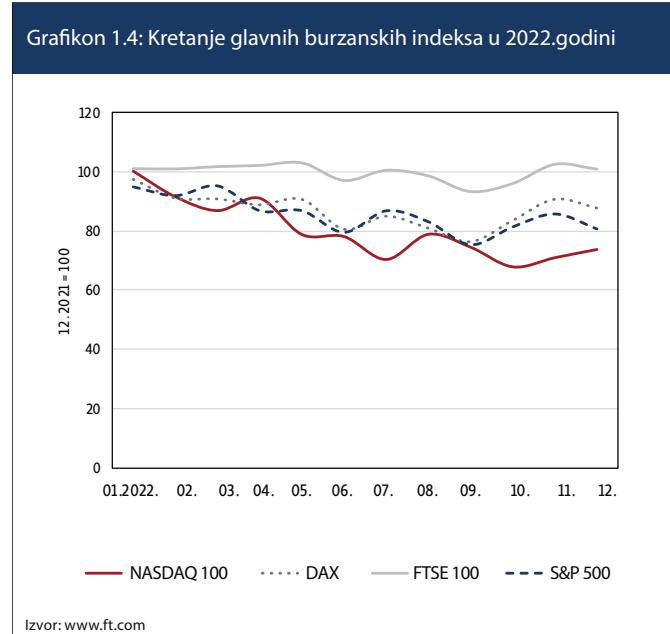
³ Europsko povjerenstvo, zimske ekonomske prognoze, veljača 2023. godine.

u smislu daljeg podizanja ključnih kamatnih stopa ujednačenim tempom. Restriktivna monetarna politika bit će prisutna sve dok se ne osigura blagovremeni povratak inflacije na srednjoročni cilj od 2%.

Uz očekivane nepovoljnije izglede globalnog ekonomskog rasta, dalje pooštavanje monetarnih politika vodećih središnjih banaka može utjecati i na povećanje volatilnosti na međunarodnom finansijskom tržištu. Osim podizanja ključnih kamatnih stopa, smanjivanje bilance stanja vodećih središnjih banaka predstavlja drugi mehanizam za borbu protiv inflacije. S tim u vezi, rast aktive vodećih središnjih banaka prekinut je tijekom drugog tromjesečja 2022. godine, što je rezultat najavljenog smanjenja aktive ECB-a i FED-a. S obzirom da nagli prelazak sa kvantitativnih olakšica (QE, eng. quantitative easing) na kvantitativno pooštavanje (QT, eng. quantitative tightening) za sobom nosi značajne finansijske rizike, ECB je dosta oprezna i planira početi sa istim tek nakon završetka normalizacije monetarne politike. Prinosi na obveznice zemalja eurozone su već značajno porasli posljednjih mjeseci i bez počinjanja procesa QT-a. S obzirom na vrlo neizvjesan ekonomski rast, preuranjeni početak QT-a bi trenutno mogao izazvati dodatni pritisak na povećanje pristupa na obveznice zemalja eurozone. S tim u vezi, ECB je najavila početak procesa QT od 2023. godine postupnim ukidanjem otkupa svog Programa kupovine aktive (APP, eng. Asset purchase programmes), nakon čega će od 2025. godine uslijediti isti proces za Program kupovine u slučaju pandemije (PEPP, eng. Pandemic emergency purchase programme). FED će također nastaviti sa smanjenjem svojih vrijednosnih papira, kako je opisano u Planovima za smanjenje veličine bilance FED-a koji su izdani u svibnju⁴. Postupno smanjenje bilance stanja FED-a se od lipnja 2022. godine provodi kroz ograničenja na iznos otkupa vrijednosnih papira u dolarima.

Značajan rast geopolitičkih neizvjesnosti na europskim finansijskim tržištima i relativno umjerena reakcija američkog tržišta dionica su u prvom mjesecu od izbijanja rata u Ukrajini u značajno većoj mjeri umanjili tržišnu kapitalizaciju europskih u odnosu na američke burze. Sam tijek rata, supstitucija ruske robe, relativno blaga zima uz visoku razinu robnih zaliha u EU, i što je najbitnije limitiranje cijena ruskih energetika, su utjecali na izmjenu gospodarske dinamike i kretanja tržišta dionica u SAD i EU. Na kraju godine, u prosjeku američko tržište dionica je izgubilo oko 20% prošlogodišnje tržišne kapitalizacije, a najviše su smanjene cijene dionica tehnoloških poduzeća (-33%) obuhvaćene indeksom Nasdaq 100 (grafikon 1.4). Prosječno godišnje smanjenje vrijednosti europskih indeksa dionica (DAX, CAC 40 i Euro Stoxx 50) za svega 11% predstavlja neočekivani i pozitivan ishod, koji bi se mogao odraziti na rast tržišta dionica u prvim mjesecima 2023. godine. Netipičnu reakciju na rat u Europi je iskazalo britansko tržište dionica koje uopće nije reagiralo, a godinu je završilo čak i sa blagim rastom od 1% (FTSE). Najveći utjecaj na britansko finansijsko tržište je imao prijedlog proračuna kojim je bilo predviđeno smanjenje poreza na dohodak na najviše platne razrede i održavanje proračunskog deficitia, što je utjecalo na rast pristupa na tržištu vladinih obveznica u kratkom roku, a doprinijelo je i smanjenju vrijednosti FTSE 100 u rujnu (-5,4%). Povlačenje prijedloga proračuna i promjene u izvršnoj vlasti su doveli do ponovnog, ali samo kratkotrajnog, rasta tržišta dionica u Velikoj Britaniji. Ovo tržište dionica je u najmanjoj mjeri od svih velikih europskih ekonomija reagiralo na negativne posljedice rata.

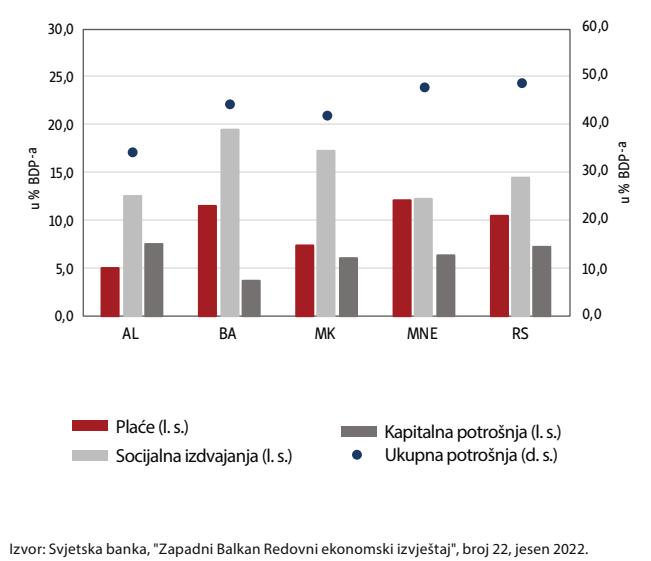
Visoka inflacija je smanjila javni dug većine zemalja eurozone kao i proračunski deficit u usporedbi sa BDP. S druge strane, najava restriktivne monetarne politika, a potom i restriktivna monetarna politika ECB (od srpnja 2022), su u prosjeku povećali nominalne troškove servisiranja javnog duga. Do općeg rasta kamatnih stopa dolazi već krajem 2021. godine i početkom 2022. godine, kada je postalo očigledno da će nakon jakih inflatornih pritiska i ubrzanog rasta inflacije uslijediti izuzetno

⁴ <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/May-2022-Federal-Reserve-Balance-Sheet-Developments.htm>

restriktivna monetarna politika ECB. Tržište obveznica je već do kraja lipnja ugradilo u cijenu obveznica jedan dio očekivanja u vezi s rastom kamatnih stopa. U srpnju, kada je ECB povećala kamatne stope manje nego što je bilo očekivano s obzirom na rastuću inflaciju, prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica su pali, da bi u rujnu ponovo nastavili rasti sve do kraja godine. Sve zemlje Europske unije, bez obzira na visinu javnog duga su nakon vrlo umjerene promjene kamatnih stopa u 2021. godini, u 2022. godini prošle kroz razdoblje intenzivnog rasta kamatnih stopa. Stope prinosa do dospjeća su se vratile na razinu iz 2014. godine, kada su pojedine zemlje eurozone bile u dužničkoj krizi. U prosjeku, prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica zemalja EU porastao je za 204 b.b., što je manje nego što je povećana referentna kamatna stopa ECB (250 b.b.). Po rastu prinosa ističu se neke zemlje Istočne Europe, ali i stare članice eurozone s visokim javnim dugom (Grčka i Italija). Na kraju 2022. godine najniži prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica imala je Litva (0,6%), najviši Mađarska (7,6%), a prosječan prinos na razini EU bio je 2,4%. Pored rasta prinosa, karakteristika 2022. godine bila je i rast raspona između prinosa na njemačke obveznice i prinosa na obveznice skoro svih ostalih zemalja.

Ukupna izdvajanja za javnu potrošnju BiH i zemalja regije su nakon pandemijskog razdoblja dodatno intenzivirana izbijanjem ratnih sukoba u Ukrajini. Javna potrošnja, naročito u segmentu plaća i socijalnih izdvajanja je bila značajna uslijed potrebe financiranja i ublažavanja inflatornih pritisaka. U 2023. godini se i dalje očekuje da će izdvajanja za javnu potrošnju biti značajna u postotcima BDP-a (grafikon 1.5). Većina zemalja regije ima velik udio za socijalna izdvajanja u ukupnoj javnoj potrošnji, gdje BiH prednjači u tom segmentu u regiji.

Grafikon 1.5: Plan izdvajanja za javnu potrošnju u BiH i zemljama regionala u 2023. godini

Izvor: Svjetska banka, "Zapadni Balkan Redovni ekonomski izvještaj", broj 22, jesen 2022.

1.2 Izvješće o stanju bh. ekonomije

Najznačajnija karakteristika domaće ekonomije u 2022. godini bila je snažan inflatorni šok. Inflacija potrošačkih cijena je bila najviša otkako se mjeri u BiH prema ovom pristupu, a

kombinacija je nekoliko čimbenika. Niti jedan od njih nije pod utjecajem monetarne politike. U srednjem roku očekuje se slabljenje inflatornog pritiska, ali će se inflacija zadržati iznad razine pretpandemijske dekade. Ekomska aktivnost, mjerena i u tekućim i stalnim cijenama, pokazuje znakove značajnog usporavanja u 2022. godini. U srednjem roku očekujemo značajno usporavanje rasta, ali ne i recesiju. Industrijska proizvodnja je još uvijek pod utjecajem relativno jake inozemne potražnje. Aktivnost u industriji građevinarstva, naročito u niskogradnji, je u porastu. Karakteristike ponude radne snage i trend u prosječnim realnim neto platama signaliziraju smanjenje raspoloživog realnog dohotka, a samim tim i najznačajnije kategorije BDP-a prema potrošnom pristupu.

1.2.1 Realni sektor

Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija CBBiH⁵ iz studenoga 2022. godine (tablica 1.1 ispod), projicirana je stopa rasta realnog BDP-a za 2022. godinu u visini od 4,1%. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje usporavanje ekomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka koji već utječu i na nominalni rast ekomske aktivnosti u zemlji, ali i među glavnim trgovinskim partnerima. Prema trenutno raspoloživim informacijama i podatcima, ne očekujemo recesiju u srednjem roku. Vanjska potražnja, predstavljena u modelima koje je razvila i koristi CBBiH kroz rast realnog BDP-a u EU, je bitan čimbenik rasta ekomske aktivnosti u zemlji. Zbog inflatornog šoka u 2022. godini, ali i očekivanja da se nećemo u kratkom roku vratiti na pretpandemijski decenijski prosjek (vidjeti potpoglavlje o cijenama), očekujemo i smanjenje realne individualne potrošnje, koja je najznačajnija kategorija BDP-a prema potrošnom pristupu. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za razdoblje 2023-2025. godina, CBBiH će objaviti u svibnju 2023. godine.

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2022. godine

	2019.	2020.	2021.*	2022.*	2023.*	2024.*
Promjene na godišnjoj razini						
Realni BDP	2,8%	-3,2%	7,6%	4,1%	0,9%	1,0%
Inflacija (potrošačke cijene)	0,6%	-1,0%	2,0%	14,4%	6,1%	3,0%
Udio u BDP (potrošni pristup)						
Individualna potrošnja	71,4%	71,3%	69,3%	69,6%	68,6%	69,4%
Državna potrošnja	18,8%	19,7%	18,8%	18,9%	19,1%	19,2%
Ulaganja	25,2%	23,8%	27,1%	29,3%	31,0%	33,3%
Neto izvoz	-15,3%	-14,7%	-15,1%	-17,8%	-18,8%	-21,9%

Izvor: BHAS, zvanični podaci za razdoblje 2019-2021. godina u momentu izrade projekcija. Razdoblje projekcija CBBiH je označeno sa *.

U momentu izrade Godišnjeg izvješća CBBiH, raspoloživi su bili zvanični statistički podatci o strukturi i razini BDP-a prema proizvodnom i potrošnom principu, zaključno sa trećim tromjesečjem 2022. godine. Tablica 1.2 ispod prikazuje

⁵ Priopćenje dostupno na web stranici CBBiH, https://www.cbbh.ba/dokumenti/pdf/Srednjoro%C4%8Dne_projekcije_2022_-_2024_bos.pdf.

promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema rashodovnom i potrošnom pristupu, za prva tri tromjesečja, u razdoblju 2019–2022. godina⁶. Rast nominalnog (u tekućim cijenama) BDP-a je značajan prema oba pristupa u 2021. i 2022. godini. Pri tome, treba imati u vidu da je inflacija potrošačkih cijena u 2022. godini bila mnogo veća (pa je realistično za pretpostaviti i da će BDP deflator u 2022. godini biti iznad onog u 2021. godini; za prvih devet mjeseci je iznosio 7,3% prema rashodnom i 10,7% prema proizvodnom pristupu⁷), što već ukazuje na smanjenje obujma proizvodnje, u odnosu na prethodnu godinu, i u slučaju nominalnog BDP-a. Realni BDP je rastao po znatno nižim stopama od nominalnog, prema oba pristupa.

Tablica 1.2: Struktura nominalnog i realnog BDP-a, za prva tri tromjesečja, u razdoblju 2019 – 2022. godina u milijardama KM

		2019.	2020.	2021.	2022.
Rashodni pristup	Tekuće cijene	Ukupno	27,37	26,85	29,72
		Godišnja promjena	5,0%	-1,9%	10,7%
		Potrošnja kućanstva	19,24	18,69	19,85
		Potrošnja vlade	5,17	5,42	5,67
		Bruto ulaganja	6,68	6,30	7,49
	Cijene iz 2015. godine	Neto izvoz	-3,72	-3,56	-3,29
		Ukupno	26,01	25,71	27,18
		Godišnja promjena	2,3%	-1,2%	5,7%
		Potrošnja kućanstva	18,48	17,99	18,73
		Potrošnja vlade	4,91	4,98	5,16
Proizvodni pristup	Tekuće cijene	Bruto ulaganja	6,54	6,29	7,25
		Neto izvoz	-3,92	-3,56	-3,96
	Cijene iz 2015. godine	Ukupno	26,55	25,68	28,75
		Godišnja promjena	5,7%	-3,3%	12,0%

Izvor: BHAS

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

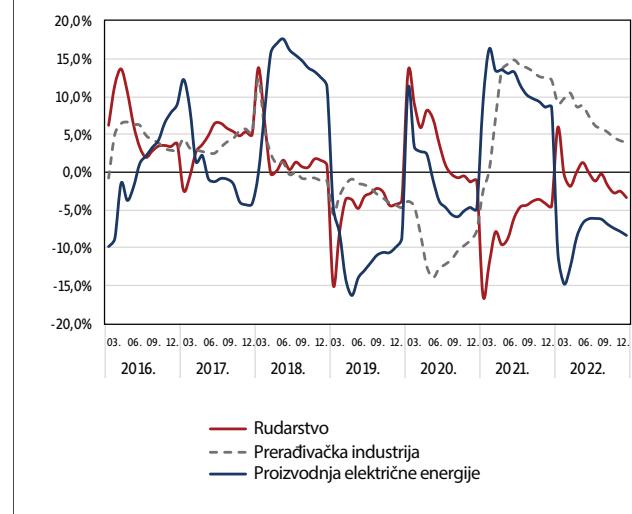
Industrijska proizvodnja u 2022. godini je porasla za 1% u usporedbi sa 2021. godinom. Iako se porast čini vrlo skromnim, u obzir treba uzeti bazni efekat, jer je u 2021. godini zabilježen rekordan porast od 9,8%, koji je, između ostalog, rezultat izvanredno niske baze iz 2020. godine (pad od 1,1%). Trendovi u grupama djelatnosti koje čine industrijsku proizvodnju (grafikon 1.6 ispod) su relativno nepromijenjeni u odnosu na prethodna razdoblja. Svakako da se izdvaja i dalje snažan rast u djelatnosti C (Prerađivačka industrija), koja je, bar sudeći prema obujmu proizvodnje, u boljoj poziciji nego u neposrednoj pretpandemijskoj godini (zabilježen pad od 3,7%, nakon razdoblja značajnog usporavanja rasta). Rast prerađivačke industrije se može objasniti i pojačanom potražnjom za domaćim proizvodima u inozemstvu (više informacija u dijelovima o vanjskom sektoru: struktura vanjskotrgovinske razmjene te platna bilanca, kategorija usluga dorade i obrade robe radi izvoza), jer je proizvodnja intermedijarnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju bilježila snažan rast

⁶ BHAS priopćenje: Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci (05.01.2023. godine), i BHAS priopćenje: Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, tromjesečni podaci (31.12.2022. godine).

⁷ Vrijednosti za prva tri tromjesečja 2021. godine su iznosile 4,2% i 4,1% respektivno.

i u 2022. godini. Ponder prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2022. godine) je bio 72,1%.

Grafikon 1.6: Stope promjene u grupama djelatnosti industrijske proizvodnje, razdoblje na razdoblje

Djelatnost E (Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom) godinama iskazuje vrlo ciklično ponašanje: godina izvanredno snažnog rasta (pri čemu je primjetan značajan, trajni porast razine u prvom tromjesečju) koju slijedi godina pada obujma, zbog baznog efekta, a potom rast prvih šest mjeseci, pa usporavanje u drugoj polovini godine. Isti obrazac je primjetan i u ranijim razdobljima, koja nisu obuhvaćena grafikonom. Očito da se radi o ustaljenom ciklusu na koji snažno utječe određeni čimbenici poput: aktivnosti u domaćoj industriji rudarstva (primjećuje se određen sinhronicitet među stopama promjena na godišnjoj razini između ove dvije djelatnosti); moguće i karakteristike ugovora za izvoz električne energije⁸; u određenoj mjeri, svakako, i klimatski uvjeti. Ponder djelatnosti E u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2022. godine) je bio 19,1%, pa je razumljiv skroman rast industrijske proizvodnje, unatoč rastu prerađivačke industrije.

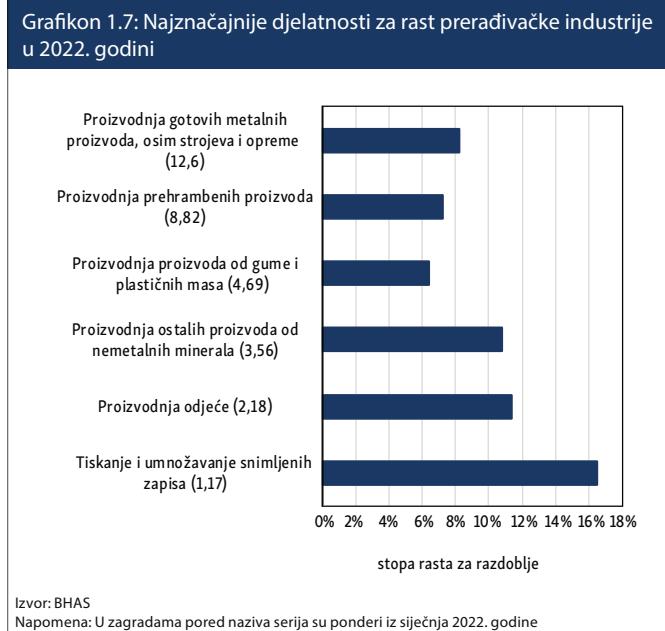
Djelatnost rudarstva godinama ispoljava trend usporavanja rasta, uz snažnu cikličnost unutar godine: U prvom tromjesečju se, u pravilu, bilježi snažan rast u odnosu na isto razdoblje lani, koji potom usporava do kraja godine. Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (siječanj 2022. godine) je bio 8,8%. Pad obujma proizvodnje u ovoj djelatnosti u 2022. godini je, također, neutralizirao rast prerađivačke industrije u industrijskoj proizvodnji.

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najsnažnije doprinosile rastu industrijske proizvodnje u 2022. godini, što zbog svog značaja za industriju (veličina pondera), što zbog porasta obujma. Zbroj pondera (u zagradi

⁸ U smislu količine, jer je, prema podatcima BHAS (Indeks prometa industrije), grupa Energija (u koji se ubraja i djelatnost proizvodnje i distribucije električne energije) na stranom tržištu zabilježila rast prodaje od 4,8%, a na domaćem tržištu od 1,8%.

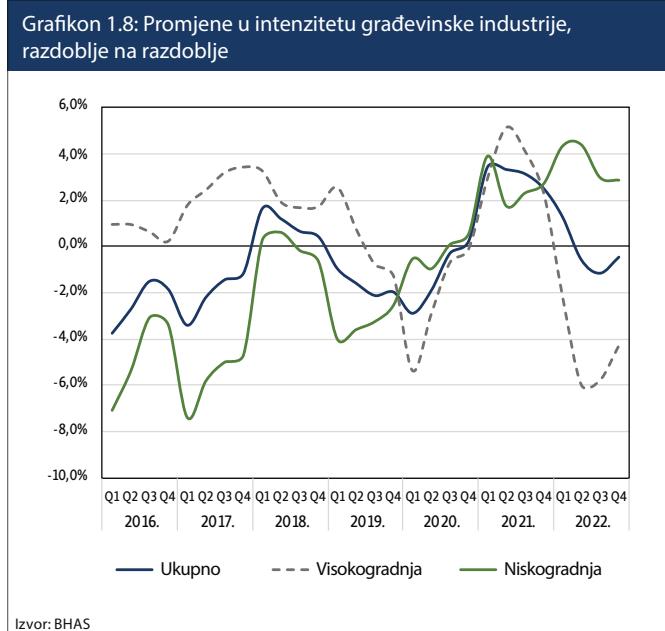
pored naziva serije, za siječanj 2022. godine) šest industrija prikazanih na grafikonu je bio 33,0% u ukupnom indeksu industrijske proizvodnje. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (poput proizvodnje duhana, proizvodnje tekstila ili proizvodnje ostalih prometnih sredstava) su zabilježile dramatičan pad u 2022. godini, ali je njihov ponder u industrijskoj proizvodnji vrlo nizak, pa je, samim tim, bio slab i njihov utjecaj na indeks obujma.

Grafikon 1.7: Najznačajnije djelatnosti za rast prerađivačke industrije u 2022. godini

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2022. godini (grafikon 1.8 ispod), što se ne čini intuitivnim, imajući u vidu cijene stambenih nekretnina u novogradnji, ili intenzitet radova u niskogradnji, posebno na dionicama autoputa V-c. Postoji nekoliko bitnih, ekonomskih i metodoloških čimbenika koji utječu na percepciju intenziteta građevinske industrije u BiH.

Grafikon 1.8: Promjene u intenzitetu građevinske industrije, razdoblje na razdoblje

Industrija visokogradnje je, zbog baznog efekta (vrlo niskog obujma u prvoj pandemijskoj godini) zabilježila snažan rast u 2021. godini, da bi se, u 2022. godini, intenzitet građevinskih radova smanjio za 4,3%. Prema podatcima BHAS, broj i površina završenih radova u stanogradnji⁹ u 2022. godini je bio neznatno ispod pretpandemijske razine, uz znatno veći broj nezavršenih stanova (+18,8% u odnosu na 2019. godinu). I broj završenih radova i površina u stanogradnji su bili viši u odnosu na 2021. godinu, ali se, ovaj rast površine, očito, postigao uz manji broj radnik-sati na građevinama¹⁰. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio značajan rast u 2022. godini, u odnosu na prethodnu (+19,8% u četvrtom tromjesečju za ukupan indeks), u svim vrstama radova¹¹. Ove informacije navode na zaključak da su poremećaji na međunarodnim tržištima u cijenama osnovnih građevinskih materijala rezultirali rastom proizvođačkih cijena u stanogradnji, koja, ipak, nije utjecala na potražnju za novoizgrađenim stanovima u 2022. godini. Pri tome, trend u indeksu visokogradnje ne reflektira nužno obujam radova i može navoditi na pogrešan zaključak o intenzitetu visokogradnje, jer manji broj radnih sati na građevini može biti posljedica ili veće produktivnosti uposlenih ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina. Također, treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj daleko najveći ponder imaju arhitektonski i građevinski radovi koji, u pravilu, iziskuju manje fizičkog rada od ostalih vrsta poslova u visokogradnji. Arhitektonski radovi su, najvjerojatnije, obuhvaćeni u djelatnosti M (Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti) u statistici tržišta rada i u njima je prosječna neto plaća bila među najvišim u prosincu 2022. godine. S druge strane, prosječna neto plaća u djelatnosti građevinarstva, u prosincu 2022. godine, bila je druga najniža u BiH.

U industriji niskogradnje, od 2021. godine se bilježi rast obujma proizvodnje (grafikon 1.8 iznad). Rast niskogradnje u sva četiri tromjesečja 2022. godine, u odnosu na 2021. godinu, iznosio je 2,9%. Kako je metodologija izračuna indeksa, prema relevantim metapodatcima BHAS, bazirana na satima radnika na gradilištima, rast indeksa može značiti nekoliko stvari. Prva je da su u posljednje dvije godine intenzivirani javni radovi, koji ovise o raspoloživosti ugovorenih kreditnih sredstava, usvajanju konsolidiranog proračunskog okvira u zemlji i brzini provođenja vezanih tenderskih procedura. Drugi čimbenik je značajniji

⁹ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska poduzeća obuhvaćena tromjesečnim izvješćima.

¹⁰ Prema metapodatcima za BHAS indeks proizvodnje u građevinarstvu, indeksi obujma građevinskih radova temelje se na održenim satima radnika na gradilištima.

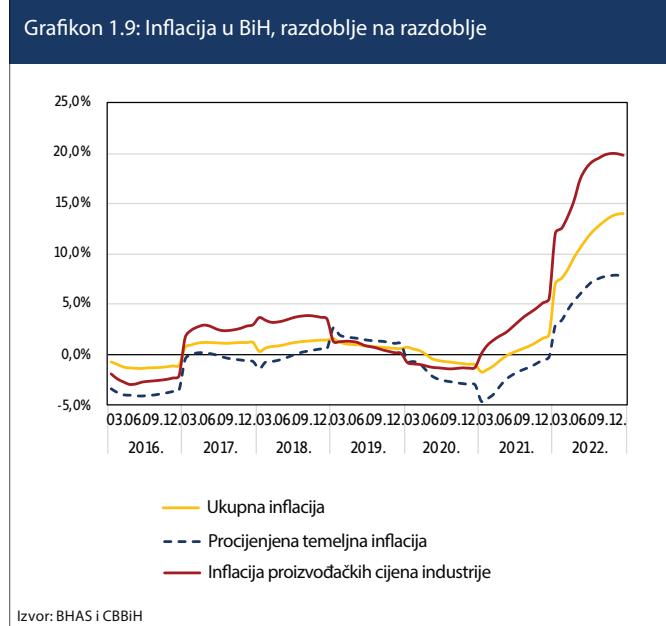
¹¹ Arhitektonski i građevinski radovi (+20,9% u Q4 2022. godine, u odnosu na isto tromjesečje lani; ponder u ukupnom indeksu 80,58%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+15,1% u Q4 2022. godine, u odnosu na isto tromjesečje lani), elektro-instalacijski radovi (+16,8% u Q4 2022. godine, u odnosu na isto tromjesečje lani) i strojno-instalacijski radovi (+13,9% u Q4 2022. godine, u odnosu na isto tromjesečje lani).

zastupljenost domaćih firmi kao glavnih izvođača radova¹². Treći čimbenik može biti i faza kompleksnih javnih projekata. Naime, faze u radovima koje zahtijevaju manje fizičkog rada i korištenje mehanizacije u etapama, poput projektiranja složenih građevina (tuneli, mostovi, i sl.), mogu rezultirati percepcijom manjeg obujma proizvodnje u niskogradnji. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su značajno porasle u odnosu na 2021. godinu (11,2% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autopiste, mostovi, tuneli).

II. Cijene

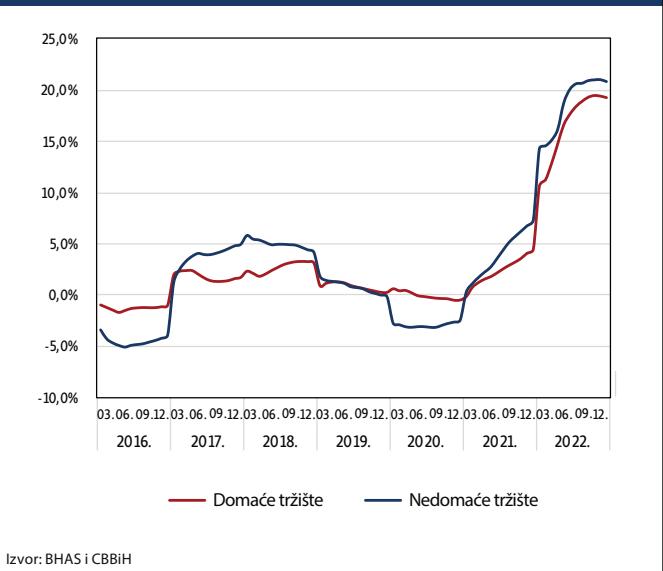
Inflatorični šok u 2022. godini je bio izvanredno snažan (grafikon 1.9 ispod). Otkako se inflacija u BiH mjeri indeksom potrošačkih cijena (2005. godina), nije zabilježen veći godišnji rast. Procijenjena temeljna inflacija ukazuje da rast cijena nije zabilježen samo u kategorijama koje su, tradicionalno, pod utjecajem snažnih oscilacija na međunarodnim tržištima, poput hrane i energenata¹³. Također, cijene industrijskih proizvođača su porasle znatno iznad prosječnih potrošačkih cijena (serija Ukupna inflacija na grafikonu 1.9).

Grafikon 1.9: Inflacija u BiH, razdoblje na razdoblje

Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (19,24%, razdoblje na razdoblje), za prvih devet mjeseci, je viša od BDP deflatora, jer je deflator šira kategorija, koja obuhvata i druge proizvode i usluge, ne samo one koje su klasificirane u djelatnostima C (Vađenje ruda i kamena), D (Prerađivačka industrija) i E (Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom i toplohom vodom).

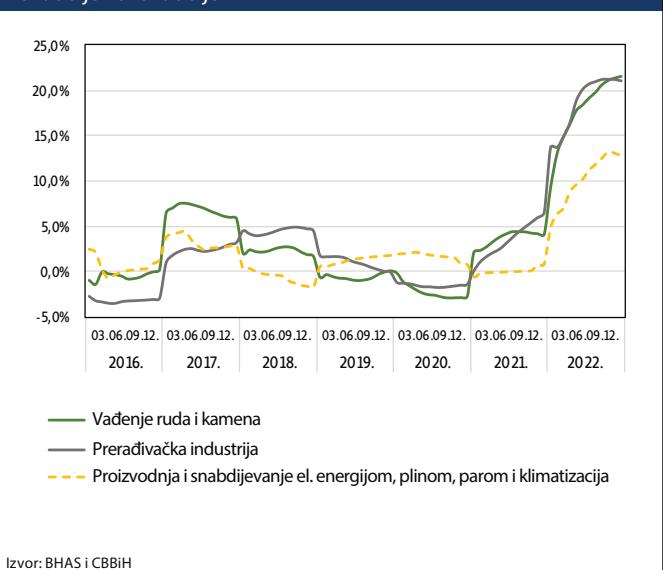
Grafikon 1.10: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje

Izvor: BHAS i CBBiH

Iz trendova u inflaciji proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički čimbenici među inputima u proizvodnji, koji utječu na rast cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Prosječne proizvođačke cijene su, u djelatnostima Vađenje rude i kamena te Prerađivačka industrija počele rasti već 2021. godine (grafikon 1.11 ispod).

Grafikon 1.11: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, razdoblje na razdoblje

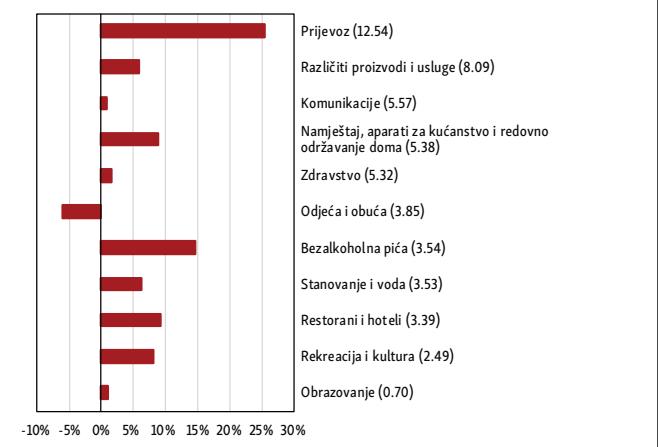
Izvor: BHAS i CBBiH

Trend rasta cijena u ovim djelatnostima je dodatno potaknut snažnim rastom cijena, u 2022. godini, u djelatnosti Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom. Ovo svakako ne znači da su cijene domaće proizvedenih roba u djelatnostima B, C i D više od inozemnih (vjerojatno i nisu, imajući u vidu vrijednost izvezenih roba i usluga u 2021. i 2022. godini; vidjeti dio Godišnjeg izvješća o platnoj bilanci), nego samo da je rast domaćih cijena bio naglašen u posljednje dvije godine, posebno 2022. godini.

Rast domaćih proizvođačkih cijena nije posljedica, isključivo jednog čimbenika. Prema podatcima BHAS, u djelatnostima B, C i D, prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište, u 2022. godini, su porasle za 19,3%, 21,7% i 11,9% respektivno. Cijene električne energije na domaćem tržištu su i u 2022. godini bile značajno administrisane, cjenovni odjeljak nije disagregiran, pa nije moguće razlučiti koji dio od pomenutog godišnjeg povećanja u visini od 11,9% je posljedica rasta cijena električne energije, a koji cijena plina na međunarodnim tržištima. Cijene usluga u djelatnosti cestovnog prijevoza roba (što je dominantan oblik transporta u BiH) su značajno rasle od četvrtog tromjesečja 2021. godine. U trećem tromjesečju 2022. godine, na godišnjoj razini, porast je iznosio čak 27,7%. Konačno, troškovi rada su, također, značajno porasli i u 2021. i u 2022. godini u proizvođačkim djelatnostima (vidjeti potpoglavlje o trendovima na tržištu rada). Treba imati u vidu da je prosječna neto plaća u prerađivačkoj industriji, koja je, prema zvaničnim statističkim podatcima zapošljavala petinu svih zaposlenih u BiH u prosincu 2022. godine, i dalje značajno ispod prosječne neto plaće u BiH (78,5% u prosincu 2022. godine). Drugim riječima, iako postoje naznake spirale plaća i inflacije, cijena rada u prerađivačkoj industriji je dugo vremena bila vrlo niska, te su prilagođavanja u visini prosječne plaće bila neminovna, posebno u okruženju pojačanog odljeva kvalificirane radne snage.

Temeljna inflacija se procjenjuje kako bi se pratio utjecaj promjena u cijenama roba i usluga, domaće proizvedenih i uvezenih, koje konzumira prosječno kućanstvo, a koje nisu podložne snažnim šokovima na međunarodnim tržištima. Zbog manje obuhvatnosti, prvenstveno roba i usluga čije cijene mogu zanatno fluktuirati, ali i zbog udjela uvezenih roba i usluga, temeljna inflacija je, u najvećem broju slučajeva, niža i od inflacije mjerene deflatorima, ali i ukupne inflacije. S druge strane, rast temeljne inflacije, u pravilu, predstavlja naznaku trajnjeg slabljenja kupovne moći, ukoliko nije praćen jednakim rastom nominalnih prihoda, jer je malo vjerojatno da će ove cijene značajnije padati, kada jednom porastu. Grafikon 1.12 ispod prikazuje kolike su bile promjene u cijenama iz cjenovnih odjeljaka koji tvore procijenjeni indeks temeljne inflacije u 2022. godini. Zbroj njihovih pojedinačnih pondera, temeljem strukture potrošnje kućanstava u 2021. godini, iznosi je 54,4%. Drugim riječima, procijenjeno je kako je nešto preko pola ukupnih promjena u razini indeksa prosječnih potrošačkih cijena, u 2022. godini, bilo uzrokovano promjenama u cjenovnim odjelicima koji determiniraju temeljnu inflaciju.

Grafikon 1.12: Promjene u prosječnim cijenama u odjelicima koji utječu na temeljnu inflaciju, u odnosu na 2021. godinu

Izvor: BHAS i CBBiH

Napomena: Broj u zagradici, pored naziva cjenovnog odjeljka je ponder za 2022. godinu. U slučaju odjeljka Stanovanje i voda, izuzeta je kategorija Električna energija, plin i ostali energenti (ponder u ukupnom indeksu potrošačkih cijena od 11,5%).

Sa grafikona 1.12 iznad, izdvaja se nekoliko činjenica. Prva je kako su usluge još uvijek tradicionalno pod snažnim utjecajem administriranih cijena (Obrazovanje i Zdravstvo zbog visokog udjela javnih institucija u zdravstvenom sustavu, ali i Komunikacije zbog značajnog udjela javnog vlasništva u telekom operaterima) zabilježile vrlo skroman rast cijena u odnosu na prethodnu godinu. Drugi je kako je cjenovni odjeljak Prijevoz najviše doprinio rastu potrošačkih cijena u temeljnoj inflaciji, što bi se, pogrešno, moglo najviše pripisati utjecaju šokova na međunarodnim tržištima naftnim derivatima. Zapravo, udio komponente Upotreba osobne transportne opreme je bio čak 9,49% (od 12,54 ukupnog cjenovnog odjeljka), a ponder na komponenti Usluge prijevoza je iznosio svega 1,45%. Drugim riječima, kupovina i održavanje osobne transportne opreme i usluge tehničkog pregleda vozila su značajno doprinose u ukupnoj, ali i naslovnoj inflaciji u BiH, a razlozi su brojni, od strožih standarda za uvoz rabljenih vozila, cijene rezervnih dijelova i popravke, do poremećaja u globalnim proizvodnim i lancima opskrbe za isporuku novih vozila¹⁵. Konačno, treba naglasiti i kako je visok udio u odjeljku Različiti proizvodi i usluge rezultat visokog udjela komponente Osobna njega (4,46%), u kojoj su cijene pripadajućih proizvoda i usluga, u 2021. godini, u prosjeku porasle za 9,6%. Cijene financijskih usluga, koje također pripadaju ovom cjenovnom odjeljku, rasle su po skromnijim stopama, a njihov ponder je bio znatno niži. Ukupna inflacija je broj koji se najčešće citira u javnosti, kada se govori o rastu prosječnih potrošačkih cijena. Kao i u slučaju temeljne inflacije, indeks se kreira na temelju širokog spektra domaće proizvedenih, ali i uvezenih, roba i usluga koje konzumira prosječan stanovnik. Pored cjenovnih odjeljaka na temelju kojih se izračunava cjenovni indeks temeljne inflacije, u obzir se uzimaju i cijene roba i usluga koje su podložne snažnim oscilacijama na tržištima, poput cijena hrane, duhana i alkoholnih pića te energetika. Ove kategorije proizvoda su, u

2022. godini, u BiH porasle za 22,3%, 1,7% i 16,5% respektivno. Pri tome je bitno istaknuti da na cijenu hrane, i domaće i uvezene, utječe vrlo širok spektar čimbenika: od sjemenskog materijala i nabave novih životinja preko sirovina potrebnih za uzgoj, uključujući i navodnjavanje, fertilizatore i stočnu hranu do troškova obrade i uzgoja (električna energija, radna snaga, transportni i troškovi mehanizacije za obradu zemljišta) i klimatskih čimbenika.

Zbog niskog raspoloživog dohotka, upravo je ponder za kategoriju Hrana (29,13%) daleko najznačajniji sa aspekta mjerjenja inflacije u slučaju BiH, ali i većine zemalja u okruženju. Zbog toga se vrlo često događa da je subjektivno percipirana inflacija znatno viša od zvanične. Jedan od razloga, pogotovo u razdobljima dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, jeste što se realni raspoloživi dohodak smanjuje¹⁶. Ako se na hranu potroši u prosjeku 22% više u odnosu na prethodnu godinu, a dohodak ostane nepromijenjen ili ne raste brzinom inflacije, svakako daje teško zadovoljiti čak i dotadašnje osnovne potrebe (na primjer, zamjenu trenutnog osobnog vozila) ili priuštiti robe i usluge koje nastaju mijenjanjem životnog stila (viši, ili nepredviđeni troškovi zdravstvenih usluga uslijed bolesti ili starenja, ili opremanje djece koja su stasala do školskog uzrasta). Promjena u cijeni sindikalne potrošačke košare je jedna od informacija koje se često koriste kao argument da je inflacija potcijenjena. Međutim, koliko god struktura i promjene u cijenama sindikalne potrošačke košare bili informativni, mora se uzeti sa zrnom soli. Prvi razlog je što, u slučaju BiH, ne postoji jedna sindikalna košara, a one čija se vrijednost mjeri, nisu međusobno harmonizirane. Ne postoje zvanični, objavljeni podaci o strukturi košare i ponderima roba i usluga koje obuhvata, kao što se ne objavljaju informacije u koje je prosječno kućanstvo obuhvaćeno. Najčešće se govori o četveročlanoj obitelji, a broj takvih je, zbog demografskih promjena, u opadanju. Prema popisu iz 2013. godine, broj četveročlanih kućanstava je činio 20,7% ukupnog broja kućanstava, a brojevi kućanstava sa jednim i sa dva člana su bili viši. Konačno, značajne razlike u potrošačkoj košari mogu postojati i zbog geografske distribucije kućanstava (na primjer, ruralna i urbana kućanstva mogu imati znatno drugačiju potrošačku košaru) ali i raspoloživog prihoda kućanstva (jedan ili više zaposlenih ili pomažućih članova u četveročlanoj obitelji).

Iz svega navedenog u tekstnom okviru iznad, nameće se zaključak da je prilikom komentiranja inflacije, ili kalibriranja mjera za njezino suzbijanje, neophodno razumjeti što pokreće inflaciju u određenom razdoblju i o kojoj vrsti inflacije se govori. U 2022. godini nije bilo nikakvih naznaka da je inflacija u BiH, u značajnoj mjeri, uzrokovana nekontroliranom potrošnjom uslijed povoljnih uvjeta financiranja (tzv. šok na strani potražnje, eng. demand side inflationary shock). Cijene nekretnina rastu, ali se one ne reflektiraju na indeks potrošačkih cijena, ukoliko ne pojačavaju troškove rente. Prema podatcima BHAS, u slučaju BiH stanarina je porasla za 5,4% u 2022. godini, uz ponder u indeksu potrošačkih cijena od svega 0,91%. Cijene transporta rastu, ali zbog rasta troškova upotrebe osobne transportne

¹⁵ Nije raspoloživ ponder za kategoriju goriva i lubrikanti za komponentu Upotreba osobne transportne opreme te ova vrsta roba nije mogla biti isključena iz procijenjene vrijednosti temeljne inflacije.

¹⁶ Vidjeti Tekstni okvir pod naslovom Utjecaj inflacije u kontekstu raspoloživog dohotka iz Godišnjeg izvješća CBBiH za 2021. godinu.

opreme. Ukoliko se razmišlja o trajnom smanjenju utjecaja globalnih naftnih šokova na inflaciju i raspoloživi dohodak, svakako da bi se, dugoročno, trebalo razmisliti i o relativno slabim alternativama osobnom transportu, posebno izvan većih gradova, ili rasterećenju cestovnog prijevoza roba i putnika. Također, u tekstnom okviru je demonstrirano i kako je značajan dio cijena na domaćem tržištu još uvijek administriran. Takva politika, trenutno, rezultira nižom inflacijom od one koja bi se bilježila da se cijene slobodno formiraju na tržištu. Opet, neki strukturalni izazovi, poput karakteristika domaćeg tržišta rada, ili pritisaka za dalje usklađivanje cijena električne energije na domaćem tržištu sa trendovima na međunarodnom tržištu, mogu rezultirati daljim jačanjem inflatornih pritisaka.

III. Zaposlenost i plaće

Osnovne karakteristike tržišta rada, na strani ponude, u 2022. godini su relativno nepromijenjene u odnosu na ranije godine: niska aktivnost radno sposobnog stanovništva, koje, u najvećoj mjeri, ima završenu srednju stručnu spremu i specijalizaciju, uz vrlo visoku nezaposlenost mladih, ali i stanovništva iznad 50 godina starosti. Prema ILO metodologiji, stopa nezaposlenosti je prvi put bila ispod 15% (14,8% u trećem tromjesečju 2022. godine). Međutim, bez detaljnih informacija o broju radno sposobnih koji su napustili zemlju radi zaposlenja u inozemstvu¹⁷, uz ovakve karakteristike ponude radne snage, ne možemo pouzdano tvrditi da je stanje na tržištu rada znatno bolje u odnosu na pretpandemijsko razdoblje.

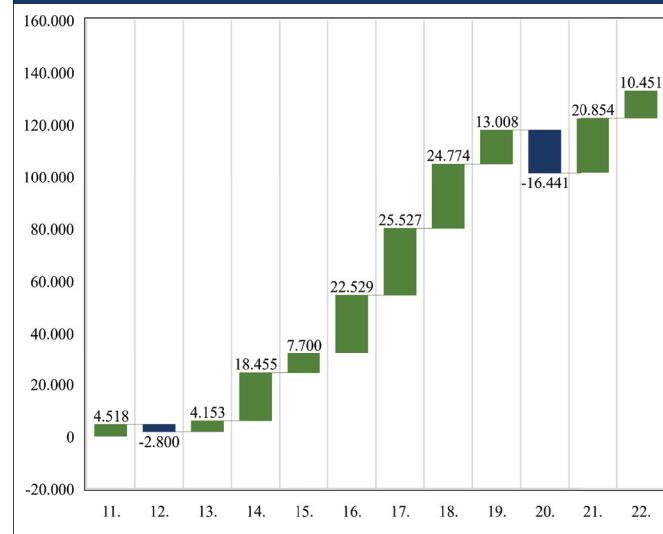
Od ukupnog broja radno sposobnih (podatci BHAS za treće tromjeseče 2022. godine, prema Metodologiji Međunarodne organizacije rada – ILO), njih 1,52 milijuna (52,7%) je bilo neaktivno (nezaposleno stanovništvo koje aktivno ne traži posao). Prema istom izvoru i metodologiji, najviša stopa aktivnosti stanovništva bila je u grupi 25-49 godina (76%), dok je više od pola radno sposobnog stanovništva u grupi 50 do 64 godine neaktivno, kao i 72% stanovništva starosti do 24 godine. Prema stručnoj spremi, najveći udio neaktivnog stanovništva bio je među osobama koje su imale osnovnu školu i manje. Stopa neaktivnosti među radno sposobnim stanovništvom sa završenom srednjom školom i specijalizacijom (najznačajniji udio u radno sposobnom stanovništvu), u trećem tromjesečju 2022. godine, iznosila je 43,2%. U odnosu na prva tri tromjesečja 2021. godine, povećan je broj neaktivnog radno sposobnog stanovništva (+1,5%), a smanjena i stopa aktivnosti (-97 b.b.).

Prema podatcima BHAS, snažan rast ekonomske aktivnosti je pozitivno djelovao na broj zaposlenih u 2022. godini (grafikon 1.13). Među zaposlenim u trećem tromjesečju, najznačajniji udjeli su imali trgovci i uslužni radnici (21%) te zanatlige i srodnna

¹⁷ Nigdje ne postoji savršena statistika tržišta rada. Čak i u zemljama EU, zbog mobilnosti radne snage, ne može se potpuno pouzdano utvrditi kolika je stvarna stopa nezaposlenosti. Neki radno sposobni se čak mogu voditi i da su u turističkoj posjeti ili u posjeti rodbini i prijateljima u drugoj zemlji, a da u zemlji odredišta rade sezonske poslove, ili poslove na ugovor na kraće razdoblje, ili nepotpuni radni tjedan. Međutim, u BiH nije odrađen ni popis stanovništva od 2013. godine, a nemamo razloga sumnjati da su demografski trendovi bar jednako loši kao u zemljama okruženja.

zanimanja (17%). Nije zanemariv niti udjel rukovalaca strojevima i uređajima, industrijskih proizvođača i montera (10,3%) i uposlenih sa osnovnim – jednostavnim zanimanjima (11,3%). Sve su ovo grupe zanimanja sa plaćama oko nacionalnog prosjeka, ili niže, na čiju kvalitetu života visoka i persistentna inflacija ima najviše utjecaja.

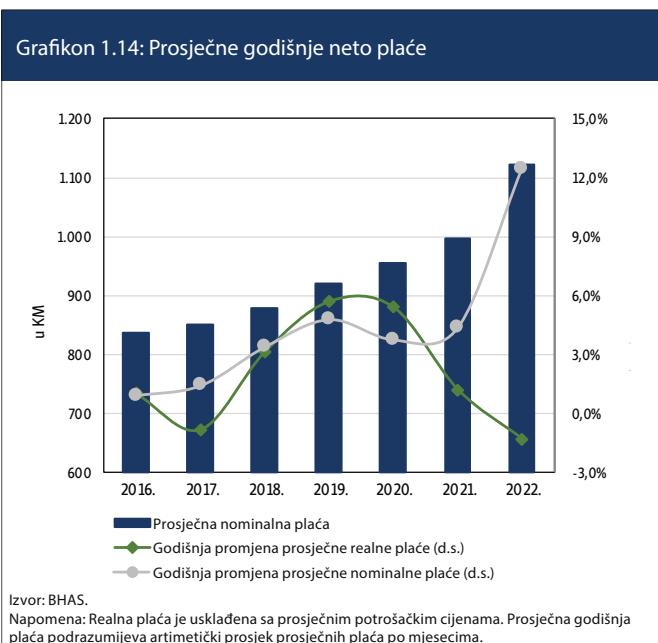
Grafikon 1.13: Akumulirani broj zaposlenih od početka 2011. godine

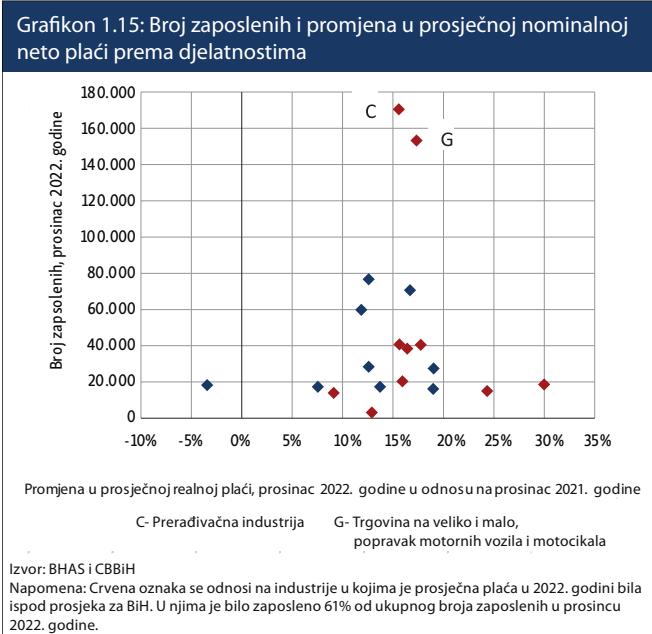
U 2022. godini, intenziviran je trend rasta prosječne nominalne neto plaće (grafikon 1.14), što je djelomično pod utjecajem povećanja minimalne plaće u RS, ali i sve većeg sindikalnog pritiska koji cilja poboljšanje standarda stanovništva.

Tržište rada karakteriziralo je povećanje nominalnih plaća u svim djelatnostima, osim Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja¹⁸. S druge strane, zbog izvanredno snažnog inflatornog šoka, zabilježen je pad realnih plaća, na godišnjoj razini u prosincu, u čak sedam djelatnosti, koje su u prosincu 2022. godine zapošljavale 25,7% od ukupno zaposlenih, prema evidenciji BHAS. U dvije od njih je prosječna nominalna plaća bila ispod prosjeka za ukupno tržište rada.

¹⁸ U Financijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja je isplaćena prosječna neto plaća u prosincu 2022. godine, i pored smanjenja na godišnjoj razini, i dalje najviša. Bitno je napomenuti i da je heterogenost visine prosječne neto plaće unutar pojedinačnih industrija značajna. Na primjer, prosječna neto plaća u preradivačkoj industriji je iznosila 934 KM u prosincu, a unutar nje, najviša u djelatnosti proizvodnja odjeće u visini od 654 KM te najviša u djelatnosti Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata, u visini od 1.747 KM. Posljedično, i zaključci o eventualnom poboljšanju standarda, ili kvalitetu života na temelju prosjeka za industriju, mogu biti iskrivljeni.

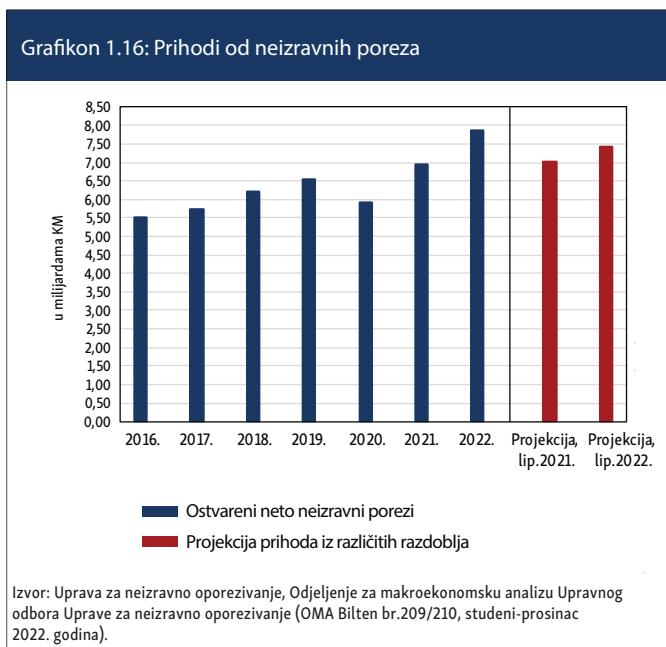
U teoriji, kada postoji snažan pritisak na rast nominalnih plaća uslijed rasta inflacije, on rezultira povratnom spregom i daljim jačanjem inflatornih pritisaka. Prosječna nominalna neto plaća je u prosincu 2022. godine bila viša za 148 KM (14,2%) u odnosu na prosinac 2021. godine. Inflacija potrošačkih cijena u 2022. godini je iznosila 14,0% (14,7% prosinac 2022. godine na isti mjesec prethodne godine). Visokokoreliran rast prosječne nominalne plaće i inflacije u 2022. godini može navoditi na zaključak da postoje elementi spirale između plaća i inflacije. Međutim, u značajnom broju industrija u kojima je zabilježen značajan rast nominalne plaće u odnosu na prosinac 2021. godine, plaće su i nakon tog povećanja bile ispod prosjeka za ekonomiju u cjelini (grafikon 1.15 ispod). Ako se ova informacija promatra u kontekstu frikcija na tržištu rada, prvenstveno odlaska radno sposobnog stanovništva i visoke stope neaktivnosti radno sposobnog stanovništva, moguće je da se porast nominalne plaće dogodio i bez značajnijih sindikalnih pritisaka. Pored toga, na visinu prosječne plaće bi, od industrija označenih crnim rombom na grafikonu ispod, značajnije mogle utjecati samo dvije koje su u prosincu 2022. godine zapošljavale najveći broj radnika: Prerađivačka industrija te Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala. U obje djelatnosti je primjetna značajna disperzija u prosječnim plaćama za različite grupe te je sasvim moguće da su poslodavci, kroz povećanje nominalne neto plaće, pokušali zadržati trenutnu radnu snagu. S druge strane, na rast inflacije u BiH je utjecalo nekoliko čimbenika paralelno (vidjeti potpoglavlje o cijenama) te nema dovoljno argumenata koji bi podupirali tvrdnju kako je rast troškova rada jedan od dominantnih čimbenika rasta inflacije.

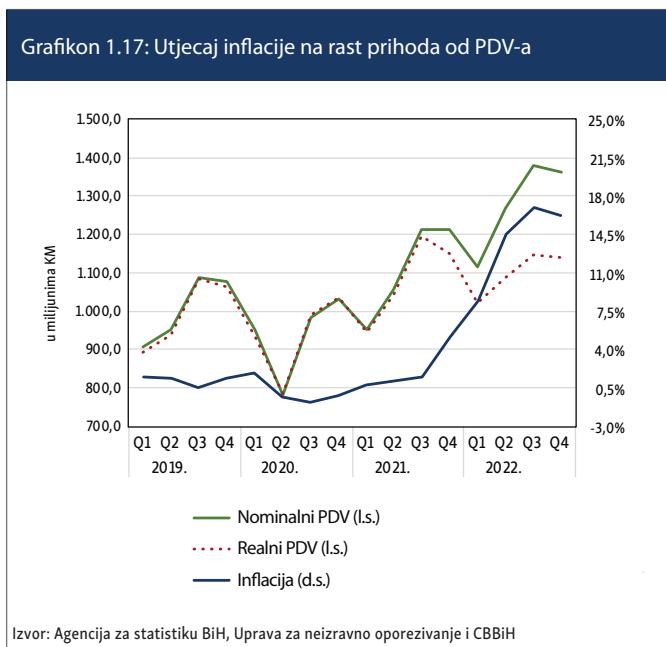
1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni pokazatelji ukazuju na rast i prihoda i rashoda u 2022. godini što se može objasniti općim rastom razine cijena. Snažni inflatori pritisici su predstavljali veliki izazov svim razinama vlasti u BiH. Vladina potrošnja u vidu većih nominalnih izdvajanja za mirovine, plaće u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate ugroženim kategorijama je predstavljala odgovor fiskalnog sektora na inflatorični šok. Usljed jačanja državne tekuće potrošnje izostala su veća investicijska ulaganja kao i povlačenja sredstava od inozemnih kreditora po koncesionim uvjetima. Iako su Strategije javnih investicija, u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetski sektor, veći dio planiranih javnih investicija u 2022. godini nije realiziran. U tom smislu, javne investicije bilježe kontinuirani pad u posljednje dvije godine. U prva tri tromjesečja 2022. godine ukupno je ostvareno 212,9 milijuna KM vrijednosti investicija, što je manje za 19,4 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu.

Snažan rast opće razine cijena, povećanja uvoza i oporavka uslužnih djelatnosti u turizmu, kao i rast nominalnih plaća, uzrokovali su značajan rast neto prihoda od neizravnih poreza (grafikon 1.16). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2022. godini (7,88 milijardi KM) je najveći od uspostavljanja sustava neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 939,1 milijuna KM ili 13,5%.

Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od Poreza na dodatu vrijednost (PDV), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 5,12 milijardi KM u 2022. godini, što je više za 15,7% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni čimbenik navedenog rasta prihoda po ovoj osnovi je snažan inflatorički pritisak koji je zabilježen tijekom cijele godine. Osim toga, zabilježen je rast uvoza, kao i oporavak turizma. Izražen rast opće razine cijena doveo je do rasta cijena koje predstavljaju poreznu osnovicu za obračun PDV-a. Slijedom navedenog, na godišnjoj razini je naplaćeno 730,5 milijuna KM (16,6%) više u nominalnom iznosu po osnovi PDV-a (grafikon 1.17).

Pored prihoda od PDV-a, prihodi od trošarina imaju značajan udio u ukupnim prihodima od neizravnih poreza i njihov doprinos rastu ukupnih prihoda nije bio zanemariv, oko 11,2%

u 2022. godini. Ukupna naplata prihoda od trošarina u 2022. godini je zabilježila rast od 7,1% u odnosu na prethodnu godinu. Navedeni rast ukupnih neto trošarina ostvaren je prvenstveno zbog rasta trošarina na duhan. Bilo je inicijativa za privremenom obustavom naplate trošarina na naftne derivate ali do njene realizacije nije došlo. Neto prihodi po osnovi cestarina su zabilježili godišnji pad (4,2%), što se može objasniti manjim brojem putovanja uslijed rasta cijena. Prihodi od carina su usko povezani sa uvozom, tako da je snažan rast uvoza utjecao na rast prihoda od carina u iznosu od 107,6 milijuna KM (33,2%) u odnosu na 2021. godinu. Rast prihoda po ovoj osnovi je vezan sa rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim proračunima za 2022. godinu, zbog značajnog rasta rashoda uslijed inflatoričkih pritisaka i sprovođenja vladinih mjeri pomoći ugroženim kategorijama.¹⁹ Vlada Republike Srpske je izvršila dva rebalansa proračuna (u svibnju i listopadu 2022. godine). Drugi rebalans proračuna je za 486 milijuna KM bio viši u odnosu na prvobitni proračun planiran za 2022., dok je drugi rebalans predstavljao povećanje od 128 milijuna KM (2,9% u odnosu na prvi rebalans). Drugi rebalans proračuna Republike Srpske za 2022. godinu je iznosio 4,51 milijardi KM iz čega je Vlada RS usmjerila 477 milijuna KM stanovništvu kao odgovor na inflatoričke pritiske i ublažavanje njihovih posljedica. Navedeni rebalans proračuna je izvršen na temelju rasta prihoda koji su u usporedbi sa prvim rebalansom usvojenim u svibnju bili viši za 471 milijuna KM, što je rezultat visoke inflacije, povećanja koeficijenta raspodjele prihoda od neizravnih poreza, kao i povećanja gospodarske aktivnosti koja je bila popraćena visokom pokrivenošću uvoza izvozom. S druge strane, Vlada Federacije BiH nije izvršila rebalans proračuna za 2022. godinu, ali je bio revidiran plan i prihoda i rashoda naviše u odnosu na prvobitni plan iz 2021. godine, baziran na snažnom rastu proračunskih prihoda od 7,4% za FBiH²⁰. S aspekta rashoda, dvije najveće stavke u okviru vladine potrošnje, izdvajanja za socijalna davanja i plaće zaposlenih, zabilježile su značajan rast u 2022. godini (713,5 milijuna KM za prva tri tromjesečja 2022. godine). Postoje već izvršena kao i planirana povećanja mirovina, plaće i mjera jednokratne pomoći za ugrožene kategorije stanovništva. Slijedom toga, tijekom 2022. godine, u Federaciji BiH mirovine su uvećane tri puta, prvi put za 7,3% (travanj 2022. godine), drugi put 3,5% (lipanj 2022. godine), dok je treće uvećanje minimalnih mirovina za 5% (studeni 2022. godine). Također, tijekom rujna i listopada 2022. godine, vlada Federacije BiH je isplatila jednokratnu novčanu podršku od 100 KM umirovljenicima, korisnicima boračkih naknada kao osobama sa invaliditetom i civilnim žrtvama rata (ukupno za 530 000 korisnika). Vlada Federacije BiH je također izvršila isplatu jednokratne pomoći od po 100 KM za 270 000 nezaposlenih osoba. Što se tiče energenata, vlada FBiH je donijela Odluku da tijekom pet mjeseci iz proračuna subvencionira račune za

¹⁹ [https://fbihvlada.gov.ba/hr/mjere-vlade-fbih-u-borbi-s-inflacijom/](https://fbihvlada.gov.ba/hr/mjere-vlade-fbih-u-borbi-s-inflacijom;); <https://www.vladars.net/sr-sp-cyril/Pages/default.aspx>

²⁰ Dokument okvirnog proračuna Federacije BiH za razdoblje 2022-2024. godine., svibanj 2021. Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2022-2024. godina, ožujak 2022. godine.

struju za socijalno ugrožene kategorije u ukupnom iznosu od 6,5 milijuna KM. Uz navedena povećanja, vlada FBiH je u siječnju 2023. godine izvršila još jedno povećanje mirovina za 11,1%. Istovremeno, u Republici Srpskoj mirovine su uvećane za 10% (svibanj 2022. godine), dok su mirovine za siječanj 2023. godine uvećane između 13-14%. Rebalansom proračuna Vlade Republike Srpske utvrđeno je povećanje bruto plaća zaposlenih u javnom sektoru za 10%, također od mjeseca svibnja 2022. godine. Uz navedeno, vlada Republike Srpske je u srpnju 2022. godine također isplatila jednokratnu pomoć od 100 KM boračkim kategorijama, umirovljenicima i mladim.

U momentu izrade Izvješća, posljednje dostupne projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2023. godinu Uprave za neizravno oporezivanje su bile iz listopada 2022. godine, kojim je projiciran rast od 2,9% na godišnjoj razini ili 17,2% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u vezi s ratom u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike neizravnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje trošarina na derivate), ali i neadekvatna borba protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU.

Inflatori pritisci koji su od vlada zahtijevali reakciju u vidu ublažavanja negativnih posljedica za stanovništvo su vladama stavile veći fokus na tekuću, a manje na kapitalnu potrošnju. Obustavljen je veće angažiranje sredstava odobrenih za infrastrukturne projekte i projekte u elektroenergetskom sektoru u skladu sa Programom javnih investicija BiH za razdoblje 2023-2025. godina²¹. U skladu s navedenim, izostali su efekti javnih investicija na cijelokupnu ekonomsku aktivnost.

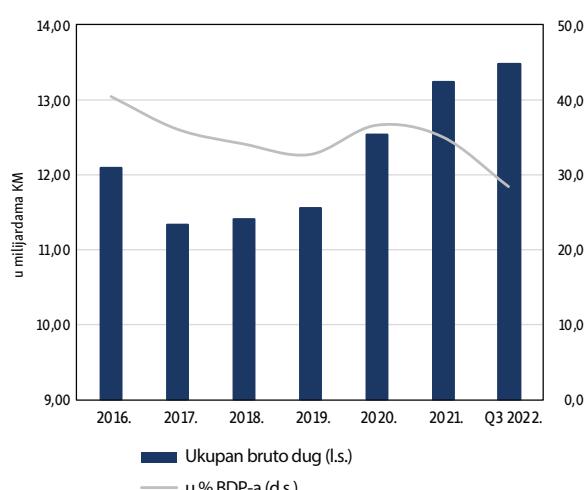
Entitetski proračuni za 2023. godinu su usvojeni i odražavaju veće financiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Proračun Federacije BiH za 2023. godinu je usvojen u siječnju 2023. u iznosu od 6,73 milijarde KM, što je za 1,1 milijardi KM više u odnosu na proračun iz prethodne godine. S druge strane, u studenom 2022. Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Proračun RS-a za 2023. Proračun RS-a je usvojen u iznosu od 5,38 milijardi KM, što predstavlja uvećanje za 19,4% u odnosu na drugi rebalans proračuna za 2022. Planiran je proračunski deficit u RS-u u iznosu od 261,2 milijuna KM (1,2% BDP-a), što je za 29,0 milijuna KM više u odnosu na drugi rebalans proračuna za 2022. godinu. Potrebe financiranja za RS iznose 1,21 milijardu KM, što je više za 506,9 milijuna KM. Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati dalji rast vladinih obveza u 2023. godini.

Razina javnog duga zaključno sa krajem trećeg tromjesečja 2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine je povećana u nominalnom iznosu od oko 200 milijuna KM, i to je znatno manje povećanje u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod

²¹ Program javnih investicija Republike Srpske za razdoblje 2022-2024. prosinac 2021. godine. Program javnih investicija Federacije BiH za razdoblje 2022-2024. prosinac 2021. godine.

međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupni bruto dug na kraju trećeg tromjesečja 2022. godine je iznosio 28,5% BDP-a. godini²² (grafikon 1.18).

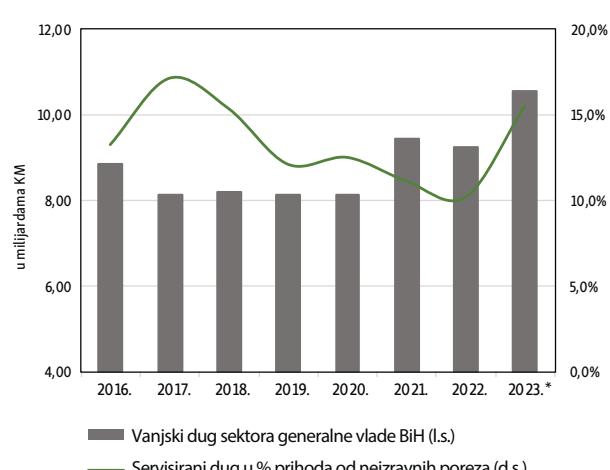
Grafikon 1.18: Ukupan bruto dug sektora vlade

Izvor: CBBiH, BDP za 2022. projekcija CBBiH

Vanjski dug sektora vlade je tijekom 2022. godine zabilježio pad (177,8 milijuna KM ili 1,9%) i na kraju godine je iznosio 9,26 milijardi KM (grafikon 1.19). Najvećim dijelom dug kod inozemnih kreditora predstavlja koncesiono zaduženje.

Grafikon 1.19: Vanjski dug sektora vlade

Izvor: CBBiH, Uprava za neizravno oporezivanje i Ministarstvo finacija i rezerva BiH.

Napomena: * projekcija.

U 2022. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je samo 96,2 milijuna KM, od planiranih 1,59 milijardi KM²³. U 2022. godini je

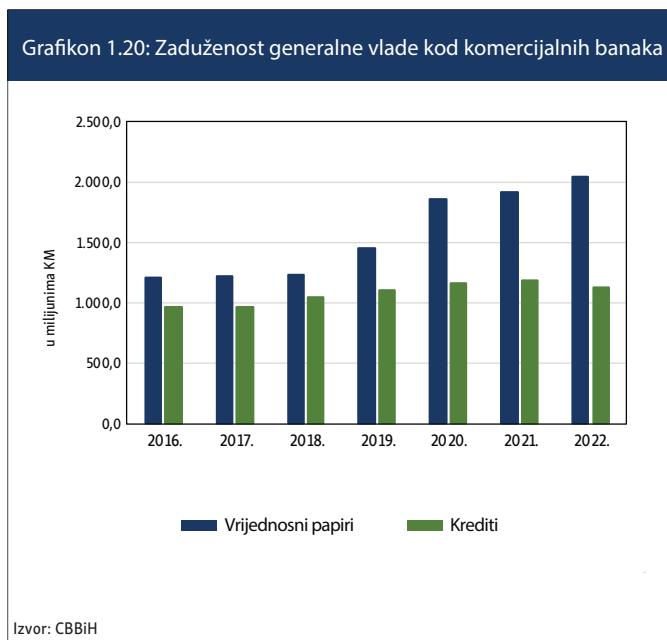
²² Ukupan javni dug ne obuhvata dug javnih poduzeća. BDP – projekcija CBBiH, studeni 2022. godine.

²³ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2022-2024. godina, ožujak 2022. godine.

izostalo značajno povlačenje sredstava od inozemnih kreditora. Najveće povlačenje je zabilježeno u drugom tromjesečju (44,5 milijuna KM), od čega se veći dio odnosio na financiranje koridora Vc (oko 30 milijuna KM).

Otplata vanjskog duga sektora vlade je bila znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2022. godini. Od ukupno servisiranih sredstava (glavnica i kamata) prema inozemnim kreditorima (802,3 milijuna KM), prema Svjetskoj banci – IDA i Europskoj investicijskoj banci – EIB su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 200,7 milijuna KM i 124,2 milijuna KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2023. planirana su sredstva u iznosu od 1,25 milijardi KM, što je 15,5% projiciranih prihoda od neizravnih poreza za 2023. godinu²⁴ (u 2022. godini taj postotak je bio znatno manji i iznosio 10,2%) (grafikon 1.19).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila blagi rast na godišnjoj razini po osnovi vrijednosnih papira, dok je po osnovi kredita zabilježen pad (grafikon 1.20). Izloženost banaka ka sektoru vlade na kraju 2022. godine je bila 8,4% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2023. godini po osnovi otplate unutarnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti 805,4 milijuna KM (Federacija BiH 484,0 milijuna KM i Republika Srpska 320,7 milijuna KM).

Kao i u nekoliko prethodnih godina i tijekom ove godine promet na burzama je bio pod dominantnim utjecajem javnih emisija entiteta, pogotovo Republike Srpske. Zbog izuzetno niskog prometa u prošloj godini kao i uslijed emisija javnog duga tijekom 2022. godine na burzama je registriran značajan i relativni i absolutni rast prometa. Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je 1,07 milijardi KM i veća je u odnosu

²⁴ Izvor: Ministarstvo financija i rezervi BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2023. godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.197/198, studeni-prosinac 2022. godina).

na prethodnu godinu za 55%. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke tržišne kapitalizacije dioničkih društava promet vlasničkim vrijednosnim papira sudjelovao sa svega 17%. Emisije javnog duga su tijekom 2022. godine vršene u osam ročnih segmenata, a pored emisija petogodišnjih obveznica, najviše je bilo emisija javnog duga na razdoblje od pola godine i sedam godina. Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kretao se na razini od 1,2, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine ovaj omjer bio viši (1,4) zbog veće tražnje za emisijama ovoga entiteta. Razlika postoji i u dinamici i broju emisija (tablica 1.3.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu tijekom cijele godine, a Federacija samo do srpnja, čime je njen udio u ukupnom broju emisija dostigao svega četvrtinu. Smanjenje potreba za financiranjem proračuna smanjilo je udio Federacije Bosne i Hercegovine u ukupnim vrijednostima emisija javnog duga entiteta u 2022. godini sa 46% na 36%.

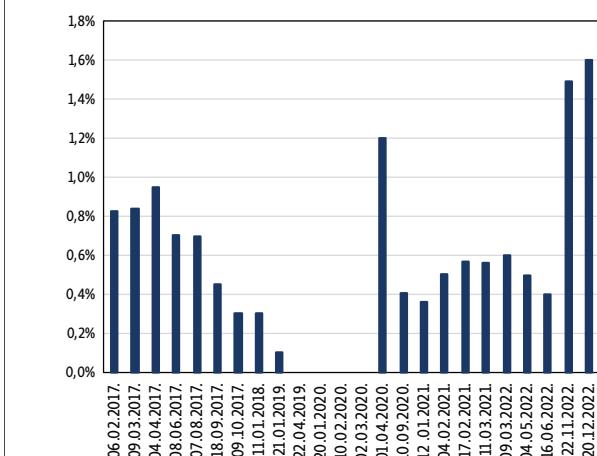
Tablica 1.3: Emisije javnog duga entiteta u 2022. godini

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	24	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	5	0	0	6	0	2	1	15
Federacija Bosne i Hercegovine	0	0	1	1	0	1	1	1	5
Ukupno	1	5	1	1	6	1	3	2	20
Vrijednost emisija (u milijunima KM)	47,9	144,2	50,0	40,0	192,4	30,0	116,1	48,3	668,8

Izvor: BLSE i SASE

Financiranje proračuna entiteta odvijalo se u okruženju općeg rasta kamatnih stopa i prinosa na finansijskim tržištima, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (grafikon 1.21) Republike Srpske tijekom druge polovine 2022. godine i na tržištu sedmogodišnjih i desetogodišnjih obveznica ovog entiteta. Prosječna stopa prinosa na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa uvećana je skoro trostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu obveznica 230 b.b. (sedmogodišnje obveznice) i 350 b.b. (desetogodišnje obveznice).

Grafikon 1.21: Stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: U jednoj emisiji iz 2019. godine i u tri emisije iz 2020. godine prisutna je 0%.

Visina javnog duga po entitetima se i dalje odražava na značajno niže troškove zaduzivanja Federacije Bosne i Hercegovine u usporedbi sa drugim entitetom (tablica 1.4). Sve stope prinose do dospijeća na primarnom tržištu obveznica bile su u 2022. godini značajno niže u Federaciji Bosne i Hercegovine. Jedan dio te razlike je nastao i zbog toga što su zadnje emisije ovoga entiteta izvršene u prvoj polovini srpnja, nakon čega je ECB još četiri puta povećavala ključne kamatne stope (za ukupno 250 b.b.) sa posljedicama na rast troškova zaduzivanja Republike Srpske. Pored toga Republika Srpska je drugoj polovini godine donijela odluku o povećanju maksimalne kamatne stope na javni dug²⁵. Ovim izmjenama maksimalna kamatna stopa na obveznice emitirane na domaćem tržištu povećana je sa 4% na maksimalnih 6%, koliko je i iznosila stopa prinosa do dospijeća u emisiji iz prosinca desetogodišnjih obveznica Republike Srpske.

Tablica 1.4: Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2022. godini (u %)

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	24	60	72	84	120
Republika Srpska	1,21	0,92			4,47		4,30	6,00
Federacija Bosne i Hercegovine			-0,03	2,20		2,74	3,48	1,59

Izvor: SASE, BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine je izvršila emisije u lipnju i srpnju 2022. godine. Republika Srpska je tijekom 2022. godine izvršila dvije emisije u prvom tromjesečju, po četiri emisije u drugom i trećem tromjesečju i pet emisija u četvrtom tromjesečju.

I pored relativno niskog prometa, tržište dionica u Republici Srpskoj je u 2022. godini ostvarilo drugu uzastopnu godinu rasta burzanskog indeksa, BIRS. Nakon rasta od 15,8% u prošloj godini, BIRS je u 2022. godini porastao za 26% i dostigao vrijednost od 841 bod. Rast burzanskih indeksa se odvija pod utjecajem dobrih poslovnih performansi telekomunikacijskog sektora i rasta cijena dionica iz elektroenergetskog sektora. S druge strane, nakon pet godina rasta, od kojih su četiri godine bile godine dvoznamenastog rasta, glavni burzanski indeks na Sarajevskoj burzi, SASX-30 u 2022. godini, je zabilježio blagi pad.

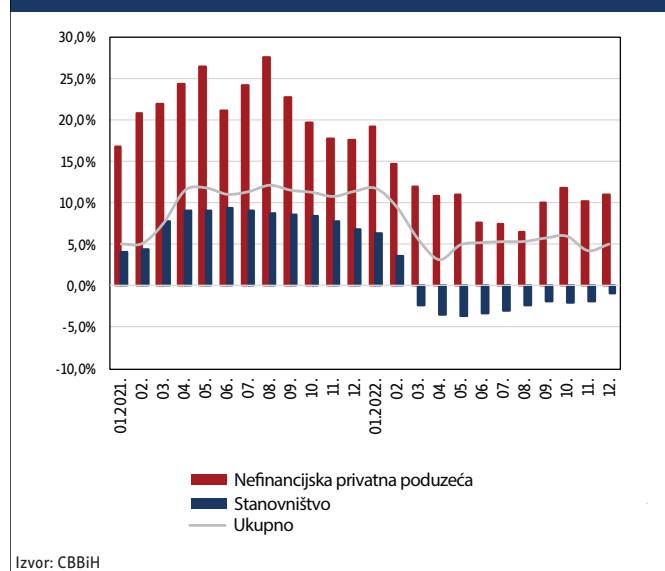
1.2.3 Bankarski sektor

Početkom godine bankarski sektor bio je izložen značajnom odljevu depozita građana (grafikon 1.22), ali zahvaljujući visokoj likvidnosti i učinkovitoj i pravovremenoj reakciji entitetskih agencija za bankarstvo očuvana je stabilnost bankarskog sektora Bosne i Hercegovine. Prema posljednjim podatcima (Q3 2022.) prosječni povrat na aktivu bankarskog sektora je 1,6%, a povrat na prosječan kapital 12,6%. Zadovoljavajuća razina profitabilnosti je postignuta u uvjetima rasta aktive (3,3%), visoke likvidnosti (udio likvidnih sredstava u ukupnim sredstvima 31%) i niskog udjela loših kredita u ukupnim kreditima (4,9%). U prosjeku, banke su bile izuzetno likvidne i

s aspekta koeficijenta pokrića likvidnosti²⁶ (211%) i koeficijenta neto stabilnih izvora financiranja²⁷ (161%).

Nakon početka rata u Ukrajini dvije domaće banke tada u vlasništvu ruske Sberbank AG Europa uslijed ogromnih operativnih rizika vezanih za međunarodna plaćanja i priopćenja ECB o nelikvidnosti i velikoj vjerojatnoći bankrota banaka iz Sber grupacije izložile su se riziku reputacije, a cijela grupacija je isključena iz SWIFT-a. Mada su obje banke bile solventne, likvidne i profitabilne velika neizvjesnost koja je vladala u vezi s mogućnošću nastavka njihovog poslovanja prouzrokovala je povlačenje depozita krajem veljače i tijekom ožujka, koje je u travnju zaustavljeno (više o ovoj temi u tekstnom okviru).

Grafikon 1.22: Godišnja stopa rasta depozita

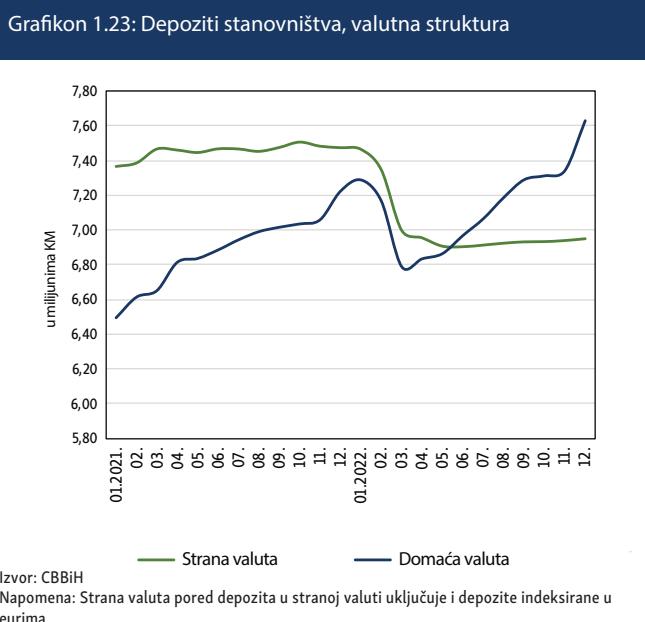
Izvor: CBBiH

Pored značajno nižeg rasta ukupnih depozita (5%) u odnosu na rast ostvaren u prethodnoj godini (11,4%) karakteristika izvještajnog razdoblja je potpuno suprotno kretanje depozita dva najznačajnija sektora. Najveći pojedinačan doprinos rastu ukupnih depozita je dao sektor nefinancijskih poduzeća (2,2 p.b.), a gotovo isti doprinos je ostvaren i u sektoru generalne vlade. Na kraju ožujka 2022. u odnosu na prosinac 2021. depoziti stanovništva su zabilježili pad od 6,2%, nakon čega se bilježi njihov kontinuirani rast, ali do kraja godine nisu dostigli razinu s kraja 2021. godine i niži su za 0,8%. Rast depozita po valutnoj strukturi se nije odvijao jednakim tempom u svim sektorima (grafikon 1.23) i jedan značajan dio deviza koje je sektor stanovništva povukao iz banaka u veljači i ožujku do kraja godine nije ponovo deponiran u bankama.

²⁶ Odnos između razine zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odljeva tijekom razdoblja stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana. Banka je dužna održavati koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) kontinuirano u iznosu od najmanje 100%.

²⁷ Odnos između raspoloživog iznosa stabilnog financiranja i potrebnog iznosa stabilnog financiranja. Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) se mora održavati na razini od najmanje 100%.

²⁵ Odluka o izmjeni odluke o dugoročnom zaduzivanju Republike Srpske za 2022. godinu. SGRS 68/22, srpanj 2022. godine.

Mada je sektor stanovništva prilikom masovnog odljeva depozita najviše povlačio ostale (oročene) depozite, ročna struktura depozita u prvom tromjesečju se samo blago promjenila. Nakon prestanka odljeva depozita, unatoč smanjenju neizvjesnosti i završetka restrukturiranja banaka, ročna struktura se dodatno izmjenila. Udio oročenih, ili ostalih, depozita se sa početnih 40% (12/2021) do kraja 2022. godine smanjio na 36% ukupnih depozita stanovništva. U strukturi novougovorenih depozita stanovništva, depoziti ročnosti iznad dvije godine su u 2022. sudjelovali sa 40%, a udjel depozita ročnosti ispod jedne godine bio je 24%. Odljev depozita stanovništva nije utjecao na sektor nefinancijskih poduzeća i rast depozita ovoga sektora, iako usporen u odnosu na prethodnu godinu i dalje je izuzetno visok²⁸. Ročna struktura depozita ovoga sektora nije mijenjana, a valutna struktura je izmjenjena u korist deviznih depozita. Na kraju godine udjeli ostalih i deviznih depozita u strukturi depozita nefinancijskih poduzeća su 21% i 45% respektivno.

Tekstni okvir 3: Uzroci i posljedice odljeva depozita iz bankarskog sektora početkom 2022. godine

Događaj koji je u 2022. godini obilježio najznačajnija kretanja u bankarskom sektoru i ostavio posljedice na domaće bankarsko tržište prouzrokovani je početkom rata u Ukrajini i reakcijom Europske unije na novu geopolitičku realnost. Uspostavljanje ograničenja u poslovanju ruskih banaka u EU, od kojih je najvažnije bilo isključanje iz SWIFT-a (u prvom valu sankcija iz ovoga dijela međunarodnog platnog prometa isključeno je sedam ruskih banaka) doveo je do rasta neizvjesnosti, posebno kod deponenata banaka u vlasništvu ruskih rezidenata.

Povlačenje depozita iz ovih banaka je ubrzano kada je na tržište stigla informacija ECB-a „da će Sberbank Europa AG i banke u njenom vlasništvu u Sloveniji i Hrvatskoj ili propasti ili da postoji velika vjerojatnoća da će propasti“. Isključenje Sberbank Europa AG iz međunarodnog platnog prometa i rast

²⁸ Na kraju 2022. godine udjel depozita nefinancijskih poduzeća u ukupnim depozitima bio je 28%.

neizvjesnosti u pogledu poslovne budućnosti ruskih banaka u BiH je navelo deponente, posebno sektor stanovništva da započnu sa masovnim podizanjem novca, najprije pretežno iz ovih banaka, a potom i nekih drugih, zbog nastale neizvjesnosti. U svom priopćenju sa pozivom na ruske banke u Sloveniji i Hrvatskoj, ECB je naglasila da se radi o krizi likvidnosti, a ne krizi solventnosti, a to se neizravno odnosilo i na banke iz Sber grupacije.

I Sberbank a.d. Banjaluka i Sberbanka d.d. Sarajevo ne samo da su bile solventne, već im je i likvidnost bila ili na razini prosjeka za bankarski sektor, ili čak iznad, kao i profitabilnost. Udio novčanih sredstava u aktivi i banjalučke i sarajevske Sberbanke bio je jednak prosječnom u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine (31%), a iznad vrijednosti ovoga pokazatelja za bankarski sektor Republike Srpske (25%). Izuzetno dobri pokazatelji finansijskog zdravlja nisu bili dovoljni da se zaustavi masovno povlačenje depozita, pa su prvi ožujka entitetske agencije odlučile da započnu proces restrukturiranja banaka. Restrukturiranje banaka je završeno njihovom izravnom prodajom dvijema bankama, a odljev depozita iz bankarskog sektora je prestao u travnju.

Za dva mjeseca, u veljači i ožujku, ukupni depoziti banaka su u odnosu na kraj 2021. godine smanjeni za milijardu KM (-3,6%). Na neizvjesnost u vezi s poslovanjem ove dvije banke, reagirali su i neki drugi sektori, ali značajno manje nego sektor stanovništvo, čiji su depoziti u prvom tromjesečju bili niži za 908 milijuna KM (-6,2%). Kao što je bilo i očekivano najveći odljev depozita je bio na poziciji dugoročnih depozita (385 milijuna KM), potom depozita po viđenju (256 milijuna KM) i na kraju na transakcijskim računima (255 milijuna KM) stanovništva. Nakon toga povučeni depoziti su se počeli vraćati u banke (mjesečno povećanje u prosjeku za 112 milijuna KM od lipnja do rujna nije bilo prouzrokovano samo vraćanjem depozita), da bi do kraja godine depoziti stanovništva porasli za oko 800 milijuna KM (u odnosu na kraj ožujka) i vratili se skoro na razinu sa kraja 2021. (-0,8%).

U 2022. godini nastavljen je i zbog odljeva depozita ubrzan trend smanjena dugoročnih depozita stanovništva i oni su za godinu dana smanjili svoj udio za 5 p.b. na 29,5%. Relativno smanjenje domaćih eksternih dugoročnih izvora financiranja banaka odrazilo se na povećanje neoročenih izvora financiranja stanovništva (transakcijski računi i depoziti po viđenju), čiji je udio u ukupnim depozitima stanovništva povećan skoro za onoliko koliko je smanjen udio dugoročnih depozita stanovništva. Iako se ročna struktura depozita stanovništva u BiH i eurozoni bitno ne razlikuje, ovaj gubitak dugoročnih depozita u iznosu od 774 milijuna KM s aspekta ekonomskog razvoja predstavlja možda i najznačajniju posljedicu odljeva depozita. Smanjenje dugoročnih depozita stanovništva može imati negativne posljedice na investicije i gospodarski razvoj. Međutim, odljev depozita, a time i izmijenjena ročna struktura depozita, uopće nije utjecala na ukupnu kreditnu dinamiku bankarskog sektora, čak ni s aspekta ročnosti kredita.

Tijekom globalne finansijske krize (2007-2009.) bankarski sektor nije imao na raspologanju pravni okvir za restrukturiranje banaka iz 2022. godine, jer je on čak u najrazvijenijim zemljama (G20) uspostavljen tek u razdoblju 2011-2014., a u

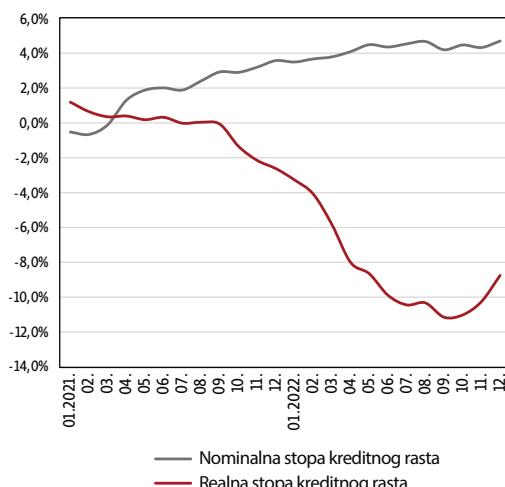
bh. bankarsko zakonodavstvo je ušao 2017. godine. Pozitivan efekat same sanacije dviju banaka sigurno je očuvanje radnih mjesata i godinama građenih poslovnih odnosa, neutralizacija reputacijskog rizika vezanog za rat u Ukrajini u budućnosti te smanjenje neizvjesnosti i njeno potpuno uklanjanje zbog brzog i učinkovitog restrukturiranja banaka.

Za inflatorne uvjete, posebno u drugoj polovini godine, ostvarena je relativno niska stopa nominalnog kreditnog rasta (grafikon 1.24), a negativne realne kamatne stope²⁹ nisu značajno povećale tražnju za bankarskim kreditima. Do značajnog nominalnog kreditnog rasta nije došlo iako se realni dug korisnika kredita u uvjetima visoke inflacije i negativne realne kamatne stope smanjuje zbog smanjenja realne vrijednosti novca.

Čini se da su visok stupanj neizvjesnosti i poslovna politika banaka u velikoj mjeri odredili kreditnu dinamiku tijekom 2022. godine. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka iz drugog tromjesečja 2022. godine³⁰ ukazala je na očekivanja u vezi s umjerenim pooštravanjem kreditnih standarda i vjerojatno je to bar djelomično doprinijelo ostvarivanju relativno niske stope kreditnog rasta (4,7%) u okruženju dvoznamenkaste stope inflacije. Zbog velike neizvjesnosti, posebno u prvoj polovini godine, dovoljan motiv za više stope kreditnog rasta nije bio ni visok iznos viška rezervi i još uvijek negativna naknada na višak rezervi. Na strani tražnje za kreditima vjerojatno su negativni efekti smanjenja kupovne moći stanovništva, velikog rasta cijena nekretnina i trajnih potrošnih dobara nadmašili efekte negativnih realnih kamatnih stopa. Ukupnom kreditnom rastu kao i uvijek najviše su doprinijeli krediti stanovništvu i krediti nefinancijskim privatnim poduzećima, a ove godine višu razinu tražnje za kreditima je ispoljio i sektor nefinancijskih javnih poduzeća, posebno u dijelu kratkoročnih kredita. Doprinos javnih nefinancijskih poduzeća i privatnih nefinancijskih poduzeća kreditnom rastu u 2022. godini bio je 0,5 p.b. i 1,8 p.b. respektivno. U okviru kredita stanovništvu, koji čine polovinu kreditnog portfelja, najviši apsolutni rast je zabilježen kod potrošačkih nenamjenskih kredita i kredita za izgradnju i kupovinu novih stambenih jedinica, a njihov godišnji rast je 4,5% i 9,9% respektivno. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjena u odnosu na prethodnu godinu i krediti koji su namijenjeni kupovini, izgradnji i prepravci stambenih jedinica su činili ukupno 23% svih kredita datih stanovništvu na kraju 2022. godine, dok se ostatak odnosio pretežno na potrošačke nenamjenske kredite (72,7%), i na dva relativno mala tržišna segmenta, kredite za poduzetništvo (1,8%) i kredite po kartičnom poslovanju (2,5%). Nominalna stopa rasta kredita u stanovništvu u 2022. godini od 5,2% približno je na razini iz prethodne godine (5,5%), ali zbog velike razlike u godišnjoj inflaciji realne stope kreditnog rasta u sektoru stanovništva značajno se razlikuju. Realna stopa rasta kredita stanovništvu u

2022. godini bila je -8,3%, a u 2022. godini krediti ovom sektoru su realno porasli za -0,8%.

Grafikon 1.24: Godišnja stopa kreditnog rasta

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor je samo djelomično pratio promjenu referentne kamatne stope ECB u ugoveranju kamatnih stopa na nove kredite, jer bh. monetarni sustav ima određeni stupanj samostalnosti u odnosu na monetarni sustav eurozone. Jedan od razloga bi mogla biti dominacija depozita domaćih sektora u izvorima financiranja banaka, jer se oni pretežno ne ugavaraju sa promjenljivom kamatnom stopom.

Zbog niskog rasta nominalnih kamatnih stopa u uvjetima visoke inflacije, realne kamatne stope su tijekom cijele godine bile negativne (grafikon 1.25). S obzirom da strana pasiva, koja je u većoj mjeri povezana sa kamatnom politikom ECB nego domaći izvori financiranja, čini manje od 5% ukupne pasive bankarskog sektora, rast kamatnih stopa na kredite nefinancijskim poduzećima ne bi trebalo dovoditi u izravnu vezu s monetarnom politikom ECB. S druge strane, kamatne stope na stambene kredite stanovništvu su samo blago porasle, u prosjeku za 15,6 b.b., a do rasta je došlo u drugoj polovini godine. Rast kreditnih rizika, u uvjetima smanjenja kupovne moći i rasta neizvjesnosti, najviše se odrazio na cijenu stambenih kredita (godišnji rast prosječne ponderirane kamatne stope 42 b.b.), a u manjoj mjeri na ostale kredite u kojima dominiraju nenamjenski potrošački krediti (godišnji rast prosječne ponderirane kamatne stope 20 b.b.). Krajem godine na novoodobrene kredite stanovništvu banke su obračunavale kamatnu stopu od 3,8% (stambeni krediti) i 5,2% (ostali krediti).

Za razliku od prosječne ponderirane kamatne stope na kredite stanovništvu koja nije značajno izmijenjena u odnosu na kraj prešle godine, prosječna ponderirana kamatna stopa na kredite nefinancijskim poduzećima je porasla za skoro jednu trećinu³¹.

²⁹ Realna kamatna stopa se računa kao razlika nominalne kamatne stope i stope inflacije.

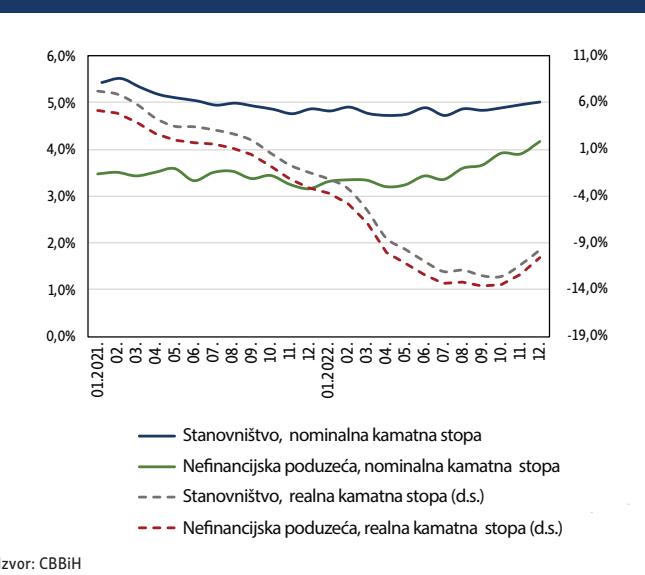
³⁰ Centralna banaka BiH, Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka (Izvješće za drugo tromjeseče 2022. godine).

³¹ Udio novoodobrenih kredita nefinancijskim poduzećima u ukupnim novoodobrenim kreditima u 2022. godini bio je 51,6%, dok je na kraju 2022. godine udio ovih kredita u stanju ukupnih kredita bio 44,3%.

Rast kamatne stope u ovom sektoru sa 3,2% na 4,2% posljedica je kamatne politike banaka i rasta tražnje za ovim kreditima posebno u dijelu nefinancijskih javnih poduzeća.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je ECB počela sa podizanjem kamatnih stopa donijele podzakonska akta kojima su rast kamatnih stopa iznad određene razine uvjetovane dodatnim izdvajanjem za rezerviranja, smatrajući da će potencijalno povećanje troškova usporiti rast kamatnih stopa i ublažiti kreditne rizike. Rezultati utjecaja ove odluke regulatora su mogli imati efekte na kretanje kamatnih stopa u drugoj polovini godine, a posebno pred kraj godine (listopad i prosinac) kada je ECB dva puta povećala kamatnu stopu (ukupno za 1,25 p.b.), a njeni efekti će se tek osjetiti u narednoj godini ukoliko dođe do daljeg i izvjesnog rasta kamatnih stopa ECB.

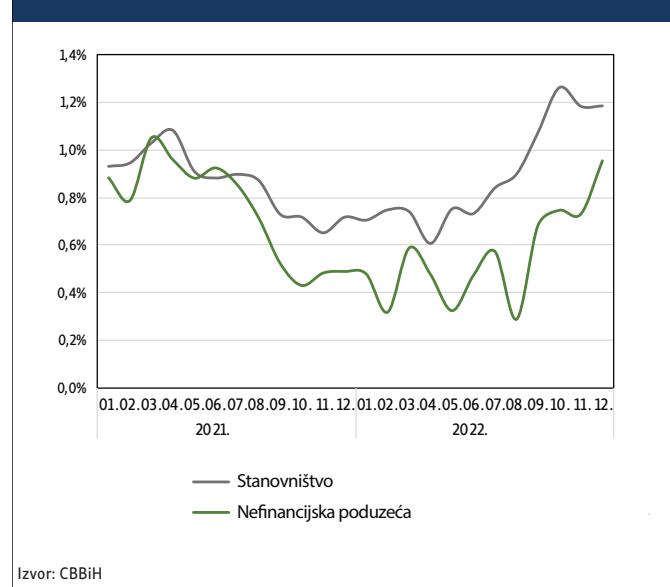
Grafikon 1.25: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Pasivne kamatne stope na ukupne novougovorene depozite sektora stanovništva i sektora nefinancijskih poduzeća, unatoč rastu (grafikon 1.26), a s obzirom na visoku inflaciju, su ostale relativno niske u 2022. godini. One nisu bile ni približno na razini prosječnih pasivnih kamatnih stopa na razini eurozone. Isto kao što je to slučaj kod aktivnih kamatnih stopa, ni pasivne kamatne stope nisu značajno porasle. Za godinu dana pasivne kamatne stope su u prosjeku porasle za oko 50 b.b. u oba sektora, a prosječan rast pasivnih kamatnih stopa u eurozoni za kućanstva i nefinancijska poduzeća je bio 134 b.b. i 244 b.b. respektivno. Ovakva reakcija banaka na opći rast kamatnih stopa se može dovesti u vezu sa struktukom finansijskog tržista Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao finansijski posrednici. Banke nisu značajno podigle pasivne kamatne stope, a istovremeno vrlo malen dio depozita je ugovoren sa promjenljivom kamatnom stopom. Ipak primjetno je da su pasivne kamatne stope više porasle na depozite više ročnosti, nego na depozite niže ročnosti. Na tržištu novougovorenih depozita stanovništva najviše su porasle kamatne stope u ročnom segmentu iznad dvije godine koji čine oko polovine novougovorenih depozita stanovništva. S druge strane, kod

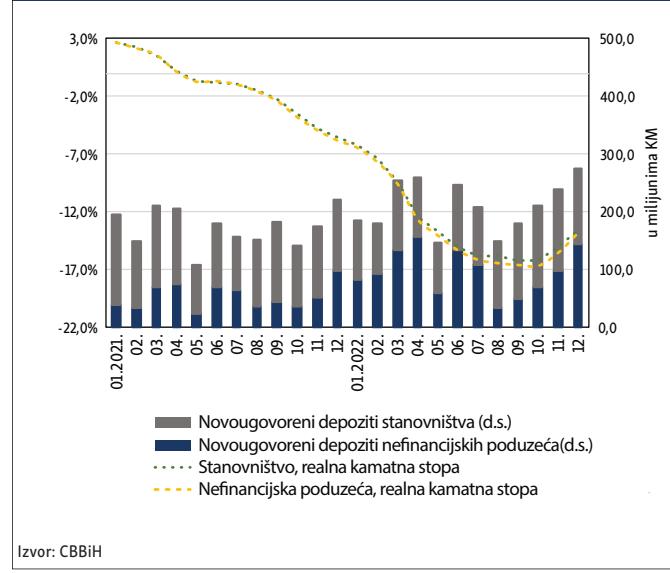
depozita nefinancijskih poduzeća najveći rast je registriran u ročnom segmentu između jedne i dvije godine, a oni u ukupnim depozitima ovog sektora sudjeluju sa oko jednom četvrtinom. Na kraju godine pasivne kamatne stope u BiH na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća su niže u odnosu na pasivne kamatne stope u eurozoni za oko 50 b.b. i 130 b.b. respektivno.

Grafikon 1.26: Kamatne stope na ukupne novougovorene depozite

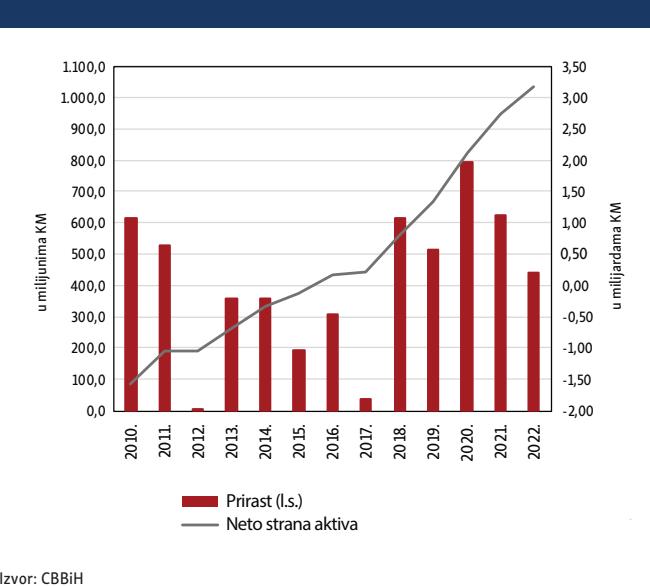
U usporedbi s inflacijom, pasivne nominalne kamatne stope su tijekom cijele godine bile izuzetno niske, a pasivne realne kamatne stope su bile negativne (grafikon 1.27). Pa ipak u usporedbi sa prethodnom godinom kada je razina realnih kamatnih stopa bila značajno veća, banke su u 2022. godini ugovorile za 22% više novih depozita nego u 2021. godini. Krajem rujna zabilježena je najniža realna kamatna stopa na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća, a na kraju godine njena vrijednost je bila oko -14%.

Grafikon 1.27: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

Promjena u dinamici i strukturi strane aktive i strane pasive su dovele do daljeg rasta neto strane aktive, koja je dostigla najveću do sada zabilježenu razinu od 3,18 milijardi KM (grafikon 1.28). U izvještajnom razdoblju nastavljen je umjereni rast strane aktive (6,5%) uz blagu izmjenu njene strukture na pozicijama ostalih depozita čiji je udio povećan i kredita datih nerezidentima koji su relativno smanjeni³². U strukturi strane aktive zadržan je prošlogodišnji udio prenosivih depozita kod nerezidenata (26%), a i udio potraživanja po vrijednosnim papirima izdatim od strane rezidenata ostao je isti (oko 25%). U prvoj polovini godine banke su smanjivale potraživanja od nerezidenata da bi u drugoj polovini godine, posebno u zadnjem tromjesečju, došlo do naglog rasta strane aktive. Dostignuta razina strane aktive je do sada najviša, dok je strana pasiva dodatno smanjena, te je dostigla povijesno najnižu razinu od 2002. godine. Ključne promjene koje su dovele do, u usporedbi sa prethodne dvije godine, umjereno pada strane pasive od 7%, dogodile su se na pozicijama ostalih depozita nerezidenata i ostalih kredita nerezidenata. Ove dvije bilančne pozicije su doprinijele padu strane pasive sa 6 p.b., ali to se nije bitno odrazilo na promjenu strukture strane pasive, koja i dalje pozitivno doprinosi stabilnosti bankarskog sustava. Kao i prethodne godine, udio ostalih depozita nerezidenata je oko petine strane pasive, što uz visok udio kredita uzetih od nerezidenata, osigurava mogućnost planiranja odljeva deviznih sredstava po osnovi eventualnog daljeg smanjenja strane pasive. Približno isto razina promjena strane aktive i strane pasive, ali suprotnog predznaka, prouzrokovala je do sada najvišu razinu pokrivenosti strane pasive sa stranom aktivom, čime je dodatno ojačana likvidnost ovog dijela bilance bankarskog sektora. Na kraju 2022. godine na jedinicu obveza prema nerezidentima banke imaju 2,8 jedinica potraživanja od nerezidenata, što je najveći do sada zabilježeni odnos. Usporedbe radi, taj odnos je uoči pandemije korone (2019), koja je utjecala na ubrzano smanjenje strane pasive i stagnaciju strane aktive tijekom prve godine pandemije, bio 1:1,4.

Grafikon 1.28: Neto strana aktiva

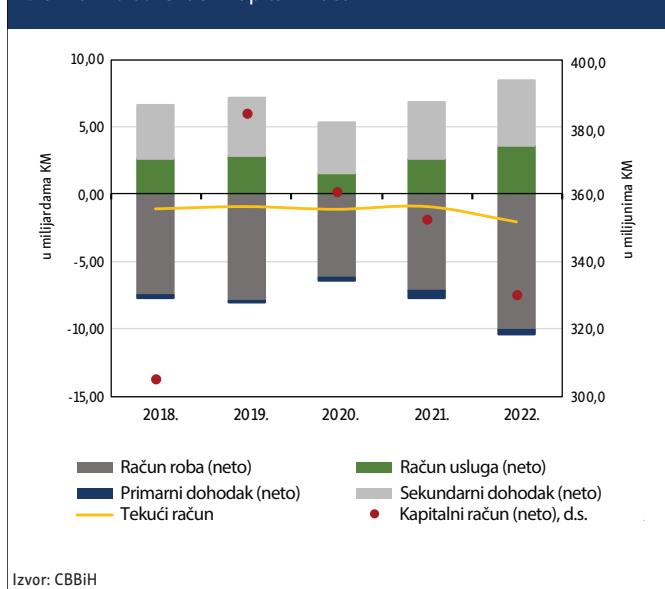
³² Na ovoj poziciji aktivnosti ima svega par banaka i radi se o kratkoročnim transakcijama.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Unatoč izazovima koje je sa sobom donijela energetska kriza izazvana ratom u Ukrajini, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta vrijednosti međunarodne trgovine. U prvoj polovini godine rast međunarodne trgovine je bio pod utjecajem rasta ekonomske aktivnosti, dok je u drugoj polovini godine najvećim dijelom bio posljedica rasta cijena na globalnoj razini. Promatrano u apsolutnim iznosima, deficit na tekućem računu je u 2022. godini je iznosio 2,04 milijarde KM i predstavlja najveći zabilježen deficit u posljednjih deset godina (grafikon 1.29). Izrazito visoka vrijednost deficitra tekućeg računa najvećim je dijelom posljedica deficitra na računu roba koji je bio pod velikim utjecajem rasta cijena u 2022. godini. Također, uslijed nominalnog rasta deficitra tekućeg računa i usporavanja ekonomske aktivnosti u drugoj polovini godine, došlo je do rasta deficitra tekućeg računa izraženog u postotcima BDP. Naime, deficit tekućeg računa izražen u postotcima BDP se povećao za 2,0 postotnih bodova na razinu od 4,3% u 2022. godini³³.

Grafikon 1.29: Tekući i kapitalni račun

U 2022. godini je zabilježen značajan rast vrijednosti transakcija sa inozemstvom na računu roba koje su najvećim dijelom posljedica rasta cijena, kao i povećane ekonomske aktivnosti u BiH i zemljama glavnim trgovinskim partnerima u prvoj polovini godine. Unatoč niskim godišnjim stopama rasta domaće potrošnje i padu obujma industrijske proizvodnje u drugoj polovini godine, vrijednost uvezene robe u BiH (prema platnobilančnim podatcima) je iznosila 26,23 milijarde KM, što predstavlja godišnji rast od 31,9%. S druge strane, vrijednost izvezene robe iz BiH je iznosila 16,13 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 26,9%, a preko 73,0% izvoza je plasirano na tržiste EU koje i dalje predstavlja najznačajnijeg trgovinskog partnera.

³³ Nominalni BDP za 2022. godinu je projekcija CBBiH iz studenog 2022. godine.

Promatrano po grupama proizvoda, najveći udio u ukupnom izvozu imali su bazni metali, željezo, čelik, aluminij i njihovi proizvodi, koji su u 2022. godini zabilježili rast vrijednosti izvoza od 31,8%. Unatoč promptnom rastu cijena metala u prvim tjednima rata u Ukrajini, u drugoj polovini godine je došlo do stabilizacije cijena, tako da je ova grupa proizvoda zabilježila i značajan količinski rast izvoza. Također, izvoz strojeva i aparata je zabilježio rast vrijednosti izvoza od 21,6% i znatno manje je bio pod utjecajem cjenovnog efekta. Neizvjesnost vezana za lance distribucije energenata utjecala je da najvišu stopu rasta vrijednosti izvoza zabilježe proizvodi mineralnog podrijetla (43,1%) od čega se više od polovine vrijednosti odnosi na izvoz električne energije. Naime, uslijed izraženog rasta cijena prirodnog plina i uglja, kao preovlađujućih pogonskih goriva za proizvodnju, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta burzanskih cijena električne energije, tako da su mnoge zemlje EU u kolovozu zabilježile rekordne vrijednosti. Izvoz drveta i proizvoda od drveta, grupe proizvoda u kojima BiH tradicionalno ostvaruje značajan vanjskotrgovinski suficit, zabilježio je rast od 21,0%, s tim što je na vrijednost izvoza ove grupe proizvoda negativno utjecala odluka o zabrani izvoza peleta i trupaca koja je bila na snazi u drugoj polovini godine.

Najveći doprinos ukupnoj vrijednosti uvoza, promatrano po udjelu i ostvarenoj stopi rasta (81,7%), zabilježio je uvoz proizvoda mineralnog podrijetla, prvenstveno nafte i naftnih derivata. S obzirom da je prosječna burzanska cijena nafte u 2022. godini bila 41,7% viša u odnosu na prethodnu godinu, očigledno je da je visoka stopa rasta ove grupe proizvoda najvećim dijelom posljedica cjenovnog efekta. Pored navedenih, značajnu vrijednost uvoza su zabilježili bazni metali, kao i strojevi i aparati koji su uslijed relativno niske stope rasta proizvođačkih cijena industrije strojeva u EU od 8,2% zabilježile značajan količinski rast.

Tablica 1.5: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM)

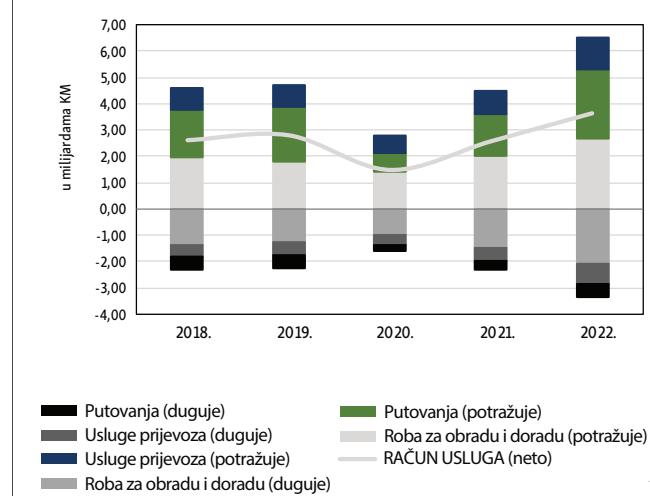
	Izvoz			Uvoz		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
EU	7,63	10,39	13,23	10,28	12,73	16,30
CEFTA	1,68	2,41	3,30	2,15	2,76	3,52
Ostale zemlje	1,21	1,47	1,44	4,46	6,10	8,82
UKUPNO	10,52	14,27	17,97	16,89	21,60	28,64

Izvor: BHAS

Odložena tražnja iz prethodnih godina kao i ukidanje restrikcija na putovanja utjecali su na ostvarenje rekordnog suficita na računu usluga koji je u 2022. godini zabilježio rast od 41,0% u odnosu na prethodnu godinu. Sve najznačajnije kategorije računa usluga su u promatranom razdoblju zabilježile značajne stope rasta, među kojima su priljevi od stranih turista zabilježili najviši doprinos ostvarivši rast vrijednosti od 1,04 milijarde KM (grafikon 1.30). Unatoč padu obujma industrijske proizvodnje u zemljama glavnim trgovinskim partnerima BiH, priljevi od izvoza robe nakon obrade i dorade su zabilježili rast od 649,7 milijuna KM. Potaknuti rastom vanjskotrgovinske robne

razmjene, priljevi po osnovi usluga prijevoza su zabilježili rast od 19,5%, a dominantan udio zauzima međunarodni prijevoz robe.

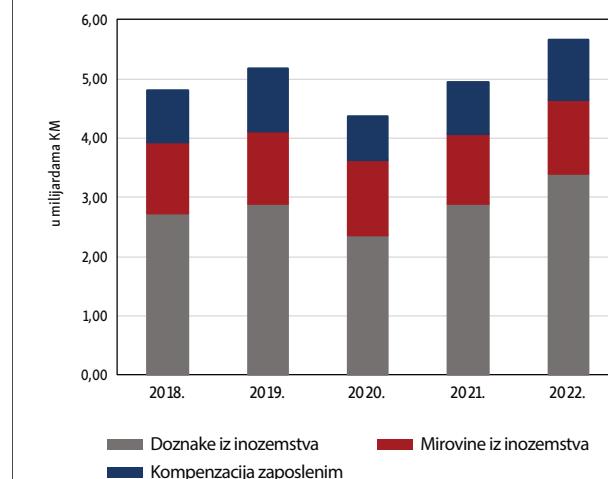
Grafikon 1.30: Račun usluga u platnoj bilanci

Izvor: CBBiH

Pored suficita na računu usluga, najznačajniji utjecaj na smanjenje deficitu tekućeg računa imao je suficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno zahvaljujući priljevima po osnovi radničkih doznaka (grafikon 1.31). Rastom ekonomskih aktivnosti u prvoj polovini 2022. godine u razvijenim zemljama, neto priljevi po osnovi radničkih doznaka su realizirani u rekordnom iznosu i zabilježili su rast od 18,1%. Mirovine iz inozemstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su u promatranom razdoblju zabilježile rast od 4,8%. Pored navedenih, značajni doprinos smanjenju deficitu tekućeg računa imali su i neto priljevi po osnovi plaća rezidenata u inozemstvu koji su realizirani u iznosu od 1,00 milijarda KM.

Grafikon 1.31: Kompenzacije zaposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva

Izvor: CBBiH

Nedostajuća sredstva za financiranje deficitu tekućeg računa osigurana su priljevima po osnovi izravnih stranih ulaganja kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Izravna strana ulaganja u BiH u 2022. godini su iznosila 1,20 milijardi KM, što predstavlja najveću vrijednost u posljednjih četrnaest godina, od čega se više od polovine vrijednosti odnosi na reinvestiranu zaradu. Banke i druga finansijska poduzeća su u promatranom razdoblju povećali svoja ulaganja u dužničke instrumente u vrijednosti od 172,4 milijuna KM.

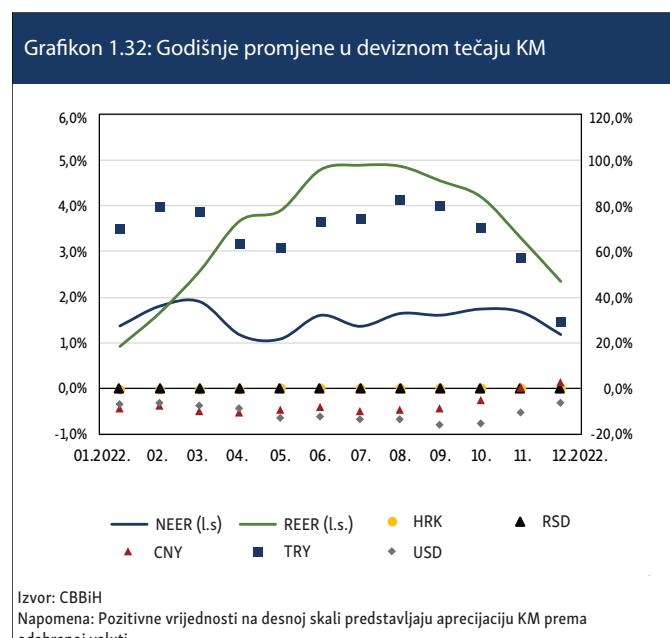
U okviru ostalih ulaganja, dominantan oblik financiranja predstavljalo je zaduživanje privatnog nefinansijskog sektora u obliku trgovačkih kredita i avansa, kao i zajmova kod međunarodnih kreditora. Naime, visoka razina međunarodne robne razmjene utjecala je na rast priljeva po osnovi trgovačkih kredita i avansa za 34,9%, kao i zajmova sektora nefinansijskih i drugih finansijskih poduzeća od 14,1%. S druge strane, sektor vlade je u promatranom razdoblju smanjio svoje obvezne po osnovi zajmova prema međunarodnim finansijskim institucijama za 244,6 milijuna KM. Bankarski i sektor vlade su zabilježili povećanje aktive na stavci valuta i depozita, dok je istovremeno bankarski sektor zabilježio i smanjenje pasive po istoj osnovi.

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

Nominalni efektivni tečaj (NEER) i realni efektivni tečaj (REER), gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator, su u 2022. godini zabilježili umjerenu aprecijaciju koja je u prosincu na godišnjoj razini iznosila 1,2% i 2,3%, respektivno (grafikon 1.32). Aprecijacija NEER-a je posljedica aprecijacije EUR, naše sidrene valute prema valutama zemalja naših trgovinskih partnera, a posebno prema valutama zemalja u razvoju, što je posebno bilo izraženo u slučaju turske lire, koja je u prosincu

na godišnjoj razini iznosila 28,9%, što je znatno niže u odnosu na prethodne mjesecce uslijed utjecaja baznog efekta. S druge strane, KM je na kraju godine zabilježila nominalnu deprecijaciju prema američkom dolaru od 6,4%, švicarskom franku 5,3% i češkoj kruni od 3,9%.

Nominalna deprecijacija KM prema američkom dolaru je posljedica nominalne deprecijacije EUR, naše sidrene valute, uslijed veće izloženosti eurozone utjecajima energetske krize, kao i začajno intenzivnjem podizanju referentnih kamatnih stopa od strane američkog FED-a, tako da je tečaj EUR/USD u rujnu 2022. godine dostigao najnižu vrijednost od uvođenja eura.

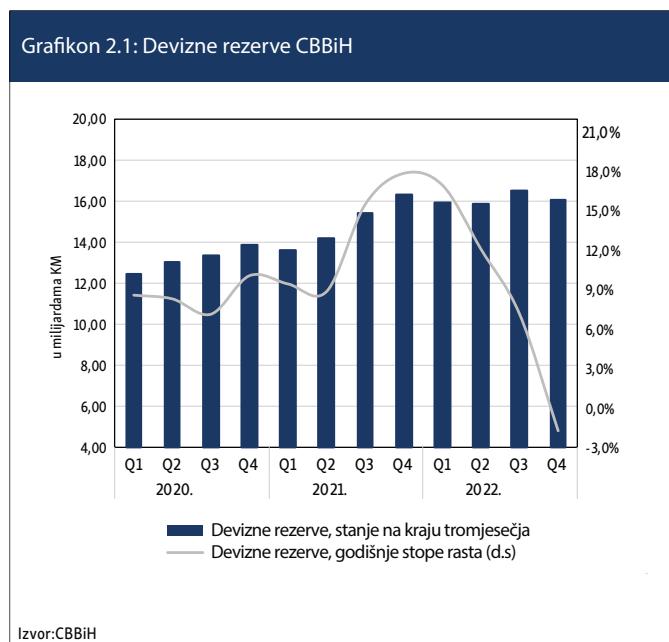

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2022. godini

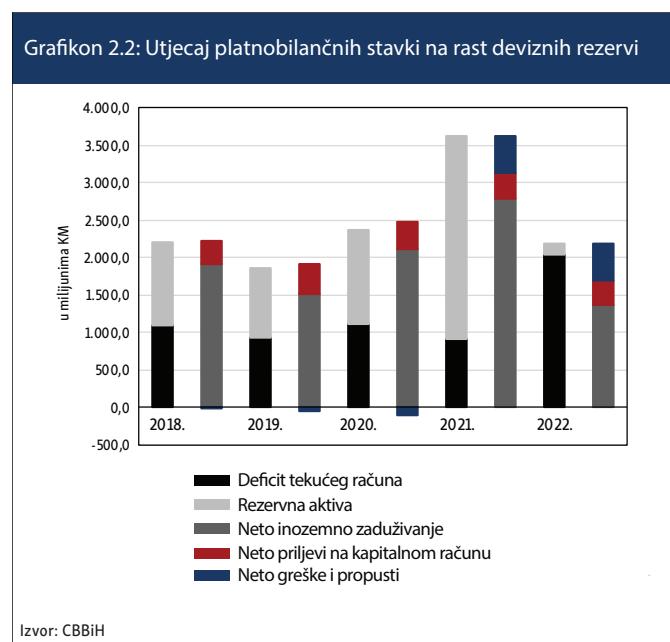
2. IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA CBBIH U 2022. GODINI

U prosincu 2022. godine, neto devizne rezerve su iznosile 16,06 milijardi KM i smanjene su za 282,5 milijuna KM (1,72%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (grafikon 2.1). Trend smanjenja godišnje stope rasta deviznih rezervi obilježio je cijelu 2022. godinu. Na kretanje deviznih rezervi u 2022. godini utjecalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak inozemnog zaduživanja, priljevi od doznaka te priljevi izravnih stranih investicija kao posljedica zadržane zarade u bankarskom sektoru. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom tromjesečju nije neuobičajeno, a najčešće je uzrokovan smanjenim obnavljanjem dospjele strane pasive banaka. U srpnju i kolovozu 2022. godine povećanje deviznih rezervi je posljedica utjecaja pozitivnog salda kupovine i prodaje uslijed turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2022. godine, značajnije smanjenje deviznih rezervi je moguća posljedica povećanja strane aktive banaka, uslijed povećanja ostalih depozita kod nerezidenata.

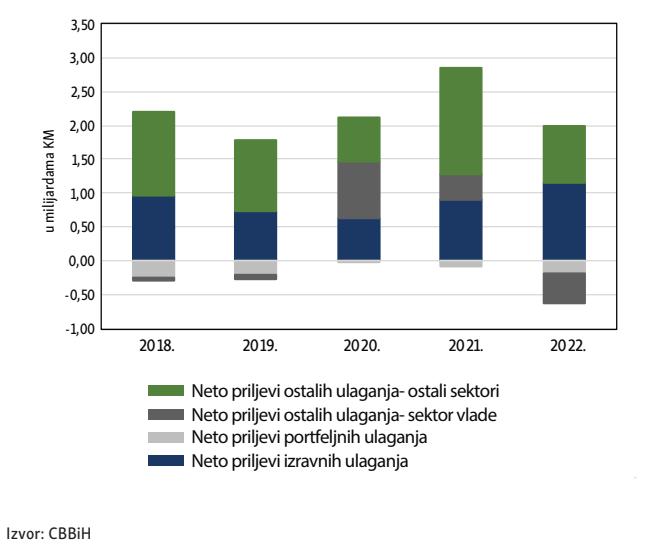
Sve transakcije koje utječu na razinu deviznih rezervi reflektiraju se, na agregatnoj razini, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH, što čini osnovu formiranja istih. Doprinos rastu ili padu deviznih rezervi najviše je izražen kroz kupoprodaju komercijalnih banaka i deponenata kod CBBiH, dok ostale promjene, poput efekata investiranja deviznih rezervi, imaju znatno manji utjecaj. Tijekom 2022. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan saldo kupovine i prodaje KM sa komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 215,6 milijuna KM. Otplata vanjskog duga, kao jedan od čimbenika koji utječe na smanjenje deviznih rezervi, u 2022. godini iznosila je 802,29 milijuna KM. Promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed tržišnih uvjeta su u 2022. godini imale negativan utjecaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Na grafikonu 2.2 su prikazane stavke platne bilance sa aspekta neto financiranja iz inozemstva, kao i rezervna aktiva, koju sa platnobilančnog aspekta uglavnom čine devizne rezerve. Deficit tekućeg računa se može promatrati i kao dug BiH prema inozemstvu, koji je financiran neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto priljevima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje može biti u obliku izravnih stranih ulaganja, što je najpogodniji oblik sa makroekonomskog aspekta, jer ne podliježe obvezi vraćanja, a sa druge strane podiže domaće kapacitete, ili u formi vanjskog zaduživanja sektora vlade, poduzeća ili finansijskog sektora.

Neto strano zaduživanje u 2022. godini je bilo znatno niže u odnosu na 2021. godinu (51,0%), kada je značajan doprinos rastu rezervne aktive imala alokacija specijalnih prava vučenja od strane Međunarodnog monetarnog fonda, a sama struktura zaduživanja je bila drugačija (grafikon 2.3). Zaduživanje sektora vlade, koje je u prethodne dvije godine imalo značajan doprinos u rastu rezervne aktive, je izostalo u 2022. godini u značajnijem obujmu, tako da su otplate zajmova međunarodnim finansijskim institucijama bile znatno više od novih zaduženja. Pored toga, odljevi sredstava zabilježeni su i na stavci portfelj investicija kao posljedica ulaganja poduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Najveći pozitivan utjecaj na neto strano zaduživanje imali su neto priljevi od izravnih stranih ulaganja koji su u 2022. godini zabilježili rast od 250,2 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, najznačajniji efekat na rezervnu aktivu su imali priljevi privatnog sektora, među kojima su dominantnu ulogu imali priljevi po osnovi trgovačkih kredita, potaknuti visokom vrijednošću vanjskotrgovinske razmjene, kao i zajmovi privatnim poduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2022. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s člankom 31. Zakona o CBBiH obvezna je da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u optjecaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke, i

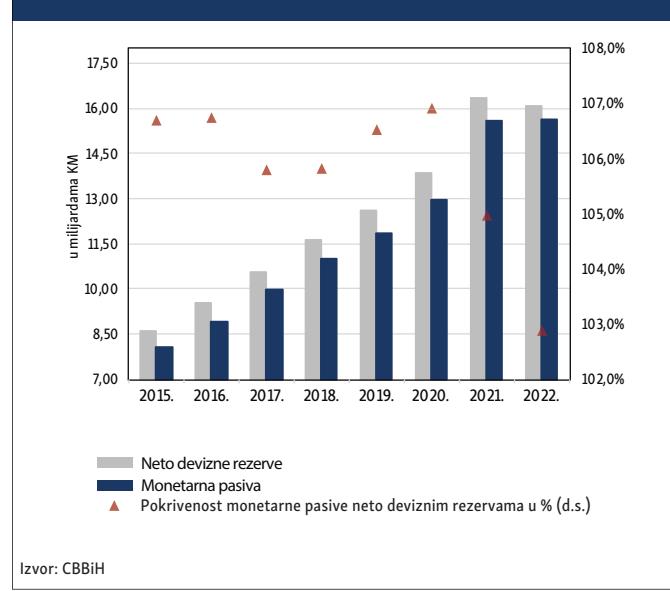
(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2022. godine neto strana aktiva iznosila je 451,5 milijuna KM, što je za 321,2 milijuna KM manje u odnosu na stanje na kraju 2021. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2021. godine su iznosile 16,06 milijardi KM i smanjene su za 282,5 milijuna KM (1,73%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom razdoblju zabilježila rast od 38,7 milijuna KM, uslijed kretanja ukupnih držanja banaka kod CBBiH tijekom 2022. godine Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića valutnog odbora na kraju 2022. godine je manja u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 102,89% (grafikon 2.4). Pad koeficijenta pokrića je posljedica snažnog utjecaja tržišnih kretanja na vrijednost portfelja deviznih rezervi. Krajem četvrtog tromjesečja primjetna je značajna promjena u strukturi deviznih rezervi u korist depozita kod nerezidenata, a što je

između ostalog uzrokovano promjenama u monetarnoj politici ECB (promjena Depozit Facility Rate). Zbog kamatnih rizika i promjena u fer vrijednosti portfelja, CBBiH je restrukturirala portfelj. Posljednično investicijska politika CBBiH je na ovaj način adekvatno pozicionirana s aspekta očuvanja stope pokrića valutnog odbora.

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

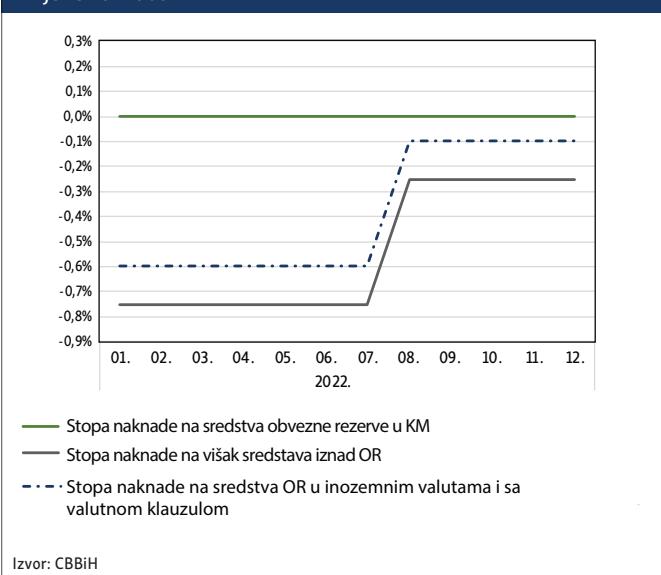

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obvezna rezerva. Tijekom 2022. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne rezerve, niti obuhvanost osnovice za obračun obvezne rezerve. Stopa obvezne rezerve je zadržana na 10% i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 27.10.2021. godine donijelo odluku da se od 01.01.2022. godine stopa naknade na sredstva iznad obvezne rezerve na računima rezervi banaka kod CBBiH izmjeni na -0,75% (stopa na depozite komercijalnih banaka ECB-a umanjena za 25 baznih bodova). Stopa naknade na obveznu rezervu u KM ostala je nepromijenjena i iznosila je 0%.

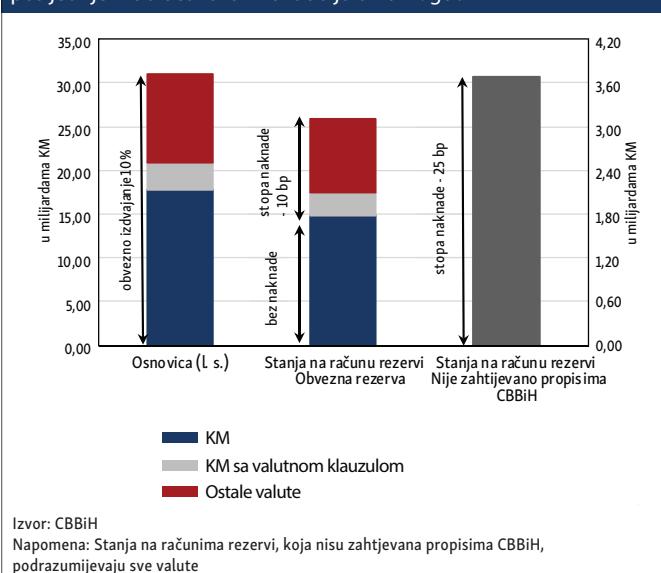
S druge strane, na osnovicu u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom se obračunava naknada po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate) umanjenu za 10 baznih bodova (-0,60%). Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 29.07.2022. godine donijelo odluku da se izvrši korekcija stope naknade na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom te da se obračunava naknada po stopi od minus 10 baznih bodova i da se na sredstva iznad obvezne rezerve obračunava naknada po stopi od minus 25 baznih bodova. Stoga su ove naknade ostale na ovim razinama sve do kraja 2022. godine (grafikon 2.5.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

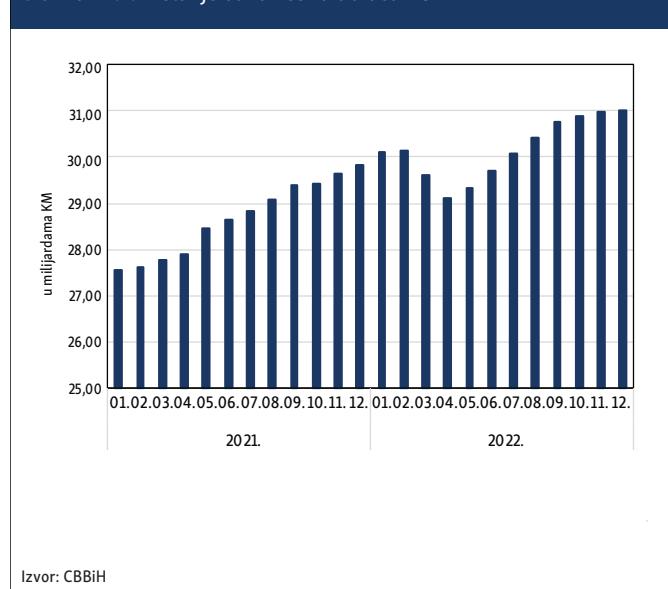
Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 28.11.2022. godine donijelo Odluku da se izvrši korekcija stope naknade na sredstva obvezne rezerve i to na način da se na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti, KM obračunava naknada po stopi od 25 baznih bodova, dok se na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom obračunava naknada po stopi od 10 baznih bodova. Naknada na višak iznad obvezne rezerve će se obračunavati po nultoj stopi. Ova odluka je stupila na snagu od 01.01.2023. godine.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2022. godini

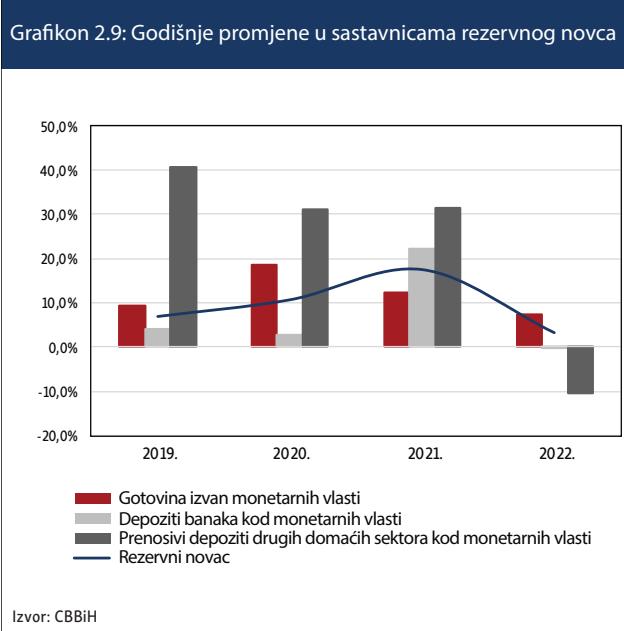
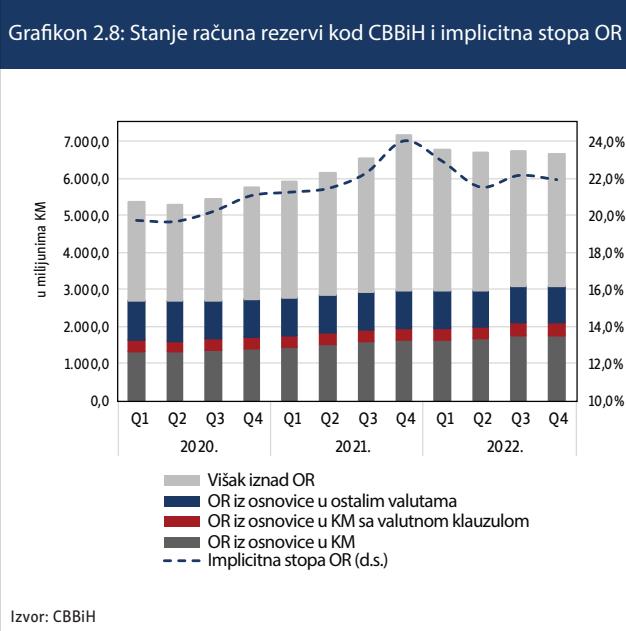

Sustavom obvezne rezerve su do prosinca 2022. godine bile obuhvaćene 23 banke. U prosincu je zabilježeno spajanje dvije banke, te je njihov broj na kraju godine bio 22. Sve banke su ispunjavale obvezu izdvajanja na račun obvezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora i dalje je dominantan čimbenik rasta osnovice za obračun obvezne rezerve. Osnovica za obračun obvezne rezerve, na kraju izvještajnog razdoblja, iznosila je 30,99 milijardi KM, a u odnosu na isto razdoblje prošle godine veća je za 1,2 milijarde KM (grafikon 2.7).

Grafikon 2.7: Kretanje osnovice za obračun OR

Tijekom 2022. godine trend kretanja osnovice za obračun obvezne rezerve je odstupao od uobičajnog uslijed rata u Ukrajini. S tim u vezi, u razdoblju ožujak-svibanj 2022. godine došlo je do pada ukupne osnovice kao reakcije deponenata na rastuće globalne neizvjesnosti. Ova situacija je bila privremenog karaktera, te se trend rasta osnovice za obračun obvezne rezerve koji je zabilježen od početka 2021. godine, nakon svibnja nastavio sve do kraja 2022. godine. Iz svega navedenog, imajući u vidu trend u stranoj pasivi banaka (smanjena za 46,80 milijuna KM uspoređujući prosinac u odnosu na siječanj 2022. godine) može se zaključiti da su se banke prvenstveno oslanjale na domaće izvore financiranja, te da su događanja u Ukrajini imala samo trenutni učinak koji se u konačnici nije značajno odrazio na osnovicu za obračun obvezne rezerve.

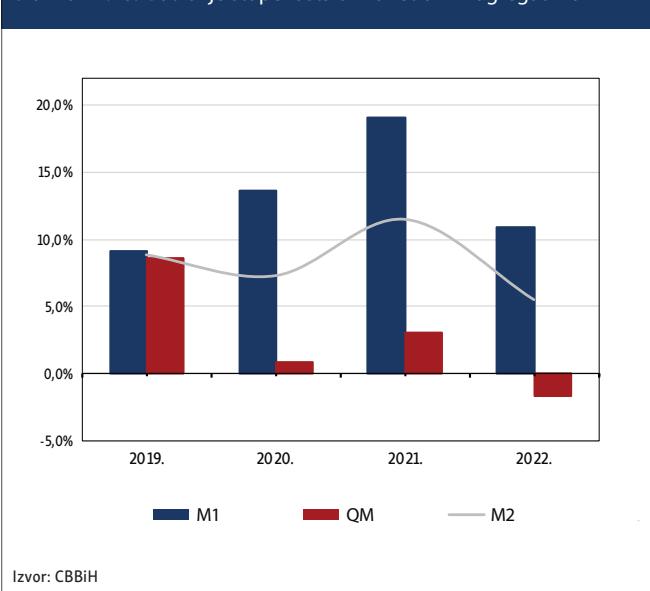

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju obračunskog razdoblja iznosila su 6,72 milijarde KM, a implicitna stopa obvezne rezerve iznosila je 21,9%. Na kraju prosinca prosječna sredstva iznad obvezne rezerve iznosila su 3,62 milijarde KM. Kako je u četvrtom tromjesečju 2022. godine zabilježeno postupno smanjenje viška iznad OR, ukupan iznos na kraju godine je manji za 480 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine. Međutim, ovdje treba uzeti u obzir da je na kraju 2021. godine zabilježen rekordan višak iznad OR, koji se postupno tijekom 2022. godine mijenja. Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu OR od strane CBBiH, izraženja kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak, radi o sustavnoj pojavi, koja nije karakteristična za samo određenu grupu banaka. Sredstva iznad obvezne rezerve predstavljaju samo jednu od komponenti visokolikvidne aktive bankarskog sustava i upravo je i tijekom 2022. godine zabilježena visoka likvidnost bankarskog sektora bez obzira na privremene nestabilnosti uzrokovane događanjima u Ukrajini, a slijedom toga i na globalnoj razini.

Usljed rata u Ukrajini i povlačenja depozita iz banaka, zabilježenog u prvom tromjesečju 2022. godine, značajno je izmijenjena struktura rezervnog novca u promatranom razdoblju. U strukturi rezervnog novca, gotovina izvan monetarnih vlasti, iako manjim intenzitetom, je nastavila trend rasta te je iznos gotovine izvan monetarnih vlasti sa krajem godine veći za 7,4% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Depoziti banaka kod monetarnih vlasti, nakon smanjenja u prvom tromjesečju 2022. godine, sa krajem godine bilježe rast te možemo reći da su se upotpunosti vratili na iznos zabilježen u prosincu 2021. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili negativnu godišnju stopu rasta od 11%. Posljednično, blagom godišnjem rastu rezervnog novca od 3,3% upravo je najviše doprinio rast gotovine izvan monetarnih vlasti od 7% (grafikon 2.9). Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,92 milijarde KM.

Tijekom 2022. godine povećanje novčane mase (M2) upotpunosti je bilo uzrokovan rastom agregata M1, koji uključuje najlikvidnije komponente novčane mase, prenosivih depozita te gotovine izvan banaka (grafikon 2.10). Od ukupnog rasta novčane mase u 2022. godini čak 79% se odnosilo na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 33,23 milijarde KM, što je povećanje od 5,47% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Dio ovog kontinuiranog rasta dolazi i od ročne transformacije depozita u korist transakcijskih. Naime, uslijed neizvjesnosti, visoke inflacije i niskih pasivnih kamatnih stopa, stanovništvo i gospodarstvo se često ne odlučuju na nastavak oročenja, nego radije zadržavaju sredstva kao prenosive depozite kojima mogu raspolagati u svakom trenutku. S druge strane, nedovoljna kreditna aktivnost, izazvana povećanjem kreditnih rizika, ali i smanjenjem tražnjom za kreditima, nije ni stvarala potrebe banaka za dodatnim dugoročnim izvorima financiranja (vidjeti potpoglavlje o bankarskom sektoru). Rast šireg monetarnog agregata, kvazi-novac (QM), za razliku do prethodnih godina bio je negativan i u potpunosti je rezultat smanjenja ostalih depozita kako u domaćoj tako i u stranoj valuti. Najveći porast prenosivih depozita tijekom 2022. godine zabilježen je kod sektora stanovništva i nefinansijskih privatnih poduzeća. U strukturi ukupnih depozita prenosivi depoziti sa krajem 2022. godine sudjeluju sa 65%, što je za 5 p.b. više nego u odnosu na prethodnu godinu.

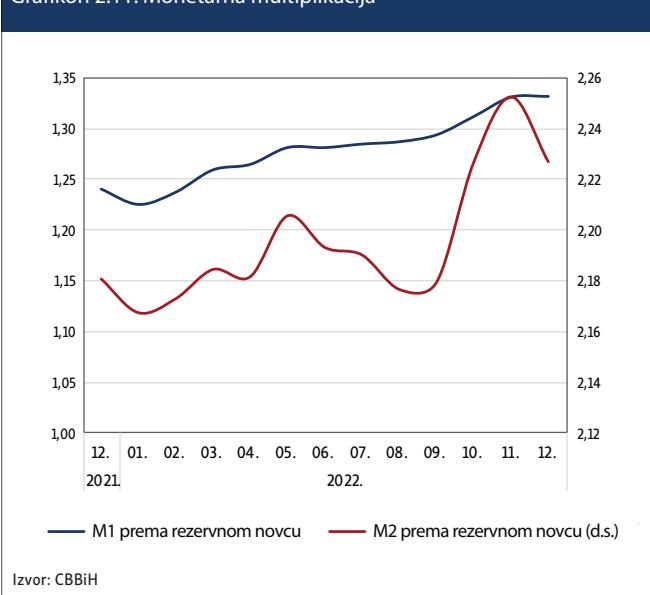
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tijekom 2022. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. S obzirom na zabilježena kretanja rezervnog novca u odnosu na novac u širem smislu, monetarni multiplikator za M2 je zabilježio oscilacije tijekom godine ali i blago povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Usljed značajno bržeg rasta monetarnog agregata M1 u odnosu na rast primarnog novca, monetarni multiplikator za M1 iskazao je rast u posljednjih godinu dana (grafikon 2.11).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podatci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (tablica 2.1). Udio kratkoročnih finansijskih obvezama u ukupnim finansijskim obvezama je i dalje visok i bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu. Rast prenosivih depozita ponovo je (kao i prethodne godine) utjecao na povećanje pokazatelja likvidnosti. Veoma visok postotak kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obvezama banaka ukazuje na sve nepovoljniju

ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnjem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2022. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tijekom cijelog promatranog razdoblja. Koeficijent pokrića likvidnosti (LRC)³⁴ je u trećem tromjesečju 2022. godine na razini sustava iznosio 210,8% i gotovo sve banke u sustavu bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane. U skladu sa važećim regulatornim propisima banke su od kraja četvrtog tromjesečja 2021. godine obvezne izvještavati agencije o koeficijentu neto stabilnih izvora financiranja³⁵, a od kraja 2022. godine su dužne ispunjavati zahtjeve u pogledu NSFR. Minimalna zahtijevana razina koeficijenta neto stabilnih izvora financiranja prema Bazelskom komitetu je najmanje 100% na dnevnoj osnovi. Ovaj pokazatelj je na kraju trećeg tromjesečja iznosio 160,8% i sve banke u sustavu bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane.

Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim redstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obvezama
2017.	Q1	23,5%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	38,8%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	20,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,7%	44,3%	105,1%	75,2%
2018.	Q1	29,0%	44,0%	106,0%	75,8%
	Q2	32,7%	43,2%	107,0%	78,0%
	Q3	29,2%	44,4%	108,5%	78,0%
	Q4	29,7%	44,6%	109,5%	77,3%
2019.	Q1	28,8%	44,0%	109,7%	76,3%
	Q2	28,7%	43,8%	109,6%	76,1%
	Q3	30,0%	46,2%	112,5%	75,4%
	Q4	29,6%	45,5%	112,7%	75,3%
2020.	Q1	28,1%	43,0%	113,2%	75,4%
	Q2	27,3%	40,7%	114,9%	77,5%
	Q3	28,0%	41,3%	117,8%	78,4%

Izvor: CBBiH

³⁴ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odljeva koji se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

³⁵ Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u razdoblju od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog financiranja i potrebnog stabilnog financiranja.

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom aktive te pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama, polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja. S obzirom da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, tijekom 2022. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, te stoga CBBiH investira uz nešto više i pozitivne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka i tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškoj – Upravno vijeće; taktičkoj – Investicijski komitet i operativnoj – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicijski komitet djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i Investicijskih smjernica usvojenih od Upravnog vijeća te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnoj razini, koji djeluju u skladu sa smjernicama te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2022. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja novim tržišnim uvjetima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge inozemnih banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH.

Portfelj deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno finansijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti) te deviznom riziku. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfelja deviznih rezervi zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modificiranog trajanja portfelja deviznih rezervi i dozvoljenog odstupanja; praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. Value at Risk); propisivanje maksimalnog iznosa

standardne devijacije dozvoljenog odstupanja povrata portfelja CBBiH od povrata referentnog portfelja.

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabralih država eurozone te plasiranjem depozita u: odabrane središnje banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS) te odabrane komercijalne inozemne banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonočni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospajevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

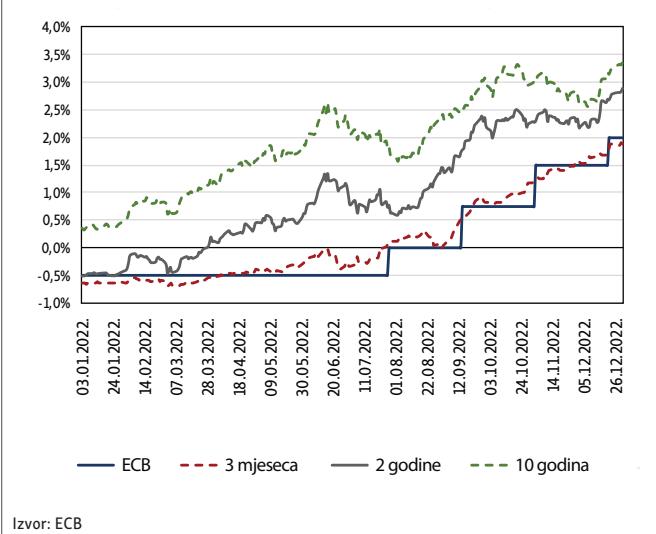
Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH su, i u 2022. godini, bili u znatnoj mjeri determinirani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definiranom strateškom strukturon rezervi, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Kratkoročne kamatne stope u 2022. godini, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone su porasle u odnosu na vrijednosti u 2021. godini, naročito otkako je ECB počela povećavati ključne kamatne stope u eurozoni³⁶. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u srpnju, rujnu, studenom i u prosincu 2022. godine (vidjeti potpoglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje kamatnih stopa (Euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice svih preostalih ročnosti do dospjeća u 2022. godini (grafikon 2.12).

Prosječni tržišni prinosi na petogodišnje i desetogodišnje državne obveznice zemalja eurozone u 2022. godini bili su za oko visokih 180 baznih bodova iznad vrijednosti u 2021. godini (tablica 2.2).

³⁶ Upravno vijeće ECB-a svakih šest tjedana odlučuje o visini tri ključne kamatne stope u eurozoni. Na razinu kamatnih stopa na devizne depozite CBBiH najveći utjecaj ima ECB-ova depozitna stopa (engl. the deposit facility rate).

Prosječni tržišni prinosi na dvogodišnje i petogodišnje državne obveznice zemalja eurozone, u 2022. godini, bili su za oko 100 baznih bodova viši nego u 2015. godini (tablica 2.2). Rast tržišnih prinsosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderirane neto kamatne stope (PPnKS³⁷) u 2022. godini, sa -0,04% u prvom, do 0,16% u četvrtom tromjesečju. Prosječna godišnja PPnKS za 2022. godinu je, stoga, pozitivna (0,09%), za razliku od 2021. godine (-0,08%). Međutim, PPnKS je još uvjek niža od njenih vrijednosti u godinama prije pandemije COVID-19 (tablica 2.2).

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2022. godini

Tablica 2.2: Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope, i tržišni prinosi, na državne obveznice u eurozoni

PPnKS, %	ECB-Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinanciranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %							
			1 m	3 m	Mjeseci		Godine					
					3	6	1	2	5	10		
2015.	0,34	-0,21	0,05	-0,07	-0,02	-0,10	-0,10	-0,10	-0,04	0,40	1,18	
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,26	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77	
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,33	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09	
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14	
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40	
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08	
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10	
2022.	0,09	0,08	0,58	0,07	0,34	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91	

Izvor: CBBiH, ECB

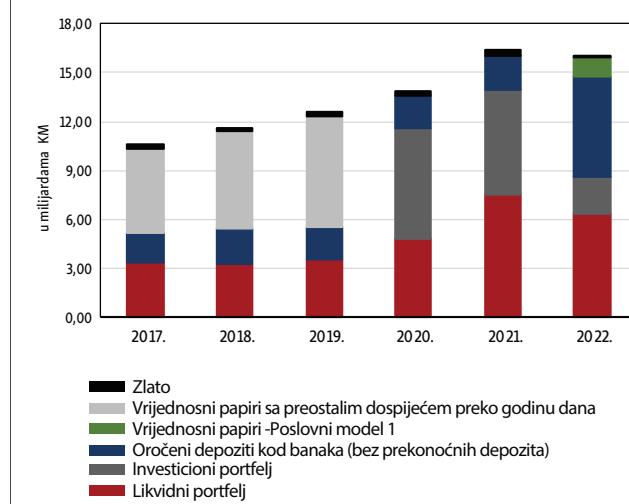
Napomena: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinsosa u promatranoj godini. Depozitna stopa ECB-a je u 2022. godini povećana u četiri navrata. Prosječna ECB-ova depozitna stopa u prva dva tromjesečja 2022. godine iznosi je -0,50%, u trećem tromjesečju 0,01%, a u četvrtom tromjesečju 1,30%. Stoga je godišnji prosjek ECB-ove depozitne stope za 2022. godinu mnogo niži od depozitne stope na kraju 2022. godine (2%).

³⁷ Prosječna ponderirana neto kamatna stopa izračunava se tako što se ukupni neto kamatni prihodi u stranoj valuti u izvještajnoj godini podijele sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u izvještajnoj godini. Ukupni neto kamatni prihodi u stranoj valuti se izračunavaju kao razlika između ukupnih kamatnih prihoda u stranoj valuti i ukupnih kamatnih rashoda u stranoj valuti. Ukupni kamatni prihodi u stranoj valuti su zbroj kamatnih prihoda na vrijednosne papire, kamatnih prihoda na devizne depozite kod inozemnih banaka i kamatnih prihoda na držana sredstva u SDR kod MMF-a. Ukupni kamatni rashodi u stranoj valuti su zbroj kamatnih rashoda na vrijednosne papire i kamatnih rashoda na devizne depozite kod inozemnih banaka.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2022. godine (grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonočnih depozita) s udjelom od 37,98%; likvidni portfelj s udjelom od 39,71%; investicijski portfelj (vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana) s udjelom od 14,02%; vrijednosni papiri (Poslovni model 1) sa udjelom od 7,30% i; zlato s udjelom od 1,00%. Na kraju 2022. godine likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka (10,14% ukupnih deviznih rezervi); prekonočni depoziti (3,38% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (3,56% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (manje od 0,01% ukupnih deviznih rezervi) i; vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje (22,63% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfelja, iznosili su 3,64 milijarde KM na kraju 2022. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfelja, na kraju 2022. godine iznosili su 1,63 milijarde KM.

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom na kraju 2022. godine činili su 43,94% ukupnih deviznih rezervi, što je za oko 27 postotnih bodova manje u odnosu na kraj 2021. godine. Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka na kraju 2022. godine činila su 51,50% ukupnih deviznih rezervi, što je za oko 27 postotnih bodova više u odnosu na njihov udio u deviznim rezervama na kraju 2021. godine. S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfelja.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

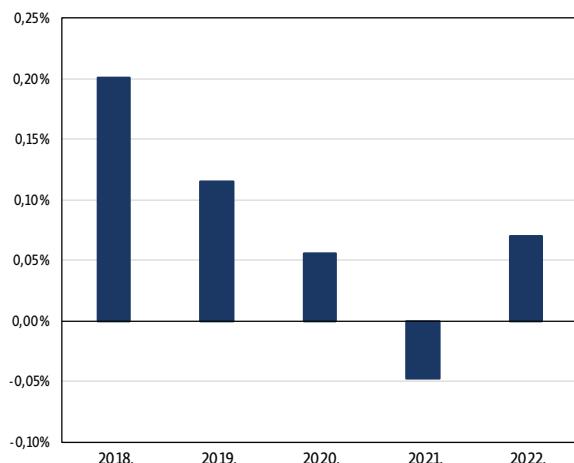

Izvor: CBBiH

Napomena: Investicijski portfelj bio je izvještajna kategorija do kraja 2016. godine, i sadržavao je vrijednosne papire raspoložive za prodaju, s dospijećem dužim od jedne godine i cijeli portfelj za držanje do dospijeća. Investicijski portfelj je od 2020. godine ponovo izvještajna kategorija, i sadrži vrijednosne papire kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana. Vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfelja. U veljači 2022. godine otpočelo je investiranje u vrijednosne papire čije se naknadno mjerene fer vrijednosti vrši metodom amortizovanog troška (Poslovni model 1).

Neto efekat ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilancu uspjeha za razdoblje 01.01.-31.12.2022. godine iznosi 11,15 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa³⁸ iznosi 0,07% (grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima i investiranja u vrijednosne papire, uz pozitivne stope prinosa pri kupovini u posljednjih nekoliko godina. Sem toga, na razinu prihoda značajno utječe smanjeno investiranje u vrijednosne papire radi smanjenja izloženosti i osjetljivosti na kamatni rizik s ciljem zaštite pokrivenosti monetarnih obveza i stabilnosti valutnog odbora.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

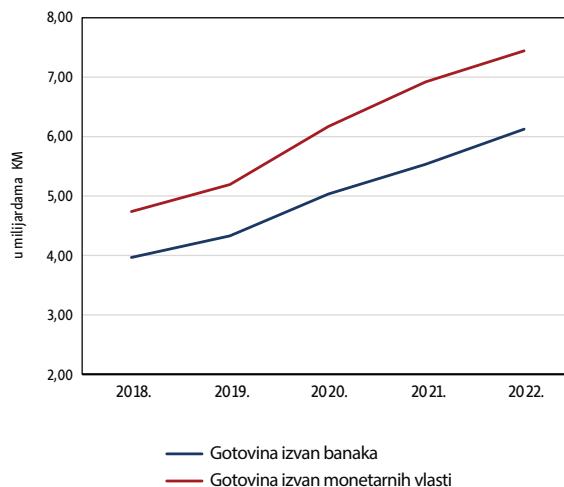

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u optjecaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31.12.2022. godine, stanje gotovog novca u optjecaju izvan banaka iznosiло je 6,13 milijardi KM (grafikon 2.15), što je za čak 10,72% više u odnosu na 2021. godinu. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka i dalje je posljedica uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem, posebno nakon kratkotrajne panike dijela deponenata u BiH, u veljači i ožujku, nakon što je cijela Sberbank grupacija isključena iz SWIFT-a.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

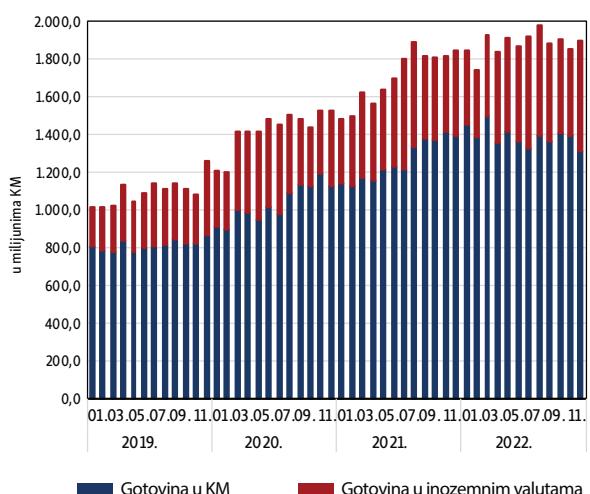

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke nisu značajno mijenjale iznos gotovine u vlastitim trezorima (grafikon 2.16). Značajno povećanje osnovice za obračun obvezne rezerve (poglavlje 2.2), uz relativno skroman rast kreditne aktivnosti (poglavlje 1.2.3), i u 2022. godini je rezultiralo dodatnim rastom likvidnosti u bankarskom sektoru. Postoji nekoliko mogućih razloga za relativno nepromjenjeno stanje gotovine u trezorima banaka. Sasvim je moguće da su banke iskoristile fizičke kapacitete vlastitih trezora, a rad sa gotovim novcem je skup. Sa stanovišta upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike između gotovine i stanja na računima rezervi. U dvije posljednje epizode naglašene potražnje za likvidnosti od strane klijenata banaka, na početku pandemije i nakon obuhvatanja ruskih banaka, uključujući i Sberbank grupaciju, sankcijama, pokazalo se da CBBiH može udovoljiti bilo kojem zahtjevu za izdavanje KM i EUR efektive. Konačno, s ciljem harmoniziranja politike obvezne rezerve sa onom središnje banke naše sidrene valute, CBBiH je nekoliko puta tijekom 2022. godine mijenjala politiku naknada na sredstva na računima rezervi (poglavlje 2.2), uslijed čega su smanjeni i rashodi banaka. Povećanje stanja gotovine u trezorima banaka na kraju prosinca 2022. godine, u odnosu na kraj 2021. godine, iznosiло je 47,4 milijuna KM (2,6%).

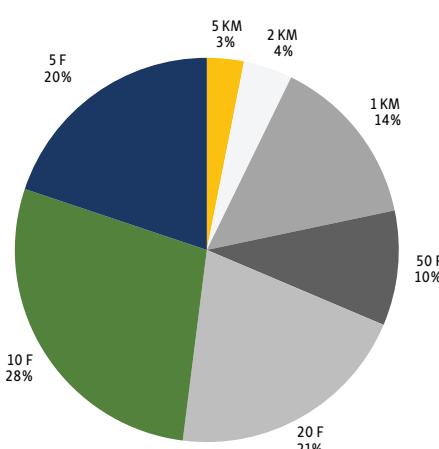
³⁸ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranoj razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u stranoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobitci/gubitci uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

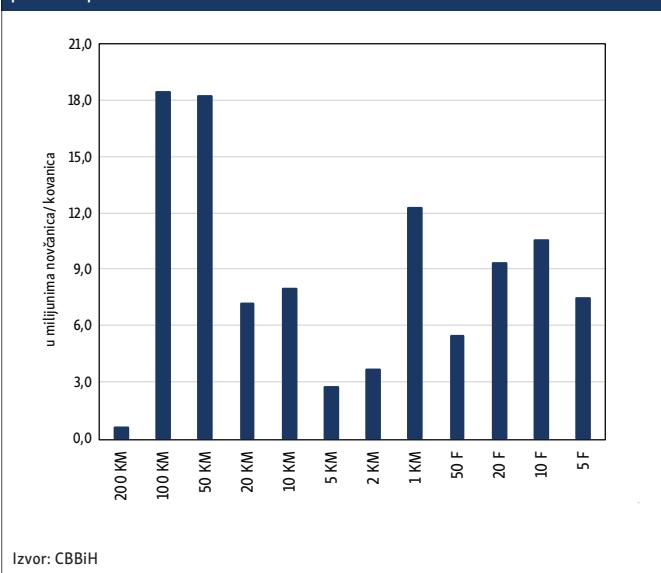

Izvor: CBBiH

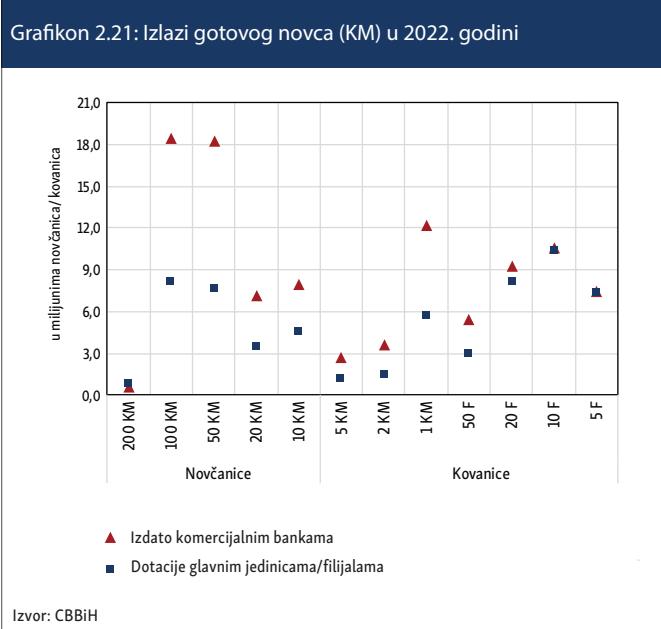
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2022. godini

Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2022. godini, prema apoenima

U istom razdoblju je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Podružnici Brčko izdato (dotacije) 24,7 milijuna komada novčanica i 37,3 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,50 milijardi KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

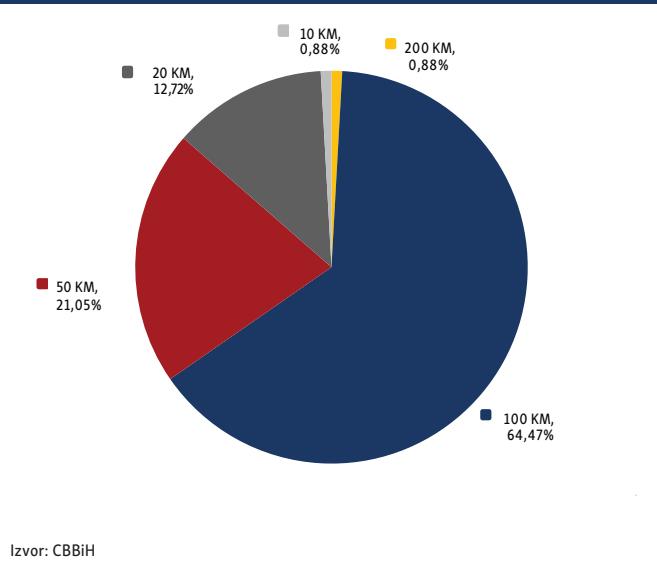

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za optjecaj, koje se uništavaju u skladu sa važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u optjecaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u optjecaju. U 2022. godini uništeno je 14,6 milijuna

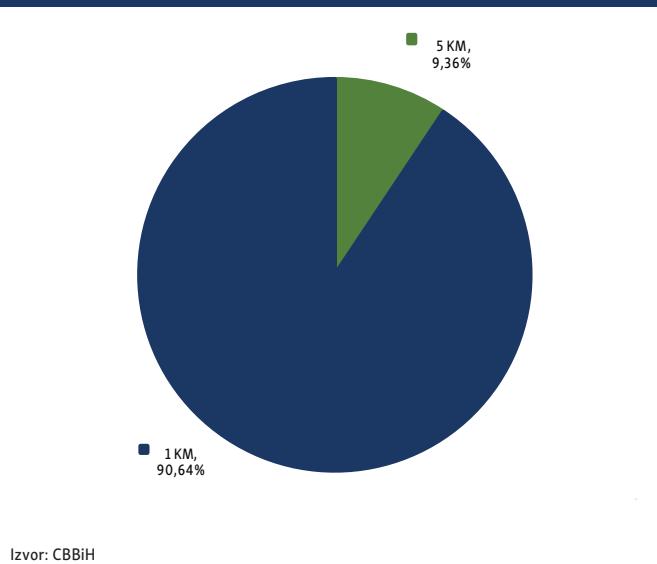
komada novčanica i 15.802 komada kovanica nepodobnih za optjecaj.

U 2022. godini, u CBBiH je registrirano 228 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 46,4% manje u odnosu na 2021. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 470 komada, što je za 46,1% manje u odnosu na 2021. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2022. godini

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2022. godini

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2022. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave širo klirinja i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV) održavani su, i unapređivani, Središnji registar kredita (SRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS) a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom. Prepoznajući makroekonomski i značaj sigurnih i učinkovitih platnih sustava za finansijsku stabilnost, CBBiH je tijekom 2022. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sustava.

U 2022. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sustavu koji se odvija preko CBBiH (tablica 2.3). U odnosu na 2021. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sustav bruto poravnanja u realnom vremenu (tablica 21 u Statističkom dodatku). Ovako snažna promjena na godišnjoj razini je bila očekivana, imajući u vidu da je tijekom pandemije, na jedno duže razdoblje, veliki broj pravnih osoba bio zatvoren, ili je radio znatno smanjenim kapacitetom. Značajan je bio i porast vrijednosti transakcija kroz sustave žiroklirinja. Posljedično, u 2022. godini je nastavljen snažan porast ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija u odnosu na prethodnu godinu. Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,42% ukupne vrijednosti i 53,32% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2022. godini.

U 2022. godini, daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti – pravne osobe (84% i 71% respektivno). U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2022. godini su u unutarbankarskom platnom prometu bili zastupljeniji papirni nalozi (52% od ukupnog broja naloga), dok je 61% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektronskim nalozima. U 2022. godini je zabilježen i značajan rast klijenata elektronskog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih osoba (19,2%, do broja od 1,26 milijuna korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. U 2022. godini je zabilježeno 154,85 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih osoba odnosilo čak 98,1% ukupne vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2018.	42,3	3,0%	58,8	-14,0%	101,2	-7,6%
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,5%	58,7	4,3%	108,4	3,9%
Vrijednost, u milijardama KM						
2018.	102,67	6,7%	115,44	-1,4%	218,11	2,2%
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	11,1%	128,13	16,0%	273,96	17,6%

Izvor: CBBiH

S slabljenjem pandemije, i ublažavanjem restrikcija na kretanje fizičkih osoba, zabilježen je snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je, u 2022. godini, premašila pretpandemijske razine (tablica 2.4). Internet prodaja je nastavila snažno rasti (69,1%) u odnosu na 2021. godinu (tablica 2.4), čemu su sigurno doprinosili i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, pojačane aktivnosti dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inozemstvu se odnosilo 71,4% od ukupne internet prodaje u 2022. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. Automated teller machine, ATM) je nastavio rasti, što je bilo i očekivano po slabljenju efekata pandemije na osobnu potrošnju.

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
POS, u milijardama KM	3,12	3,26	3,19	2,94	3,77
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	13,2%	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%
ATM, u milijardama KM	7,16	7,75	8,17	8,75	9,88
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,1%	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%
Internet, u milijunima KM		157,4	180,6	265,0	448,2
Ukupno, u milijardama KM	10,29	11,17	11,54	11,96	14,10
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%

Izvor: CBBiH

Oporavak turizma u 2022. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inozemnih kartica u BiH (tablica 2.5 ispod). Promet po inozemnim karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2019. godinu, veći je za čak 32,6%. I promet za kupovinu roba i usluga na POS terminalima u inozemstvu, po karticama izdatim u BiH, također je znatno porastao u odnosu na pretpandemijsku razinu.

Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (tablica 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvataju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2022. godini je bio viši u odnosu na beskontaktne (75,2 naspram 59,8 milijuna), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (8,61 milijarda KM, odnosno 67,1% ukupne vrijednosti).

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2022. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srpskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.395 naloga (-15,0% u odnosu na 2021. godinu), čija je vrijednost bila 288,1 milijun eura (-18,3% u odnosu na 2021. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

U skladu sa Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tijekom 2022. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2022. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i

Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama te poslove servisiranja inozemnog duga. U drugoj polovini 2022. godine, nakon što su izmijenjeni uvjeti na međunarodnim finansijskim tržištima, Ministarstvo je dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava.

U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Uprave za neizravno oporezivanje BiH (UNO), a na temelju Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2022. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UNO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UNO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi po nalogu UNO svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regalativom i nalogom UNO. Na temelju Zakona o trošarinama u 2022. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UNO kod CBBiH te raspored ovih sredstava po nalogu UNO prema entitetima i distriktu Brčko.

CBBiH je i u 2022. godini, u skladu sa Ugovorom zaključenim sa Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfeljni menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita sa istim. Također, na temelju zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva financija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je, u skladu sa zaključenim ugovorima, nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektronskog bankarstva je pružana i tijekom 2022. godine deponentima. Centralna banka svakodnevno poduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu sa deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće učinkovitosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na razini BiH (zajedno sa Agencijom za statistiku BiH) i u tom smislu ima obvezu proizvede i objavili pokazatelji službene statistike BiH iz svoje nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora te statistiku vladinih financija za BiH. Ove aktivnosti CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnim i izravnim prikupljanjem), te primjenu međunarodno usuglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat. Stoga se poduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja.

Trenutno su u realizaciji više projekta, čiji rezultati će podići razinu usuglašenosti sa EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisnički program je fokusiran na oblast statistike vladinih finansija i prekomjernog deficit (GFS/EDP), u okviru kojeg se razvijaju nove tablice vezane za ESA 2010 transmisiju te poboljšanje kvalitete. Planirani rok realizacije je sredina 2023. godine;
- IPA 2017 Twinning projekat za BiH statistički sustav, u okviru kojeg se razvija metodologija i testna komplikacija mjesecne platne bilance i geografska distribucija za platnu bilancu po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do trećeg tromjesečja 2023. godine.
- Uz pomoć švicarske vlade, radi se na poboljšanju IT strukture za statističku komplikaciju i razvijanje novih suvremenih aplikativnih rješenja.

Paralelno se već vrši programiranje novog IPA 2019 projekta tehničke pomoći koji će započeti u 2024., ali je potrebno sa Agencijom za statistiku BiH pripremiti sadržaj i ciljeve tog novog dvogodišnjeg programa.

Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su podaci na vrijeme objavljivani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, u skladu sa obvezama koje CBBiH ima u svom domenu statistike. Pored redovne produkcije podataka, razvijena je statistika vanjskog duga, na temelju preporuka iz regionalnog projekta za vanjsku statistiku (Prekogranična statistika o stanjima). Nađeni su odgovarajući izvori i primjenjena zahtijevana metodologija, tako da je započeto redovita dostava podataka prema Svjetskoj banci, pa je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena razmjena informacija se realizira sa Eurostatom, a koja uključuje metodološke provjere i analize, kao i redovito izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Nakon dužeg razdoblja provjere kvalitete, Eurostat je od jeseni 2022. godine uvrstio podatke vezane sa GFS proizvedene u CBBiH u svoje zvanične publikacije i počeo ih objavljivati zajedno sa ostalim zemljama iz regije.

U okviru Radne grupe za statistiku u procesu EU integracija se u više navrata analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sustav u BiH. Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor u cilju poboljšanja kvantiteta i kvalitete statistike kroz sudjelovanje u forumima (Pododbor EC – BiH, radne grupe Eurostat, ECB, BIS Irving Fischer komitet za statistiku, zemljama iz regije kroz različite projekte i konferencije). CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja opsežne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (Eurostat, MMF, Svjetska banka, Europska središnja banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za Program ekonomskih reformi BiH (ERP) te za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Tajništvo CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstvo financija i trezora BiH,

Ministarstvom gospodarstva i poduzetništva RS i Ministarstvo trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identificiranje ranjivosti u finansijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sustava obuhvataju i specijaliziranu komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i ministar financija i trezora BiH, entitetski ministri financija te direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava šиру javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvješće o finansijskoj stabilnosti, koje se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljinjem Izvješća o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i izazove sa kojima će se finansijski sustav suočiti u narednim razdobljima. U izvješćima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sustavnih rizika.

Kompilacija i objavljinjanje seta osnovnih pokazatelja finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji finansijskog zdravlja se objavljaju tromjesečjeno na web-stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na web-stranici MMF-a. U 2022. godini, izvještavanje je bilo u potpunosti metodološki usklađeno sa MMF-ovim Vodičem za komplikaciju pokazatelja finansijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2022. godini u CBBiH je izvršeno unapređenje procesa testiranja na stres u dva pravca. Uspostavljen je okvir za testiranje na stres likvidnosti i započelo se sa tromjesečnim provođenjem testova na stres likvidnosti, koji predstavljaju novi alat za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i sa pripremom redovnih tromjesečnih Izvješća o rezultatima testa na stres likvidnosti. Prvi test na stres likvidnosti je proveden na bazi podataka za kraj 2021. godine. Također, tijekom 2022. godine izvršeno je unapređenje testiranja na stres solventnosti, koji se u CBBiH već duži niz godina provode tromjesečno i predstavljaju jedan od glavnih alata za kvantifikaciju efekata sustavnih rizika na bankarski sustav. Izvršenim unapređenjima

u postojećem okviru za testiranje na stres solventnosti postigla se veća preciznost u procjenama kreditnog rizika, a također je implementiran i novi način kalibracije stresnih scenarija koji se od 2022. godine temelje na modelu za makroekonomske projekcije CBBiH. Detaljnija objašnjenja izmjena okvira za testiranje testova na stres solventnosti prezentirana su u istraživačkom radu objavljenom na web-stranici CBBiH u travnju 2022. godine³⁹. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvješća o rezultatima testova na stres se dijele sa agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres provedenih sa podatcima sa kraja godine se objavljaju u Izvješću o finansijskoj stabilnosti.

Pored uspostavljenog okvira za testiranje na stres likvidnosti, tijekom 2022. godine razvijena su i druga dva nova alata za provođenje analiza i ocjene sustavnih rizika. Početkom 2022. godine razvijen je alat za procjenu finansijskog ciklusa za BiH, dok je u drugom dijelu godine razvijen alat za kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala. Finansijski ciklus za BiH je prvi put procijenjen na temelju relevantnih serija podataka zaključno sa krajem 2021. godine, nakon čega se procjena finansijskog ciklusa za BiH nastavila vršiti na tromjesečnoj osnovi. Rezultati procjene finansijskog ciklusa bazirani na podatcima za kraj 2021. godine su publicirani u Izvješću o finansijskoj stabilnosti za 2021. godinu. Alat za kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala je razvijen u svrhu pružanja podrške entitetskim agencijama za bankarstvo u makroprudencijskom nadzoru te Agenciji za osiguranje depozita BiH, u svrhu kalibriranja premija temeljenim na rizicima. Kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala također će se provoditi na tromjesečnoj osnovi.

Tijekom 2022. godine nastavljena je suradnja sa ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvješće o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktualnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je da se kroz analize trendova u finansijskim sustavima ovih zemalja i ocjenu aktualnih izazova po finansijsku stabilnost doprinese boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji. Izvješće se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjoj razini.

Kontinuirana suradnja sa drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2022. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sustavnog rizika sa najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sustavnih rizika.

Zadatci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2022. godini. Suradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim oblastima redovne suradnje. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, prisustvuje i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovnom informiranju sudionika u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Suradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama

U prosincu 2022. godine, Europsko vijeće je odobrilo status kandidata za Bosnu i Hercegovinu, čime je napravljen još jedan formalni korak u procesu pristupanja u Europsku uniju. U složenom i izazovnom geopolitičkom kontekstu akcentiranje europskih vrijednosti kao što se navodi u članku 49. Ugovora o Europskoj uniji: „Zahtjev za članstvo u Europsku uniju može podnijeti svaka europska država čije uređenje počiva na načelima slobode, demokratije, poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava“ ima iznimski značaj.

U narednom razdoblju, po ispunjenju postavljenih kriterija i otvaranjem pregovora, počinje i najzahtjevnija faza pristupanja EU, u kojoj će CBBiH imati veće obveze i jaču ulogu.

Kao i prethodnih godina, tijekom 2022. godine CBBiH je nastavila da aktivno sudjeluje u procesu EU integracije te osigurala kvalitetan doprinos i ispunila sve obveze u EU integracijskom procesu Bosne i Hercegovine. CBBiH je sudjelovala u izradi Priloga za godišnje Izvješće Europskog povjerenstva za BiH, kao i u redovnim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi (ERP), uključujući sudjelovanje u konzultacijama i sastancima sa Europskom središnjom bankom, tijekom redovnog dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN). U godišnjem Izvješću o napretku BiH za 2022. godinu i Zaključcima ECOFIN-a, Europsko povjerenstvo (EC) i Europska središnja banka (ECB) su pozitivno ocjenili aktivnosti CBBiH i potvrdili jaku podršku monetarnoj politici valutnog odbora. U EC Izvješću se posebno naglašava potreba osiguranja neovisnosti CBBiH i integriteta monetarne politike. CBBiH je dala doprinos radu tijela osnovanih u cilju praćenja realizacije ugovornih obveza iz Sporazuma o stabilizaciji. Između ostalog, CBBiH je, kao dio delegacije BiH, u studenom 2022. godine sudjelovala na Šestom sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske unije i Bosne i Hercegovine.

³⁹ Istraživačke studije (cbbh.ba); <https://cbbh.ba/Content/Archive/1141>

Tijekom 2022. godine, CBBiH je osigurala intenzivnu i kvalitetnu komunikaciju i suradnju s institucijama Europske unije, EU središnjim bankama i drugim partnerima u procesu EU integracija te ispunila sve obveze u EU integracijskom procesu Bosne i Hercegovine. Ostvarenim rezultatima i unapređenjem poslovnih procesa i analitičkih alata CBBiH je potvrđila jaku opredjeljenost europskoj perspektivi, unapređujući poslovanje u skladu sa preporukama EU.

Centralna banka je sudjelovala na sastanku Radne grupe za suradnju središnjih banaka Europskog sustava središnjih banaka (ESCB), podstrukture Odbora za međunarodne odnose ESCB-a, između ostalog, nadležnoj za koordinaciju projekata tehničke suradnje EU središnjih banka te osigurala sudjelovanje CBBiH u multilateralnim i regionalnim projektima tehničke suradnje. Nakon uspješnog realiziranog "Programa za jačanje kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana u cilju integracija u ESCB" (2019-2021. godina), Deutsche Bundesbank i EK su u rujnu 2022. godine, u okviru IPA finansijskog instrumenta, započele drugu fazu programa podrške središnjim bankama i agencijama za bankarstvo u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima Zapadnog Balkana. Program će trajati do 2025. godine uz koordinaciju Deutsche Bundesbank, sudjelovanje 20 središnjih banaka ESCB-a i doprinos ECB-a. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regiji kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana, kao i unapređenje mreže kontakata i jačanje institucionalnog dijaloga središnjih banaka.

I u 2022. godini smo nastavili realizaciju Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta središnjih banaka, koji financira Švicarsko tajništvo za ekonomski poslove (SECO). Tijekom programa, uz podršku Instituta za međunarodne i razvojne studije iz Ženeve, adresirana su sljedeća područja središnjeg bankarstva: analiza i implementacija monetarne politike (upravljanje deviznim rezervama i jačanje istraživačkih kapaciteta); statistika; upravljanje ljudskim resursima te oblast operativnog rizika. Zahvaljujući pomoći i podršci SECO tajništva, CBBiH je implementirala sve dogovorene aktivnosti i osigurala održivost znanja i uvedenih promjena te sinhornizaciju sa svim brojnim projektima i preporukama drugih finansijskih institucija i donatora. Pored unapređenja makroekonomskih analiza i postojećih procesa izrade srednjoročnih makroekonomskih projekcija i brzih procjena, bitno je pomenuti i unapređenja u području upravljanja rizicima te poboljšanje transparentnosti i komunikacijske strategije.

U rujnu 2022. godine, Bosna i Hercegovine je bila domaćin sastanka nizozemsko-belgijske konstituencije Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke na koje se obratio guverner CBBiH. Imajući u vidu da je BiH u MMF-u zastupljena preko nizozemsko-belgijske konstitutivne skupine, nastavljena je i suradnja s Bankom Nizozemske, primarno kroz uključenje u forme i radionice u području istraživanja i monetarne politike.

U organizaciji Centralne banke BiH, tijekom 2022. godine, održane su tri online misije međunarodnih rejting agencija

Standard & Poor's i Moody's Investors Service sa relevantim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Obje međunarodne rejting agencije potvrđile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard & Poor's „B/sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se sprovodi na sustavan i strukturiran način u skladu sa općim okvirom upravljanja rizicima definiranim Politikom integriranog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir definira ciljeve i principe upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, osnovne vrste rizika sa kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se temelji na modelu tri linije odbrane od rizika. Prvu liniju odbrane čine organizacijske jedinice/oblici koji su izravno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu liniju odbrane čine komiteti nadležni za upravljanje rizicima (Komitet za rizike i Investicijski komitet), specijalizirani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima i organizacijski oblik nadležan za upravljanje rizicima. Svrha komiteta je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovnom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću liniju odbrane čine Ured glavnog internog revizора i Revizorski komitet.

Komitet za rizike je tijekom 2022. godine razmatrao pitanja pretežno iz oblasti upravljanja operativnim rizicima, usklađenosti poslovanja i informacijske sigurnosti, dok je Investicijski komitet razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2022. godini nastavilo odvijati u skladu sa usvojenim okvirom upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod rizikom. Svrha upravljanja operativnim rizicima je da pruži razumno uvjeravanje da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, zaštititi reputaciju i finansijska sredstva u skladu sa politikom tolerancije rizika. Također, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integriranje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Kao rezultat nastavka aktivnosti usmjerenih na razvoj funkcije usklađenosti u CBBiH, tijekom 2022. godine, okončano je nekoliko ključnih aktivnosti koje imaju značajan utjecaj na izgradnju integriteta, etičnog poslovanja, adekvatno upravljanje sukobom interesa i borbu protiv korupcije. Usvojene su Smjernice za upravljanje sukobom interesa i Smjernice za poklone i gostoprivrstva, kao značajni antikorupcijski alati i operativni dokumenti koji daju jasne smjernice službenicima i imenovanim osobama za postupanje u situacijama koje mogu predstavljati ili predstavljaju sukob interesa, odnosno smjernice o postupanju sa poklonima i gostoprivrstvima.

U skladu sa preporukama MMF-a, tijekom 2022. godine urađena je revizija kibernetičkih (eng. Cyber) rizika u CBBiH od strane eksternog revizora. U cilju unapređenja sigurnosti informacijske okoline urađena je analiza dobivenog nalaza i napravljen je akcijski plan tretmana mjera. Dodatno, u cilju jačanja otpornosti informacijske okoline CBBiH, provedeno je ispitivanje sigurnosti informacijskog sustava (penetracijsko testiranje) pokušajem korištenja anonimne prijave od eksternih suradnika na vanjskom i unutarnjim segmentima informacijske okoline.

Od strane ekspertnog tima CBBiH izvršeno je usklađivanje sa preporukama Swift CSP programa za 2022. godinu. Revizija izведенog stanja sigurnosti i razine usklađenosti sa Swift standardom je urađena od strane neovisnog eksternog revizora.

CBBiH je, u 2022. godini, certificirana za postupanje sa podatcima sa oznakom tajnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka u BiH. U suradnji sa nadležnim Ministarstvom sigurnosti BiH, tijekom 2022. godine poduzete su i provedene aktivnosti na ispunjenju uvjeta za prijem, obradu i pohranu tajnih podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, a koji se odnose na osobnu sigurnost, fizičku sigurnost, sigurnost dokumenata i informatičku sigurnost. Donesen je niz akata, procedura i uspješno su provedene sigurnosne provjere za službenike u skladu sa Odlukama u CBBiH.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i učinkovitom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tijekom 2022. godine, bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2022-2024, Planom interne revizije za 2022. godinu i realizaciji poslova i zadatka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2022. godinu. Planom interne revizije za 2022. godinu planirane su, i obavljene, četiri revizije.

2.12 Ostalo

2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

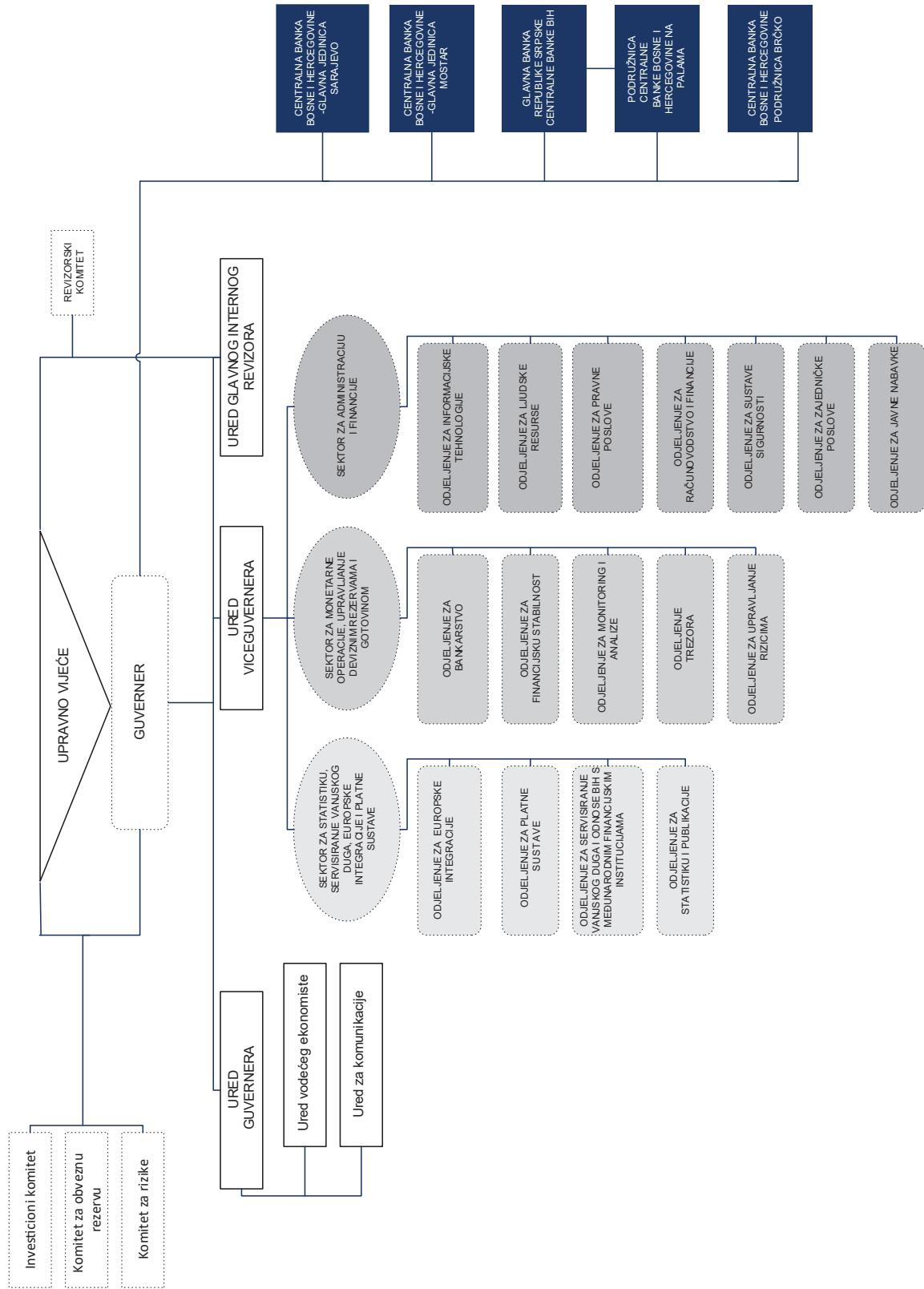
Najviše tijelo CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverneri, koji predsjedava Vijećem i četiri člana (tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverneri i tri viceguvernera koje je imenovaо guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2022. godine

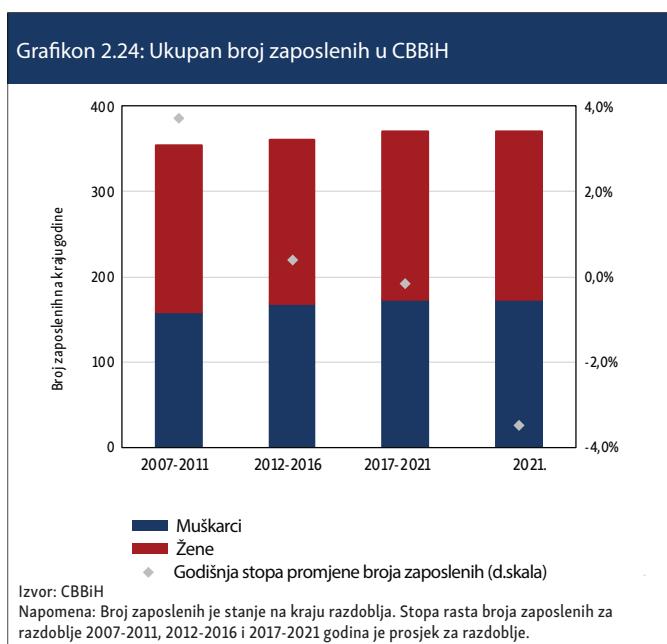
Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedatelj dr. Radomir Božić, član mr. Šerif Isović dr. Dragan Kulina, član dr. Danijela Martinović, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guverner mr. Ernadina Bajrović, viceguverner nadležan za sektor za administraciju i financije dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

Organizaciona šemna Centralne banke Bosne i Hercegovine

Tijekom 2022. godine vodilo se računa o optimalnom broju uposlenih uz osiguranje kontinuiteta svih poslovnih procesa i funkcionalne organizacije rada. Prirodnom fluktuacijom službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnoj raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, značajno je smanjen ukupan broj uposlenih. Prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. U Centralnoj banci je sa 31.12.2022. godine bilo ukupno 347 službenika (grafikon 2.24). Od ukupnog broja službenika, 79,54% bili su sa visokom stručnom spremom, a od toga deset doktora znanosti i 72 magistra. Prosječna starost službenika bila je 46 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2022. godine, 48,7% bile su žene.

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o suradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Studentska praksa je nešto što CBBiH organizira više od 10 godina, tijekom kojih je kroz našu instituciju prošlo više stotina studenata. Prijave za ferijalnu praksu se primaju u razdoblju ožujak - rujan, a za studijsku praksu tijekom cijele godine. Trajanje ferijalne prakse je 20 dana, a studijske od pet do 15 dana. Tijekom obavljanja studentske prakse, CBBiH financijski pomaže studente-учesnike, uključujući naknadu koja služi za pokrivanje troškova prijevoza i ishrane tijekom obavljanja prakse.

2.12.2 Komuniciranje sa javnošću

Godina 2022. bila je jedna od najdinamičnijih godina u pogledu komuniciranja sa javnošću, budući da su i aktivnosti CBBiH bile takve i zahtijevale su veću, bržu i kvalitetniju komunikaciju sa javnošću. Kako bi se pratili strateški ciljevi CBBiH i utvrdila

dinamika njihovog komuniciranja, urađena je Strategija komuniciranja CBBiH za razdoblje 2022 – 2026. koja definira ključne ciljeve, pravila, principe i metode informacijsko-komunikacijskih aktivnosti u segmentima internog, eksternog i kriznog komuniciranja. Ova strategija navodi ključne principe informacijsko-komunikacijskog djelovanja za razdoblje od naredne četiri godine, koji će dalje biti operacionalizirani Akcijskim planom.

Tijekom 2022. godine registrirane su izuzetno intenzivne PR aktivnosti prema javnosti, uz korištenje medija, web-stranice i društvenih mreža kao kanala te su na skoro dnevnoj osnovi zabilježene objave ili stavovi CBBiH o određenoj aktualnoj temi. Noviji vid komunikacije, susreti sa medijima, koji je prepoznat kao dobra forma za tematsko druženje, organiziran je i tijekom 2022. godine te je organizirano šest susreta sa predstavnicima medija o sljedećim temama: inflacija; statistika koju proizvodi CBBiH; prezentacija Vodiča za digitalna plaćanja; obvezna rezerva; upravljanje deviznim rezervama i; integritet u radu CBBiH. Broj medijskih objava sa ovih druženja bio je izuzetno veliki, a korist CBBiH od organiziranja ovkavih događaja je višestruka: educira i informira novinare; otklanja nejsanoće; jača kontakte sa medijskim kućama, preko medija, kao kanala, informira javnost; intenzivira zastupljenost CBBiH i njениh aktivnosti u medijima te; utječe na jačanje reputacije. Slijedeći globalne trendove, CBBiH je u potpunosti inkorporirala komuniciranje putem društvenih mreža u punopravni dio komunikacijske strategije banke. Društvene mreže CBBiH korišćene su za informiranje javnosti o aktivnostima CBBiH. Sadržajno, informacije su više prilagođene društvenim mrežama i dostupne su široj javnosti.

Poseban izazov na početku 2022. godine predstavljalo je komuniciranje vezano za krizu nastalu uslijed restrukturiranja Sberbank u Sarajevu i Banjaluci, kroz medijske istupe i priopćenja sa sjednica Stalnog odbora za finansijsku stabilnost (SOFS). Zajedničkim istupom CBBiH i entitetskih agencija za bankarstvo, javnost je blagovremeno informirana da su aktivnosti na restrukturisanju Sberbanke obavljene uspješno, da su depoziti sigurni, a da CBBiH bez problema distribuira novac Sberbanci za pojačanu isplatu depozita, u slučaju da građani nastave sa podizanjem ušteđevine.

Različitim aktivnostima, CBBiH je obilježila 25. obljetnicu rada, te je ovim povodom urađena prigodna publikacija i izdat numizmatički set kovanog novca konvertibilne marke i specimena novčanica. Zgrada CBBiH uvrštena je u zbirku bh. poštanskih maraka, sa temom i motivom „Kulturno-povijesno naslijeđe – Zgrada Centralne banke Bosne i Hercegovine“. U 2022. godini je kreiran novog vizualni identitet CBBiH – logotip, koji je primijenjen u svim vidovima komunikacije. Proces izrade novog logotipa bio je potaknut potrebom za unapređenjem i modernizacijom vizualnog identiteta institucije.

CBBiH je ostala aktivna i na polju financijske edukacije i inkluzije građana BiH. Uz podršku Razvojnog instrumenta Europskog fonda za jugoistočnu Europu (EFSE DF), realiziran je pilot-projekat suradnje sa srednjim školama u provođenju financijske

edukacije, sa ciljem definiranja mogućih koraka i prijedloga za uvođenje finansijske edukacije u školske kurikulume. U okviru projekta predstavnici CBBiH i EFSE DF realizirali su obuku za profesore i učenike, a nakon obuke učenici su, kao vršnjački edukatori, održali predavanje u vlastitim školama. Po završetku pilot-projekta, CBBiH je, u suradnji sa EFSE DF, organizirala okrugli sto i prezentaciju rezultata pilot-projekta. Okruglom stolu i prezentaciji rezultata pilot-projekta finansijske edukacije u srednjim školama, osim zvaničnika CBBiH i EFSE DF, prisustvovali su i predstavnici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Instituta za predsvetočišno obrazovanje, direktori, profesori i učenici – edukatori škola uključenih u projekt. Diskusija tijekom okruglog stola bila je usmjerena na buduće korake i modalitete suradnje. Realizaciju projekta finansijske edukacije, započetu u srednjim školama u Sarajevu, CBBiH je proširila na svoje glavne jedinice i podružnice. Kao vid finansijske edukacije stanovništva, CBBiH je, u suradnji sa Svjetskom bankom, promovirala online Vodič o digitalnim plaćanjima, koji je razvijen s ciljem bolje informiranosti i stjecanja znanja o modernim tehnologijama i mogućnostima digitalnih plaćanja dostupnih na našem finansijskom tržištu.

Profesionalan i proaktivian pristup CBBiH prepoznat je i izvan granica BiH te je CBBiH nagrađena od strane Capital Finance International u dvije kategorije: Best Central Bank Governance CEE 2022 (za Najbolje upravljanje središnjom bankom u središnjoj i istočnoj Europi u 2022. godini) i Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022 (za Izuzetan doprinos ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine u 2022. godini). Central Banking, medijska agencija sa sjedištem u Velikoj Britaniji koja pokriva operacije središnjih banaka i finansijskih regulatora, dodijelila je CBBiH prestižnu međunarodnu nagradu u kategoriji „transparentnost“, za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije kao neovisnog antikorupcijskog alata, te za jačanje komunikacije s javnošću. U obrazloženju dodjele priznanja, Centralna banka Bosne i Hercegovine okarakterizirana je kao „pionirska“ javna institucija, odnosno kao jedna od malobrojnih javnih institucija koja je implementirala Etičku liniju, a koja nudi mogućnost anonimne prijave o postojanju korupcije i drugih nepravilnosti u radu te usvojila Etički kodeks i akte koji se odnose na sukob interesa, poklone i gostoprимstvo. Jačanje komunikacije s javnošću i finansijska edukacija su također kategorije, koje su u cilju jačanja transparentnosti, prepoznati za dodjelu ove nagrade.

2.12.3 Projekti energetske učinkovitosti i očuvanje nacionalnih spomenika

Građevina CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, proglašena je za nacionalni spomenik, i svrstana u kategoriju „nacionalni spomenik od izuzetnog značaja za BiH“. Tijekom 2022. godine, provodile su se aktivnosti i radovi na očuvanju objekta, a tekuće održavanje se vrši kontinuirano. Tijekom 2022. godine, vršena su mjerjenja postotka kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika, koja su dokazala učinkovitost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. U 2022. godini donesen je Pravilnik o provođenju

mjera zaštite za čuvanje građevine – Zgrada Narodne (Centralne) banke u Sarajevu i pokretne imovine proglašenim nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, kojim se reguliraju ovlaštenja, obveze i način postupanja organizacijskih oblika, organa upravljanja, tijela i službenika Centralne banke Bosne i Hercegovine u provođenju mjera zaštite na građevini Centralne banke – nacionalnom spomeniku i pokretnoj imovini, koje su propisane odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika. Također, izrađen je monitoring plan s pojedinačnim kartonima za svako pokretno dobro (umjetničke slike, skulpture i kase). Monitoring plan sadrži točnu poziciju pokretnog naslijeda u građevini nacionalnog spomenika, parametre vlažnosti i temperature prostora, detaljan opis pokretnog naslijeda i nastalih promjena, procjenu vrijednosti pokretnog dobra i fotodokumentaciju. Tijekom planiranja i izvođenja svih radova na objektu ostvaruje se suradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika: pribavlja se odobrenje za svaki pojedinačni projekt i intervenciju, Centralna banka šalje obavještenje o vremenu početka radova, ostvaruje se suradnja sa nadzorom i suradnja prilikom primopredaje izvedenih radova.

CBBiH je u 2022. godini certificirana za postupanje sa podatcima sa oznakom tajnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka u BiH. U suradnji sa nadležnim Ministarstvom sigurnosti BiH tijekom 2022. godine poduzete su i provedene aktivnosti na ispunjenju uvjeta za prijem, obradu i pohranu tajnih podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, a koji se odnose na osobnu sigurnost, fizičku sigurnost, sigurnost dokumenata i informatičku sigurnost. Donesen je niz akata, procedura i uspješno su provedene sigurnosne provjere za službenike u skladu sa Odlukama u CBBiH.

U skladu sa Odlukom o uspostavljanju sustava energetskog menadžmenta i informacijskog sustava energetske učinkovitosti u institucijama Bosne i Hercegovine, vrši se kontinuiran unos podataka u informacijski sustav energetskog menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte Centralne banke na mjesечноj razini za sva mjerna mjesta u objektima. Tijekom 2022. godine, u više navrata, vršena je zamjena postojećih fluo svjetiljki i fluo cijevi sa, energetski učinkovitijim, led svjetiljkama i led cijevima, čime se ostvaruje ušteda u potrošnji električne energije. Tijekom 2022. godine poduzeti su brojni koraci za unapređenje energetske učinkovitosti objekata Centralnog ureda. CBBiH redovno, u skladu sa zakonskom regulativom, vrši i mjerjenja emisije zagađujućih materija u zrak i čišćenje dimovoda, a izvješća dostavlja nadležnim inistitucijama. Mjerjenja se vrše na godišnjoj razini, a rezultati mjerjenja kontinuirano pokazuju da je emisija zagađujućih materija unutar dozvoljenih granica.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora

KAZALO

Odgovornost za finansijsko izvještavanje	63
Izvješće nezavisnog revizora	64
Izvješće o finansijskom položaju	67
Izvješće o dobiti ili gubitku	68
Izvješće o sveobuhvatnoj dobiti	69
Izvješće o promjenama u kapitalu	70
Izvješće o novčanim tokovima	72
Bilješke uz finansijska Izvješća	74
1 Osnovne informacije	74
2 Osnova za pripremu	76
3 Značajne računovodstvene politike	79
4 Aranžman valutnog odbora	93
5 Klasifikacija i mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza	95
6 Upravljanje finansijskim rizicima	98
7 Gotovina u stranim valutama	117
8 Depoziti kod inozemnih banaka	117
9 Posebna prava vučenja u MMF-u	120
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	121
11 Monetarno zlato	122
12 Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	123
13 Ostala imovina	124
14 Nekretnine i oprema	125
15 Nematerijalna imovina	126
16 Ostala ulaganja	127
17 Novčanice i kovanice u optjecaju	127
18 Depoziti banaka	128
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	128
20 Rezerviranja	129
21 Ostale obveze	130
22 Neto kamatni prihodi	131
23 Neto prihodi od naknada i provizija	133
24 Neto realizirani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	134
25 Neto realizirani dobici od prodaje monetarnog zlata	134
26 Neto (gubici) od tečajnih razlika	134
27 Neto umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu	135
28 Ostali prihodi	135
29 Troškovi osoblja	136
30 Administrativni i ostali operativni troškovi	136
31 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	136
32 Raspodjela godišnje neto dobiti	137
33 Kapital	138
34 Novac i novčani ekvivalenti	139
35 Transakcije sa povezanim osobama	139
36 Izvanbilančni depoziti	141
37 Članstvo BiH u MMF-u	142
38 Domaći platni sustav i sustav za poravnjanja	143
39 Događaji poslije datuma izvještavanja	145

3. FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I IZVJEŠĆE NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2022. GODINE

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

ODGOVORNOST ZA FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za financijska izvješća, koja su pripremljena u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovodenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te spriječavanje i otkrivanje prijevara i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za izbor prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra finansijska izvješća i nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri neovisna člana. Revizorski komitet pregleda godišnja finansijska izvješća, nakon čega se ista razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ova finansijska izvješća za 2022. godinu su revidirana od strane neovisnih revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana i njihovo izvješće je dano na stranicama od 2 do 4. Neovisni revizori imaju pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priložena finansijska izvješća na stranicama od 5 do 83 su odobrena od strane Upravnog vijeća 30. ožujka 2023. godine.

dr. Senad Softić

Predsjedatelj Upravnog vijeća

Guverner

mr. Vesna Paćuka

Rukovoditelj Odjeljenja za računovodstvo i financije

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvješće neovisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvješća Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvješće o finansijskom položaju na dan 31. prosinac 2022., izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća istinito i fer prezentiraju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. prosinac 2022. i njezinu finansijsku uspješnost, te njezine novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su podrobniјe opisane u našem izvješću u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostađni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvješće neovisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorsko izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorena, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrol Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenošći korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u svezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskem izvješću na povezane objave u finansijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvješća. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvješće neovisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća (*nastavak*)

Mi komuniciramo s Upravnim vijećem i Revizorskim komitetom u svezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u svezi s značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu Upravnom vijeću i Revizorskому komitetu da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u svezi s neovisnosti i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 30. ožujak 2023. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 30. ožujak 2023. godine

Janez Uranič, partner

Ernst & Young d.o.o. Ljubljana
Dunajska cesta 111
1000 Ljubljana
Republika Slovenija

Ljubljana, 30. ožujak 2023. godine

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

U tisućama KM	Bilješka	Na dan	
		31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	572.020	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	8	8.273.200	3.945.097
Posebna prava vučenja u MMF-u	9, 37	149	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	5.887.589	11.629.592
Monetarno zlato	11	160.040	301.987
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	12	1.172.862	-
Ostala imovina	13	19.280	16.927
Nekretnine i oprema	14	48.535	50.177
Nematerijalna imovina	15	844	983
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		16.162.332	16.444.042
OBVEZE I KAPITAL			
OBVEZE			
Novčanice i kovanice u optjecaju	17	7.436.097	6.923.818
Depoziti banaka	18	7.217.387	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	958.245	1.429.596
Rezerviranja	20	897	1.406
Ostale obveze	21	4.301	8.162
Ukupno obveze		15.616.927	15.582.599
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Pričuve		520.405	836.443
Ukupno kapital	33	545.405	861.443
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL		16.162.332	16.444.042

Bilješke na stranicama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2022.	2021.
Kamatni prihodi		78.832	55.568
Kamatni rashodi		(39.026)	(45.420)
NETO KAMATNI PRIHODI	22	39.806	10.148
Prihodi od naknada i provizija		22.704	20.970
Rashodi od naknada i provizija		(791)	(813)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	23	21.913	20.157
Neto realizirani (gubitci) / dobitci od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	(63.470)	4.949
Neto realizirani dobitci od prodaje monetarnog zlata	25	60.014	-
Neto (gubitci) od tečajnih razlika	26	(42)	(486)
Neto umanjenje vrijednosti na financijsku imovinu	27	(924)	(426)
Ostali prihodi	28	850	1.402
OPERATIVNI PRIHODI		58.147	35.744
Troškovi osoblja	29	(18.622)	(19.669)
Administrativni i ostali operativni troškovi	30	(6.991)	(6.514)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	31	(3.732)	(4.143)
Troškovi amortizacije	14,15	(2.903)	(2.521)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(32.248)	(32.847)
NETO DOBIT ZA GODINU	32	25.899	2.897

Bilješke na stranicama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

IZVJEŠĆE O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

**Za godinu koja je završila
31. prosinca**

U tisućama KM	Bilješka	2022.	2021.
NETO DOBIT ZA GODINU		25.899	2.897
Ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	10	(365.150)	(129.592)
Neto promjena u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke priznana u dobit ili gubitak tijekom godine	6.1.1., 27	(239)	330
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	63.470	(4.949)
		(301.919)	(134.211)
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	11	19.996	10.426
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata	25	(60.014)	-
		(40.018)	10.426
Ukupno ostali sveobuhvatni (gubitak)		(341.937)	(123.785)
UKUPNO SVEOBUHVATNI (GUBITAK) ZA GODINU		(316.038)	(120.888)

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM	Početni kapital	Rezerve i rezerve za vrijednost i imobilne vrijednosti i vlasničke imobilne vrijednosti i vlasničke i rezerve za monetarno zlato	Generale pričuve (zadržana dobit)	Ukupno pričuve	Ukupno kapital
	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100
Stanje na dan 1. siječnja 2022. godine	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) / dobit za godinu	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)
Neto dobit za godinu (bijeska 32)	-	-	-	25.899	25.899
Ostali sveobuhvatni (gubitak)	-	(301.919)	(40.018)	-	(341.937)
<i>Neto nerealizirane negativne promjene u vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	(365.150)	-	-	(365.150)
<i>Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kredime gubitke za dužničke instrumente priznano u dobit ili gubitak</i>	-	(239)	-	-	(239)
<i>Neto realizirane negativne promjene u vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak po osnovi prodaja</i>	-	63.470	-	-	63.470
<i>Neto nerealizirane pozitivne promjene u vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	19.996	-	19.996	19.996
<i>Neto realizirane pozitivne promjene u vrijednosti monetarnog zlata prenesene u dobit ili gubitak po osnovi prodaje</i>	-	-	(60.014)	-	(60.014)
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999
	25.000	58.111	31.300	573.999	520.405
					545.405

Bilješke na stranicama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM		Početni kapital			Rezerve i rezervne fondove			Ukupno pricuve (zadržana dobit)			Ukupno kapital		
Stanje na dan 1. siječnja 2021. godine	25.000	293.125	87.703	31.300	545.203	957.331	982.331						
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) / dobit za godinu	-	(134.211)	10.426	-	2.897	(120.888)	(120.888)						
Neto dobit za godinu (bijleška 32)	-	-	-	-	2.897	2.897	2.897						
Ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit	-	(134.211)	10.426	-	-	(123.785)	(123.785)						
<i>Neto nerealizirane negativne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	(129.592)	-	-	-	(129.592)	(129.592)						
<i>Neto povećanje rezerviranja za očekivane kredime gubitke za dužničke instrumente priznano u dobit ili gubitak</i>	-	330	-	-	-	330	330						
<i>Neto realizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak po novi prodaja</i>	-	(4.949)	-	-	-	(4.949)	(4.949)						
<i>Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	10.426	-	-	10.426	10.426						
Stanje na dan 31. prosinca 2021. godine	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443						

Bilješke na stranicama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca		
		2022.	2021.	
U tisućama KM				
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI				
Neto dobit za godinu		25.899	2.897	
Prilagođeno za:				
Kamatne prihode	22	(78.832)	(55.568)	
Kamatne rashode	22	39.026	45.420	
Neto umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu	27	924	426	
Neto realizirane gubitke / (dubitke) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	63.470	(4.949)	
Neto realizirane (dubitke) od prodaje monetarnog zlata	25	(60.014)	-	
Neto gubitke od tečajnih razlika	26	42	486	
Prihode od donacija		(3)	(6)	
Neto (smanjenje) / povećanje u rezerviranjima	20, 29	(327)	171	
Neto gubitke / (dubitke) od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		3	(56)	
Prihod od dividendi priznan u dobit ili gubitak	28	(721)	(1.297)	
Amortizaciju	14, 15	2.903	2.521	
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama		(7.630)	(9.955)	
Promjene na poslovnoj imovini i obvezama				
(Povećanje) / smanjenje oročenih depozita kod inozemnih banaka		(566.900)	635.115	
Smanjenje / (povećanje) dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		5.376.853	(2.157.869)	
(Povećanje) dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku		(1.173.087)	-	
Smanjenje monetarnog zlata		161.943	-	
(Povećanje) ostale imovine		(1.601)	(3.975)	
Povećanje novčanica i kovanica u optjecaju	17	512.279	751.361	
(Smanjenje) / povećanje depozita banaka		(1.336)	1.320.973	
(Smanjenje) / povećanje depozita Vlade i ostalih javnih institucija		(471.351)	532.552	
(Smanjenje) / povećanje ostalih obveza		(3.885)	4.154	
Isplate po osnovi rezerviranja	20	(182)	(179)	
Naplaćena kamata		75.142	53.070	
Plaćena kamata		(39.026)	(45.100)	
Neto novac od operativnih aktivnosti		3.861.219	1.080.147	
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI				
Priljevi od prodaje nekretnina i opreme		-	57	
Kupnje nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15	(1.125)	(3.888)	
Primljena dividenda		721	1.297	
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(404)	(2.534)	

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U tisućama KM

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente	(894)	(184)
Neto efekti tečajnih razlika na novac i novčane ekvivalente	(14)	(391)
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata	3.859.907	1.077.038
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	3.986.726	2.909.688
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	34	7.846.633
		3.986.726

Bilješke na stranicama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

BILJEŠKE UZ FINANSIJSKA IZVJEŠĆA

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka“) je vrhovna monetarna vlast države Bosne i Hercegovine („BiH“). Njezino osnivanje, organizacija i operacije su definirani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, suglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. lipnja 1997. godine i počela je sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice u Brčkom i na Palama. Podružnica Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute tako što izdaje domaću valutu u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definirano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se domaća valuta izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama. Pored toga, Centralna banka ima obvezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje konvertibilnu marku (KM) za euro (EUR) po službenom deviznom tečaju u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantirana konvertibilnost domaće valute i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim pričuvama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadatci odnosno očuvala stabilnost domaće valute u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimiziranju profita.

Zadatci Centralne banke, definirani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definiranje, usvajanje i kontroliranje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute po propisanom deviznom tečaju uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim pričuvama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sustava;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordiniranje djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od domaćih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obveznom pričuvom;
- stavljanje u optjecaj i povlačenje iz optjecaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomске stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama po pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno neovisna od entiteta BiH, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specificirano dana Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedatelj Upravnog vijeća i predsjedatelj Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Na datume izvještavanja, članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedatelj
mr. Šerif Isović	član
dr. Radomir Božić	član
dr. Dragan Kulina	član
dr. Danijela Martinović	član

Nesmetano i kontinuirano izvršavanje zakonske uloge, osnovnih zadataka i funkcija Centralne banke u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i njezinim važećim aktima je jedinstven stav postojećeg Upravnog vijeća do imenovanja novog saziva Upravnog vijeća od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Uprava

dr. Senad Softić	guverner
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner
dr. Željko Marić	viceguverner (od 16. kolovoza 2021. godine)
mr. Marko Vidaković	viceguverner (od 1. ožujka 2022. godine)
Želimira Raspudić	viceguverner (do 30. lipnja 2021. godine)
dr. Milica Lakić	viceguverner (do 11. kolovoza 2021. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled finansijskih izvješća prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih finansijskih izvješća i procesa izbora neovisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sustava internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Na datume izvještavanja, članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedatelj (od 1. siječnja 2022. godine), član (do 31. kolovoza 2021. godine)
dr. Dijana Ćavar	član (od 1. siječnja 2022. godine)
dr. Vasilij Žarković	član (od 1. ožujka 2022. godine)
dr. Mila Gadžić	predsjedateljka (do 31. kolovoza 2021. godine)
Radomir Repija	član (do 31. kolovoza 2021. godine)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

2. OSNOVA PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Finansijska izvješća Centralne banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ova finansijska izvješća su pripremljena na osnovi prepostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o okolnostima u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini objavljeno je u bilješci 3.13.

2.2. Osnova mjerena

Ova finansijska izvješća su pripremljena primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći povijesni trošak kao osnovu mjerena, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerena
Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijska izvješća Centralne banke prikazana su u državnoj valuti BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drugčije navedeno).

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem razdoblju

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, osim sljedećih izmijenjenih MSFI-jeva koje je Centralna banka usvojila od 1. siječnja 2022. godine:

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije; MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema; MRS 37 Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna imovina kao i godišnja poboljšanja 2018 - 2020 (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja razdoblja izvještavanja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2022. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. OMRS je izdao izmjene MSFI uskog obujma na sljedeći način:

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije (Dopune)** ažurira referencu u MSFI 3 iz prethodne verzije Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje OMRS-a prema postojećoj verziji izdanoj u 2018. godini, bez značajnog mijenjanja računovodstvenih zahtjeva za poslovne kombinacije.
- **MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema (Dopune)** zabranjuje da subjekt od troškova nekretnina, postrojenja i opreme odbije iznose primljene po osnovi prodaje predmeta proizvedenih dok subjekt priprema sredstvo za njegovo korištenje. Umjesto toga, subjekt će priznati takav prihod od prodaje i povezane troškove u izvješću o dobiti ili gubitku.
- **MRS 37 Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna imovina (Dopune)** navodi koje troškove subjekt uključuje u određivanje troškova ispunjavanja ugovora u cilju procjene da li je ugovor štetan.
- **Godišnja poboljšanja 2018 - 2020** dovode do manjih izmjena u MSFI 1 Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, MSFI 9 Finansijski instrumenti, MRS 41 Poljoprivreda i Ilustrativni primjeri za MSFI 16 Najmovi.

Izmjene nisu imale utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem razdoblju (nastavak)

- **MSFI 16 Najmovi - COVID-19 olakšice za najmoprimce nakon 30. lipnja 2021. godine (Dopuna)**

Izmjena se primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koji počinju na dan ili nakon 1. travnja 2021. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, uključujući i finansijska izvješća koja još nisu odobrena za objavljivanje na datum izdavanja ove dopune. U ožujku 2021. godine, OMRS je izmjenio uvjete praktičnih iznimki od zahtjeva MSFI 16 koji najmoprimcima obezbjeđuju oslobođanje od primjene smjernica MSFI 16 o modificiranjima ugovora o najmu, koje se odnose na olakšice koje su nastale kao izravna posljedica pandemije COVID-19. Nakon dopuna, praktične iznimke se sada primjenjuju na olakšice za najam za koje svako smanjenje plaćanja najma utječe samo na plaćanja koja prvo bitno dospijevaju 30. lipnja 2022. godine, pod uvjetom da su ispunjeni drugi uvjeti za primjenu praktične iznimke.

Izmjene nisu imale utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu na snazi za godinu koja završava 31. prosinca 2022. godine i nisu ranije usvojeni od strane Centralne banke:

- **MRS 1 Prezentiranje finansijskih izvješća i MSFI Izvješće iz prakse 2: Objavljivanje računovodstvenih politika (Dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objavljivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objavljivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objavljivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Također, uputstva i ilustrativni primjeri su dodani u Izvješću iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objavljivanju računovodstvenih politika. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške: Definicija računovodstvenih procjena (Dopune)**

Izmjene stupaju na snagu za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se događaju na ili nakon početka tog razdoblja. Izmjenama se uvodi novo definiranje računovodstvenih procjena, definiranih kao novčani iznosi u finansijskim izvješćima koji su predmet nesigurnosti pri odmjeravanju. Također, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki pogrešaka. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obveze proizašle iz jedne transakcije (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene sužavaju obujam i daju naredna pojašnjenja u svezi sa iznimkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako subjekti treba da obračunavaju odloženi porez u svezi sa imovinom i obvezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su najmovi i obveze vraćanja u prvo bitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obveza odbitna za porezne svrhe, stvar je prosudbe, uzimajući u obzir važeći porezni okvir, da li se takvi odbitci mogu za porezne svrhe pripisati obvezama ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, iznimka od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje unajmljenog sredstva i obveze najma (ili obveze za vraćanje imovine u prvo bitno, uključujući sa tom obvezom povezano sredstvo) doveđe do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

2. OSNOVA PRIPREME (NASTAVAK)

2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi (nastavak)

- **MRS 1 Prezentiranje finansijskih izvješća: Klasificiranje obveza na tekuće ili dugotrajne (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obvezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasificiranje obveza na tekuće i dugotrajne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obveza, uvjet da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog razdoblja, da namjera menadžmenta ne utječe na klasificiranje na tekuće i dugotrajne obveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obveza prijenosom sopstvenih instrumenata kapitala subjekta ne utječu na klasificiranje na tekuću i dugotrajanu obvezu. Također, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti uskladen na ili prije datuma izvještavanja mogu utjecati na klasificiranje obveze. Dodatna objavljivanja su također potrebna za dugotrajne obveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usuglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

- **MSFI 16 Najmovi: Obveze po osnovi prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnja izvještajna razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac-najmodavac koristi u odmjeravanju obveze za najam koja proizlazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u svezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac-najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac-najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne spriječava prodavaca-najmodavca da prizna, u izvješću o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u svezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma. Prodavac-najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem je subjekt prvi put primijenio MSFI 16. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidirana finansijska izvješća i MRS 28 – Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate: Prodaja imovine između ulagatelja i ovisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagatelja i njegovih ovisnih društava i zajedničkih pothvata. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznan kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o ovisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznan kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio ovisnog društva. U prosincu 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

2.6. Usprendne finansijske informacije

U svrhu fer i objektivog prezentiranja finansijskih informacija u 2022. godini, usprendni prikazi u određenim bilješkama su izmijenjeni kako bi se osigurala komparabilnost finansijskih informacija. Ove izmjene nisu značajno utjecale na ukupne finansijske učinke i finansijski položaj Centralne banke u usprendnom razdoblju. Sve izmjene su izvršene sa ciljem unaprjeđenja objava i transparentnosti finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sva razdoblja prikazana u ovim finansijskim izvješćima.

3.1. Finansijska imovina i finansijske obveze

3.1.1. Klasificiranje finansijske imovine i finansijskih obveza

Klasificiranje finansijske imovine i finansijskih obveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina Centralne banke se može klasificirati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku,
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerjenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasificiranje finansijske imovine određeno je:

- Poslovni modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom i
- Obilježjima finansijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja finansijskom imovinom sa ciljem generiranja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njezine prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovi investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje finansijskom imovinom, reklassificirati svu finansijsku imovinu na koju utječe promjena poslovnog modela.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)

3.1.1. Klasificiranje finansijske imovine i finansijskih obveza (nastavak)

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na razini portfelja iz razloga što je ta razina najbolji odraz načina upravljanja finansijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definira kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasificirati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uvjetima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uvjetima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Finansijske obveze

Centralna banka klasificira sve svoje finansijske obveze kao naknadno mjerene po amortiziranom trošku, osim novčanica i kovanica u optjecaju koje se mjeri po nominalnoj vrijednosti (bilješka 3.6). Finansijske obveze se ne reklasificiraju.

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obveza

Finansijska imovina i finansijske obveze se priznaju u izvješću o finansijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti finansijskog instrumenta.

Finansijska imovina i finansijske obveze se početno mjeri po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem finansijske imovine i finansijskih obveza, osim za imovinu i obveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi izravno povezani sa stjecanjem finansijske imovine ili finansijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju izravno u dobit ili gubitak.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obveza (nastavak)

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3.1.3. Naknadno mjerjenje finansijske imovine i finansijskih obveza

Izabrano klasificiranje finansijske imovine i finansijskih obveza određuje način njezina naknadnog mjerena.

Amortizirani trošak finansijske imovine ili finansijske obveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplate glavnice, uvećan ili umanjen za kumuliranu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospijeća, i u slučaju finansijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizirani trošak finansijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tijekom određenog razdoblja.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina po amortiziranom trošku

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine. Efekti naknadnog mjerena finansijske imovine po amortiziranom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa u razdoblju kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po amortiziranom trošku klasificirani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inozemnih banaka, posebna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortiziranom trošku i ostala finansijska imovina.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti finansijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tijekom razdoblja držanja, efekti naknadnog mjerena finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovi efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u razdoblju kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdoblju kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificira se iz kapitala u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznane dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasificirani su dužnički instrumenti Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerjenje finansijske imovine i finansijskih obveza (nastavak)

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih obilježja i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznani po trošku stjecanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodne namire (BIS) i SWIFT dionice (bilješka 16).

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Zahtjevi za umanjenjem vrijednosti finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potпадaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku odnosno depozite kod inozemnih banaka, dužničke instrumente po amortiziranom trošku i posebna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjenje vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerjenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivan i ponderirano vjerojatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodanih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima o budućim gospodarskim uvjetima.

Bilješka 6.1. pruža više informacija o načinu mjerjenja očekivanih kreditnih gubitaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerjenje finansijske imovine i finansijskih obveza (nastavak)

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvješću o finansijskom položaju kako slijedi:

Finansijska imovina mjerena po amortiziranom trošku: Očekivani kreditni gubitci obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubitci obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjenje vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezerviranje za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvješću o finansijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, neovisno od klasificiranja finansijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

B. Finansijske obveze

Prihod ili rashod od kamate po osnovi finansijskih obveza mjerenih po amortiziranom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovi finansijskih obveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Finansijske obveze mjerene po amortiziranom trošku uključuju novčanice i kovanice u optjecaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale finansijske obveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Finansijska obveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Finansijska imovina i obveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvješću o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznanih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizilaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i posebna prava vučenja u MMF-u.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.4. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih pričuva Centralne banke i klasificirano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se izravno mogu pripisati stjecanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizirani dobitci i gubitci koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovi promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizirani gubitci prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspoloživu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uvjeti za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizirani dobitci i gubitci iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom tečaju KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavlјena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčаниh i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povjesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su izravno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabave uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postupno otpisivanje troška nabave imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2022. i 2021. godinu su dane kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobitci i gubitci po osnovi otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina (nastavak)

Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubitci od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri usporedbi njezine uporabne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.6. Novčanice i kovanice u optjecaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlašćena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u optjecaju evidentiran je kao finansijska obveza Centralne banke u izvješću o finansijskom položaju. Novčanice i kovanice u optjecaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz optjecaja, iste se priznaju kao obveza u okviru novčanica i kovanica u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti deponenata

Depoziti deponenata uključuju primljene depozite banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija. Ovi depoziti predstavljaju finansijske obveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortiziranom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite domaćih banaka po osnovi politike obvezne pričuve Centralne banke i druge depozite banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.8. Rezerviranja

Rezerviranja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obvezu.

Rezerviranja se održavaju na razini koju Uprava Centralne banke smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće gospodarske uvjete, obilježja rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne čimbenike.

Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznano. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda

Kamatni prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili
- amortizirani trošak financijske obveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za financijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

Obračunate kamate na financijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih kamatnih stopa na financijsku imovinu nastaju po osnovi depozita kod inozemnih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunate kamate na financijske obveze po amortiziranom trošku sa negativnom kamatnom stopom odnosno stopom naknade priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na financijske obveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa nastaju po osnovi primijenjene politike obvezne pričuve Centralne banke na depozite domaćih banaka.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge domaćim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovi transakcija u platnim sustavima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovi primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim pričuvama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni tečaj između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom tečaja sa tečajne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po povijesnom trošku preračunavaju se po tečaju važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći tečaj koji je bio važeći na datum mjerena fer vrijednosti.

Tečajne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po tečajevima različitim od onih po kojima su početno priznane u tekućem ili u prethodnim izvještajnim razdobljima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje tečajne razlike od monetarnih stavki denominiranih u EUR valuti.

Srednji tečajevi najznačajnih valuta dani su u nastavku:

Srednji tečaj:	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	1,986219	1,887320
GBP	2,205168	2,330311
USD	1,833705	1,725631
XDR	2,450479	2,420301

Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke (bilješke 16 i 28).

Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih uposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnoj i kantonalnoj razini), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovitih mjesecnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih. Centralna banka angažira ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tijekom razdoblja od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obvezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njezinih entiteta, te inozemnih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te domaćih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent (bilješka 36).

3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi finansijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvješće o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje posebnih prava vučenja koja su dio deviznih pričuva Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio finansijskih obveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora (bilješka 4).

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije. Centralna banka ima obvezu da osigura odgovarajuće evidencije po osnovi transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji reguliraju inozemni dug BiH (bilješka 37).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.12. Značajne računovodstvene prosudbe i procjene

U pripremi finansijskih izvješća Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosudbe i radi procjene koji se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosudbi i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na povijesnom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u danim okolnostima.

Značajne prosudbe i procjene utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljanje iznosa potencijalne imovine i obveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuće i na buduća razdoblja. U ovim finansijskim izvješćima nije bilo promjena u primjenjenim računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama.

Ova finansijska izvješća su pripremljena prema uvjetima koji su postojali na dan 31. prosinca 2022. godine. Uvjeti u budućnosti mogu biti drukčiji od onih koji su rezultirali finansijskim informacijama objavljenim u ovim finansijskim izvješćima. Uprava kontinuirano prati povećane čimbenike neizvjesnosti, uključujući rusko-ukrajinski rat, globalnu inflaciju i opasnost od ponovne recesije u europodručju, koji mogu značajno utjecati na finansijske učinke Centralne banke u narednom razdoblju.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvješća o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

Bilješka 3.1.1.: Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uvjeta finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasificiranje finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Bilješka 6.1. opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerjenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim razdobljima.

Fer vrijednost imovine i obveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti finansijske imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Centralne banke, iznosi u finansijskim izvješćima odražavaju najvjerojatniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenu fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza pogledati bilješku 5.

Amortizacija i primjenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi postojećih pretpostavki.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini

Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini dovele su do značajnih promjena u iznosima i strukturi finansijskog položaja i finansijske uspješnosti Centralne banke na datum izvještavanja u odnosu na finansijske informacije koje su objavljene u finansijskim izvješćima za 2021. godinu te je njihova usporedba značajno ograničena.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci investiranje deviznih pričuva obavlja se na finansijskim tržištima zemalja europodručja koja su primarno pod utjecajem monetarne politike Europske središnje banke („ESB“). Tijekom 2022. godine došlo je do nagle promjene uvjeta na finansijskim tržištima zemalja europodručja, odnosno prelaska iz višegodišnje zone negativnih kamatnih stopa i prinosa u zonu pozitivnih kamatnih stopa i prinosa.

ESB je cilju normaliziranja monetarne politike u više navrata povećava ključne kamatne stope kao odgovor na rastuću inflaciju, tj. visoke cijene energenata i hrane uzrokovanih rusko-ukrajinskim ratom. Ključne kamatne stope ESB su do kraja 2022. godine povećane u ukupnom iznosu od 250 baznih poena, i to za 50 baznih poena u srpnju, po 75 baznih poena u rujnu i studenom te za 50 baznih poena u prosincu. Nagla i značajna povećanja ključnih kamatnih stopa ESB-a dovela su poslijedno do rasta kamatnih stopa na sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja se mogu držati kod inozemnih banaka europodručja kao i značajnog i ubrzanog rasta tržišnih prinosa, praćenih istovremenim naglim padovima tržišnih cijena obveznica europodručja u koje Centralna banka može ulagati i koje drži u svom portfelju.

Uslijed navedenog, vrijednost zvaničnih deviznih pričuva Centralne banke se značajno promjenila kao rezultat izraženih tržišnih osciliranja dužničkih instrumenata klasificiranih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Padovi fer vrijednosti dužničkih instrumenata uslijed naglog rasta tržišnih prinosa su apsorbirani postojanjem dovoljne razine iznosa neto strane aktive. Navedena okolnost na finansijskim tržištima se odrazila na privremeni pad vrijednosti neto strane aktive odnosno kapitala Centralne banke na datum izvještavanja.

Centralna banka je u 2022. godini inicirala određene promjene politike investiranja deviznih pričuva usmjerene ka prilagođavanju novonastalim okolnostima unutar zakonski dozvoljenog okvira. Sve aktivnosti su poduzete vodeći računa da su finansijski instrumenti Centralne banke instrumenti zaštite valutnog odbora i ne drže se s ciljem maksimiziranja zarade već s ciljem zaštite pokrivenosti monetarne pasive neto deviznim pričuvama striktno poštujući zahtjeve sigurnosti i likvidnosti pa tek onda povrata na ulaganja.

Tijekom 2022. godine, izvršeno je značajno restrukturiranje deviznih pričuva usmjereno na prilagođavanje investiranja deviznih pričuva naglim promjenama i prelasku u zonu pozitivnih kamatnih stopa i prinosa, kako slijedi:

- Izvršeno je značajno skraćivanje modificiranog trajanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit s ciljem smanjivanja izloženosti kamatnom riziku. Centralna banka se oslobođila određenog dijela dužničkih instrumenata sa značajnim osciliranjima u fer vrijednosti njihovim prodajama pri čemu je realiziran neto gubitak u iznosu od 63.470 tisuća KM.
- Centralna banka je iskoristila povoljne uvjete na finansijskim tržištima tijekom 2022. godine i prodala ukupno 48.000 uncii monetarnog zlata koje se mjeri po fer vrijednosti. Prodajom monetarnog zlata je realiziran dobitak u iznosu od 60.014 tisuća KM.
- Novčani priljevi po osnovi izvršenih prodaja kao i dospijeća dužničkih instrumenata te prodaja monetarnog zlata su značajnije usmjeravani u depozite kod inozemnih banaka s ciljem prilagođavanja uvjetima na finansijskim tržištima europodručja. To je dovelo do povećanja investiranih sredstava deviznih pričuva u depozite kod inozemnih banaka. Na taj način su stvarane pretpostavke za što brže uključivanje rasta kamatnih stopa u kamatne prihode Centralne banke. Na dan 31. prosinca 2022. godine svi depoziti kod inozemnih banaka su investirani pod pozitivnim kamatnim stopama.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini (nastavak)

- Tijekom izvještajnog razdoblja, Centralna banka je investirala dio sredstava deviznih pričuva u portfelj dužničkih instrumenata klasificiran po amortiziranom trošku.

Sve poduzete aktivnosti po pitanju investiranja deviznih pričuva su izvršene s ciljem stabiliziranja vrijednosti deviznih pričuva u uvjetima nestabilnog okruženja za investiranje kako bi se što prije stvorile pretpostavke za jačanje deviznih pričuva pozitivnim povratima na ulaganja i smanjila volatilnost.

Za više informacija pogledati bilješke:

Bilješka	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
6	Upravljanje finansijskim rizicima
8	Depoziti kod inozemnih banaka
10	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
11	Monetarno zlato
12	Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku
22	Neto kamatni prihodi
24	Neto realizirani (gubitci) / dobitci od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
25	Neto realizirani dobitci od prodaje monetarnog zlata
33	Kapital

Tijekom 2022. godine, komponente monetarne pasive Centralne banke su se mijenjale necikličnim intezitetom koja su dovodila do volatilnih finansijskih implikacija na knjigovodstvena stanja komponenti monetarne pasive odnosno njezine strukture.

U prvom dijelu 2022. godine došlo je do intezivnijeg podizanja KM gotovog novca i EUR novčanica od strane domaćih banaka iz trezora Centralne banke, uzrokovano uvođenjem sankcija bankama u ruskom vlasništvu od strane Europske unije i SAD koje su pogodile dvije komercijalne banke u BiH. Nagla i povećana tražnja za KM gotovim novcem je uspješno realizirana kroz trezore Centralne banke te je zaustavljeno i stabilizirano naglo povlačenje KM gotovog novca. Centralna banka je u svakom momentu raspolažala dovoljnom količinom KM gotovog novca u svojim trezorima osiguravajući da snabdjevanje domaćih banaka sa potrebnom količinom KM novčanica i kovanica niti jednog momenta ne bude dovedeno u pitanje. Također, Centralna banka je pravovremeno poduzela sve potrebne aktivnosti za nesmetano snabdjevanje domaćih banaka EUR novčanicama. Garantirana konvertibilnost KM niti jednog momenta nije bila ugrožena i sve zakonske obvezne Centralne banke po ovom pitanju su nesmetano izvršavane.

Sve domaće banke su uredno ispunjavale obveznu pričuvu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Posmatrano po svakoj dekadi tijekom 2022. godine, sredstva iznad obveznih pričuva domaćih banaka su se kontinuirano kretala u iznosima većim od iznosa samih prosječnih obveznih pričuva na razini ukupnog sustava.

Tijekom 2022. godine, Centralna banka je kontinuirano sagledavala primjenu prethodno uvedenih mjera po pitanju inoviranja okvira politike obvezne pričuve kao jedinog instrumenta monetarne politike kojeg ima na raspolaganju u skladu sa zakonskim okvirom svog djelovanja. Tijekom 2022. godine, Centralna banka je smanjila stope naknada koje se obračunavaju na deponovana sredstva domaćih banaka s ciljem ublažavanja utjecaja rasta ključnih kamatnih stopa ESB-a, posebno kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a, na poslovanje banaka u BiH i stabilnost valutnog odbora.

Centralna banka je nesmetano i kontinuirano izvršavala funkciju bankara, depozitara i fiskalnog agenta prema deponentima. Deponenti Centralne banke su duži dio godine držali sredstva na svojim računima. FBiH je tijekom 2022. godine povukla preostala sredstva po osnovi alociranog SDR-a od MMF-a iz prethodne godine. Krajem 2022. godine MFT BiH, jedan od najznačajnijih deponenata Centralne banke, je prebacio dio svojih proračunskih sredstava na izvanbilančne devizne račune koje u njegovo ime vodi Centralna banka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini (nastavak)

Za više informacija pogledati bilješke:

Bilješka	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
17	Novčanice i kovanice u optjecaju
18	Depoziti banaka
19	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
22	Neto kamatni prihodi
36	Izvanbilančni depoziti

Operativni troškovi Centralne banke se kreću u približno istim vrijednostima u odnosu na usporedne iznose, iako su se okolnosti za obavljanje administrativnog poslovanja Centralne banke značajno promijenile u pravcu pojačanih inflatornih pritisaka tijekom 2022. godine.

Za više informacija pogledati bilješke:

Bilješka	Naziv
29	Troškovi osoblja
30	Administrativni i ostali operativni troškovi

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim tečajem koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertirati u rezervnu valutu. Svaka emitirana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definiranom deviznom fiksnom tečaju prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definirano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obvezna da osigura da ukupan iznos njezine monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njezinih deviznih pričuva.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
U tisućama KM		
Zvanične devizne pričuve		
Gotovina u stranim valutama	572.020	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	8.273.200	3.945.097
Posebna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
Dužnički instrumenti	7.060.451	11.629.592
Monetarno zlato	160.040	301.987
UKUPNO	16.065.860	16.348.142
Obveze prema nerezidentima	2.583	2.331
Neto devizne pričuve		
(Zvanične devizne pričuve umanjene za obveze prema nerezidentima)	16.063.277	16.345.811
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.436.097	6.923.818
Depoziti banaka	7.217.387	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	1.429.596
UKUPNO	15.611.729	15.573.031
NETO STRANA AKTIVA		
(Neto devizne pričuve umanjene za monetarnu pasivu)	451.548	772.780

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni finansijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njezina osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih pričuva, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantira stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorbira potencijalne finansijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim pričuvama. Na dan 31. prosinca 2022. godine finansijsko stanje neto strane aktive iznosi 451.548 tisuća KM i u potpunosti je osigurana stabilnost domaće valute (31. prosinca 2021: 772.780 tisuća KM).

Tijekom 2022. godine osciliranje tržišnih cijena dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i monetarnog zlata dominantno su utjecale na promjene iznosa neto strane aktive zbog obveznog naknadnog mjerjenja ovih komponenti deviznih pričuva po njihovoj fer vrijednosti. Nagli padovi tržišnih cijena obveznica na finansijskim tržištima europodručja su doveli do smanjenja neto strane aktive na datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)

Više informacija o ovim promjenama je objavljeno u bilješkama 10 i 11. Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim pričuvama je objavljeno u bilješci 6.

Na datume izvještavanja, adekvatna razina kapitaliziranosti Centralne banke je osigurala izvršavanje njezinih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati bilješku 33.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos obveze u redovitoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerena, neovisno od toga da li je ona vidljiva izravno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obveze, Centralna banka uzima u obzir obilježja imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerena.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerjenje fer vrijednosti se kategorizira u Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti od stupnja raspoloživosti mjerena fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cijelokupno mjerjenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Razina 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerena;
- Razina 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Razinu 1, koji su bilo izravno ili neizravno raspoloživi za imovinu i obveze; i
- Razina 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obveze.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tablica daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po razinama hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjereno fer vrijednosti kategorizirano. Ovi iznosi se baziraju na vrijednostima koje su prikazane u izvješću o finansijskom položaju.

U tisućama KM

31. prosinca 2022.

Finansijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	160.040
UKUPNO	6.047.629	-	-	6.047.629

U tisućama KM

31. prosinca 2021.

Finansijska imovina	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	11.629.592	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	301.987	-	-	301.987
UKUPNO	11.931.579	-	-	11.931.579

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvješću o finansijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Razini 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerjenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerjenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mijere po fer vrijednosti

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2022. Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8.273.200	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	149	149
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.172.862	1.018.598
Ostala finansijska imovina	4.282	4.282
	10.022.513	9.868.249
<i>Finansijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška stjecanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	10.050.326	9.896.062
Finansijske obveze		
<i>Finansijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	958.245
Ostale finansijske obveze	4.023	4.023
Ukupno	15.615.752	15.615.752

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

5. KLASIFICIRANJE I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mijere po fer vrijednosti (nastavak)

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2021.	Fer vrijednost
Finansijska imovina			
<i>Finansijska imovina mjerena po amortiziranom trošku:</i>			
Gotovina u stranim valutama	469.585	469.585	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	3.945.097	3.945.097	3.945.097
Posebna prava vučenja u MMF-u	1.881	1.881	1.881
Ostala finansijska imovina	3.349	3.349	3.349
	4.419.912	4.419.912	4.419.912
<i>Finansijska imovina klasificirana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška stjecanja:</i>			
Ostala ulaganja	27.813	27.813	27.813
	27.813	27.813	27.813
Ukupno	4.447.725	4.447.725	4.447.725
Finansijske obveze			
<i>Finansijske obveze mjerene po amortiziranom trošku:</i>			
Novčanice i kovanice u optjecaju	6.923.818	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	7.219.617	7.219.617	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	1.429.596	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obveze	8.023	8.023	8.023
Ukupno	15.581.054	15.581.054	15.581.054

Za finansijsku imovinu i finansijske obveze koji se ne mijere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoј procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine po amortiziranom trošku, ostalih ulaganja i finansijskih obveza po amortiziranom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati bilješke 6.3. i 8.

Na datume izvještavanja, finansijska imovina i finansijske obveze koje se ne mijere po fer vrijednosti pripadaju razini 2 mjerjenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortiziranom trošku koji pripadaju razini 1 mjerjenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerjenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA

Finansijska imovina po osnovi koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inozemnih banaka (središnjih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Posebna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice zemalja europodručja u 2022. godini, su porasle u odnosu na njihove vrijednosti u prethodnim godinama. Tome je najviše doprinijela ESB, koja je u drugom polugodištu počela sa podizanjem ključnih kamatnih stopa u europodručju. Kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB koja je tijekom 2021. godine i u prvom polugodištu 2022. godine iznosila (0,50%), u drugom polugodištu 2022. godine povećana je u četiri navrata, i to: krajem srpnja (na 0,00%), početkom rujna (na 0,75%), početkom studenog (na 1,50%) i krajem prosinca 2022. godine (na 2,00%). Navedena povećanja kamatne stope odrazila su se na kretanje kamatnih stopa i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2022. godini.

Snažan porast tržišnih prinosa smanjuje fer vrijednost dužničkih instrumenata u portfelju Centralne banke, što predstavlja izazov po stabilnost aranžmana valutnog odbora. Radi očuvanja stabilnosti valutnog odbora, Centralna banka je značajno skratila modificirano trajanje portfelja i izloženost kamatnom riziku. Izvršena su određena prilagođavanja ograničenja kreditnog rizika i struktura deviznih pričuva je izmijenjena u smislu povećanog učešća depozita kod inozemnih banaka i smanjenja učešća dužničkih instrumenata. Posljedično tome, došlo je do određenog porasta očekivanih kreditnih gubitaka zbog porasta kreditnog rizika.

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksним prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih pričuva. Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se:

- ograničenjem obujma finansijskih instrumenata,
- ograničenjem ugovornih strana i emitentata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definiranjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničenjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničenjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničenjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati bilješke 36 i 37).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inozemnih banaka,
- posebna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortiziranom trošku i
- ostalu finansijsku imovinu (potraživanja od domaćih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definiranje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek razine postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednje razine.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine niže od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visoke razine.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obvezе.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definira tri faze raspodjele izloženosti, u ovisnosti od razine kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i temeljem promjena razine kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niske ili srednje razine alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visoke razine nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih pričuva prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obveza (eng. Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u ovisnosti od toga koja je razina kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilne razine kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja razine kompozitnog kreditnog rejtinga, ima razinu AA minus (AA-) ili viši, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznane u različitim razdobljima i koje su u različitim razdobljima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunano povećanje kreditnog rizika od najviše razine.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasificiraju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovi vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alociranje tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alociranja finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasificiranje po fazama može se vršiti i na osnovi prepostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasificira u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasificira u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

Definicija statusa neispunjavanja obveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obveza predstavljaju objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obveza u smislu kašnjenja po obvezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uvjeta servisiranja obveza po osnovi duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerojatnost stečaja i/ili likvidiranja ili drugi oblik finansijskog reorganiziranja i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubitci se izračunavaju kao produkt tri varijable: vjerojatnost neispunjena obveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjena obveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definiraju kako slijedi:

- **Vjerojatnost neispunjena obveza (PD)** predstavlja procjenu vjerojatnosti da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obveze po osnovi duga. U izvještajnim razdobljima koristio se isti način izračuna PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. siječnja 2019. godine. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim središnjim bankama u regionu i u Europskoj uniji, a koje su u obvezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerojatnosti neispunjena obveza, koristi procjene na osnovi podataka iz tranzicijskih matrica koje objavljaju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerojatnosti neispunjena obveza. Za izračunavanje vjerojatnosti neispunjena obveza procjene se rade na osnovi tranzicijskih matrica za korporacije na globalnoj razini koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajuće dugoročne razine kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovi navedenih podataka vrše se procjene vjerojatnosti neispunjena obveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerojatnosti neispunjena obveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije razine suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicijskih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna razdoblja, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.
- **Gubitak u slučaju neispunjena obveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjena obveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjena obveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s člankom 161. Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na datum izvještavanja.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasificiranje portfelja, Centralna banka će svaku izloženost za koju se ustvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjena obveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerjenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka i vjerojatnost izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerojatnost nastanka veoma mala.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerojatnosti ponderirane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontirane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubitci diskontiraju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjerenja obveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to temeljem zajedničkih obilježja kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasificiranih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnoj razini, dok se za izloženosti klasificirane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom razdoblju za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerojatnosti gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfelju ima finansijske instrumente od izdavatelja različitih i po strukturi, kao i zemljopisnoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavatelje.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerojatnost gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerojatnost neispunjerenja obveza po principu jednakih vjerojatnosti.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezerviranja za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2022.			2021.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inozemnih banaka								
Na dan 1. siječnja	913	-	-	913	807	-	-	807
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	10.427	-	-	10.427	4.734	-	-	4.734
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(335)	-	-	(335)	(179)	-	-	(179)
Otpuštanje zbog prestanaka priznanja oročenih depozita	(9.155)	-	-	(9.155)	(4.449)	-	-	(4.449)
Na dan 31. prosinca	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
2. Posebna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. siječnja	1.786	-	-	1.786	1.598	-	-	1.598
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	686	-	-	686	1.130	-	-	1.130
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(121)	-	-	(121)	(150)	-	-	(150)
Otpuštanje zbog dospijelih instrumenata	(804)	-	-	(804)	(650)	-	-	(650)
<i>Neto (otpustanje) / povećanje tijekom godine</i>	(239)	-	-	(239)	330	-	-	330
Otpuštanje zbog prodanih instrumenata	(637)	-	-	(637)	(142)	-	-	(142)
Na dan 31. prosinca	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2022.			2021.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku								
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	234	-	-	-	234	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	-	(9)	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca	225	-	-	225	-	-	-	-
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. siječnja	6	-	602	608	5	-	613	618
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	9	-	-	9	8	-	2	10
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	(1)	(10)	(7)	-	(13)	(20)
Na dan 31. prosinca	6	-	601	607	6	-	602	608
Ukupno početno stanje na dan 1. siječnja	2.705	-	602	3.307	2.410	-	613	3.023
Neto povećanje / (otpuštanje) očekivanih kreditnih gubitaka	286	-	(1)	285	295	-	(11)	284
Ukupno zaključno stanje na dan 31. prosinca	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602	3.307

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjenja

Slijedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datum izvještavanja, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.			31. prosinca 2021.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
Klase finansijskih instrumenata						
Gotovina u stranim valutama	572.020	-	-	572.020	469.585	-
Bruto knjigovodstvena vrijednost	-	-	-	-	-	469.585
Umanjenje vrijednosti						-
Knjigovodstvena vrijednost	572.020	-	-	572.020	469.585	-
Depoziti kod inozemnih banaka						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.275.050	-	-	8.275.050	3.946.010	-
(1.850)	(1.850)	-	-	(1.850)	(913)	-
Knjigovodstvena vrijednost	8.273.200	-	-	8.273.200	3.945.097	-
Posebna prava vučenja u MMF-u						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	149	-	-	149	1.881	-
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	149	-	-	149	1.881	-
Dužnički instrumenti pofer vrijednosti						
kroz ostalu sveobuhvatnu dobit						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (priznana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	910	-	-	910	1.786	-
Bruto knjigovodstvena vrijednost	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-
						11.629.592

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	160.040	301.987
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	187.853	329.800

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2022. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 tisuće KM (Na dan 31. prosinca 2021. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 602 tisuće KM).

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom reitingu

Slijedeće tablice predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom reitingu ugovorne strane na datume izvješčavanja:

U tisućama KM

31. prosinca 2022.

Kreditni reiting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vucenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	Ostala financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
				2.142.560	693.016	1.244.391					
AAA	-	3.562.708	-	-	2.142.560	-	141.023	-	-	-	5.846.291
AA+	-	-	-	-	693.016	-	282.171	-	-	-	975.187
AA	-	450.701	-	-	1.244.391	-	219.864	-	-	-	1.914.956
AA-	-	-	-	-	524.373	-	145.540	-	-	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	-	-	41.776	-	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	-	795.710	-	190.370	-	-	-	989.561
II	-	3.783	149	-	-	160.040	-	-	27.813	-	191.785
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	-	487.539	-	152.343	-	-	-	639.882
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez reitinga	572.020	-	-	-	-	-	-	4.889	-	-	576.909
Ukupno	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.637		
Umanjenje vrijednosti	-	(1.850)	-	-	-	(225)	(607)	-	-	(2.682)	
UKUPNO	572.020	8.273.200	149	5.887.589²	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.955		

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

² Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U tisućama KM

31. prosinca 2021.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inozemnih banaka	Posebna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po siveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Ostala financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	1.622.277	-	2.523.051	-	-	-	4.145.328
AA+	-	-	-	1.349.129	-	-	-	1.349.129
AA	-	78.200	-	3.986.839	-	-	-	4.065.039
AA-	-	-	-	1.672.536	-	-	-	1.672.536
A+	-	488.958	-	-	-	-	-	488.958
A	-	1.653.649	-	-	-	-	-	1.653.649
A-	-	102.166	-	1.428.865	-	-	-	1.531.031
II ³	-	760	1.881	-	301.987	-	27.813	332.441
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	669.172	-	-	-	669.172
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez reitinga	469.585	3.946.010	1.881	-	-	3.957	-	473.542
Ukupno	469.585	3.946.010	1.881	11.629.592	301.987	3.957	27.813	16.380.825
Umanjenje vrijednosti	-	(913)	-	-	-	(608)	-	(1.521)
UKUPNO	469.585	3.945.097	1.881	11.629.592⁴	301.987	3.349	27.813	16.379.304

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

⁴ Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Zemljopisna koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeće tablice daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po zemljopisnim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane:

31. prosinca 2022. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	-	160.040	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.173.087	-	-	1.173.087
Ostala finansijska imovina	-	-	4.889	4.889
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
			<u>Umanjenje vrijednosti</u>	<u>(2.682)</u>
			UKUPNO	16.097.955

31. prosinca 2021. godine

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	469.585	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	3.058.334	887.676	-	3.946.010
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	1.881	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	11.629.592	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	-	301.987	-	301.987
Ostala finansijska imovina	-	-	3.957	3.957
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	14.687.936	1.219.347	473.542	16.380.825
			<u>Umanjenje vrijednosti</u>	<u>(1.521)</u>
			UKUPNO	16.379.304

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine i instrumenata uslijed promjene uvjeta na finansijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimiziranja povrata.

U svrhu kvantificiranja efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih pričuva Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfelja deviznih pričuva koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva, uz određenu razinu pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovi srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfelja i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje razinu pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfelja deviznih pričuva Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfelju deviznih pričuva koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. prosinca 2022. godine, izloženost deviznih pričuva Centralne banke (VaR uz razinu pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM, iznosi 44.976 tisuća KM (2021: 65.070 tisuća KM), što predstavlja ekvivalent 0,28% ukupne finansijske imovine (2021: 0,40% ukupne finansijske imovine).

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunani su kao zbroj komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inozemnih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih tečajeva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kamatni rizik	37.044	51.622
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	7.873	13.138
Devizni rizik	59	310
Ukupno VaR	44.976	65.070

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveza uslijed promjene deviznog tečaja. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom sprovodi se prvenstveno kroz uskladivanje valutne strukture imovine i obveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka osigurava strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih pričuva drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i pričuvi Centralne banke.

Centralna banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. prosinca 2022. i 31. prosinca 2021. godine:

31. prosinca 2022. U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
				KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	571.982	21	17	-	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Ostala finansijska imovina	32	-	-	4.250	4.282
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obveze	808	21	-	3.194	4.023
Ukupno finansijske obveze	808	21	-	15.614.923	15.615.752
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

31. prosinca 2021. U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
				KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	469.548	20	17	-	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	3.941.617	1.171	2.309	-	3.945.097
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-	1.881	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	11.629.592	-	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	301.987	-	-		301.987
Ostala finansijska imovina	21	-	-	3.328	3.349
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.342.775	1.191	4.207	31.131	16.379.304
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	-	-	-	7.219.617	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obveze	4.889	15	1	3.118	8.023
Ukupno finansijske obveze	4.889	15	1	15.576.149	15.581.054
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.337.886	1.176	4.206	(15.545.018)	798.250

Centralna banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po tečaju 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Kamatnim rizikom se upravlja određivanjem prihvatljive dužine trajanja oročenja i roka dospijeća finansijskih instrumenata u koje se investira. Sa dužim rokom dospijeća finansijskih instrumenata u koje su investirane devizne pričuve, veći je i pripadajući rizik promjene njihove tržišne vrijednosti. Maksimalan rok investiranja depozita kod inozemnih banaka je jedna godina, dok je maksimalan rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modificirano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modificirano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modificirano trajanje portfelja se izračunava kao ponderirani prosjek dospijeća novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfelju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tijekom 2022. godine modificirano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je skraćeno i iznosi 0,92 na dan 31. prosinca 2022. godine (31. prosinca 2021. godine: 2,19) da bi se smanjio kamatni rizik i dalje poboljšala stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tablice prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizirane prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima ili datuma dospijeća instrumenata, ovisno koji od njih ranije nastupi:

31. prosinca 2022. U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inozemnih banaka	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Posebna prava vučenja u MMF-u	147	-	-	-	2	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Monetarno zlato	-	-	-	-	160.040	160.040
Dužnički instrumeni po amortiziranom trošku	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	4.282	4.282
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	4.023	4.023
Ukupno finansijske obveze	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2021. U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	469.585	469.585
Depoziti kod inozemnih banaka	3.564.490	381.994	-	-	(1.387)	3.945.097
Posebna prava vučenja u MMF-u	1.881	-	-	-	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.739.234	8.820.388	-	-	69.970	11.629.592
Monetarno zlato	-	-	-	-	301.987	301.987
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	3.349	3.349
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	6.305.605	9.202.382	-	-	871.317	16.379.304
Novčanice i kovanice u optjecaju	-	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	5.551.424	-	-	-	1.668.193	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	8.023	8.023
Ukupno finansijske obveze	5.551.424	-	-	-	10.029.630	15.581.054
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	754.181	9.202.382	-	-	(9.158.313)	798.250

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidiranju dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uvjeti nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Pod pojmom likvidne imovine definira se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti osigurana ročnom usklađenošću deviznih pričuva Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospijeća od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u optjecaju su raspoređene u razdoblje do tri mjeseca.

31. prosinca 2022. U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Novčanice i kovanice u optjecaju	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	-	-	-	-	958.245
Ostale finansijske obveze	4.023	-	-	-	-	4.023
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	15.615.752					- 15.615.752

31. prosinca 2021. U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Novčanice i kovanice u optjecaju	6.923.818	-	-	-	-	6.923.818
Depoziti banaka	7.219.617	-	-	-	-	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	1.429.596	-	-	-	-	1.429.596
Ostale finansijske obveze	8.023	-	-	-	-	8.023
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	15.581.054					- 15.581.054

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Naredna tablica prikazuje stanja gotovine u stranim valutama sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Gotovina u stranim valutama:		
EUR	571.982	469.548
USD	21	20
GBP	17	17
UKUPNO	572.020	469.585

U cilju izvršenja svoje zakonske obveze garantiranja konvertibilnosti KM za EUR, odnosno izvršavanja transakcija kupnje i prodaje KM za EUR bez ograničenja, tijekom 2022. godine Centralna banka je izvršila kupnju EUR novčanica od inozemne banke u iznosu od 293.375 tisuća KM. Za više informacija vidjeti bilješku 3.13.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Depoziti kod inozemnih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja se drže na računima inozemnih banaka i drugih finansijskih institucija. Depoziti kod inozemnih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inozemnih banaka zemalja europodručja i neeuropodručja (bilješka 6.1.2).

Naredna tablica prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Oročeni depoziti:		
EUR	6.646.490	2.592.738
Umanjenje vrijednosti	(1.734)	(764)
Ukupno	6.644.756	2.591.974
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.621.860	1.349.790
USD	2.351	1.171
CHF	2.306	109
GBP	2.043	2.202
	1.628.560	1.353.272
Umanjenje vrijednosti	(116)	(149)
Ukupno	1.628.444	1.353.123
UKUPNO	8.273.200	3.945.097

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Kako je objavljeno u bilješci 3.13, tijekom 2022. godine došlo je do zaoštravanja monetarne politike ESB-a u pravcu naglog podizanja ključnih kamatnih stopa koje su se izravno odrazile i na rast kamatnih stopa na sredstva deviznih pričuva koje Centralna banka može držati kod inozemnih banaka.

Prosječne negativne kamatne stope na oročene depozite denominirane u EUR valuti, zaključno sa srpnjem 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,59% do 0,24% godišnje. Od srpnja 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope na oročene depozite kretale su se u rasponu od 0,02% do 2,11% godišnje (2021: prosječne negativne kamatne stope su iznosile od 0,64% do 0,50% godišnje).

Prosječne negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR valuti, zaključno sa kolovozom 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,90% do 0,21% godišnje. Od kolovoza 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope kretale su se u rasponu od 0,00% do 1,68% godišnje (2021: prosječne negativne kamatne stope su iznosile od 0,90% do 0,50% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju pozitivnu obračunatu kamatu u iznosu od 8.503 tisuće KM na dan 31. prosinca 2022. godine (2021: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.387 tisuća KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inozemnih banaka iznosi 0,21% za 2022. godinu (2021: prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa je iznosila 0,54%).

Oročeni depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema preostaloj ugovornoj ročnosti, dani su kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Do mjesec dana	3.980.765	1.055.372
Od jednog do dva mjeseca	1.469.432	457.180
Od dva do tri mjeseca	764.312	698.391
Od tri do četiri mjeseca	431.981	95.591
Od četiri do dvanaest mjeseci	-	286.204
Ukupno	6.646.490	2.592.738
Umanjenje vrijednosti	(1.734)	(764)
UKUPNO	6.644.756	2.591.974

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti finansijske institucije u kojoj su sredstva investirana dana je sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Inozemne središnje banke	4.619.177	2.467.662
Inozemne komercijalne banke	3.652.090	1.477.588
Međunarodne finansijske institucije	3.783	760
Ukupno	8.275.050	3.946.010
Umanjenje vrijednosti (bilješka 6.1.1.)	(1.850)	(913)
UKUPNO	8.273.200	3.945.097

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inozemnih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u bilješci 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

8. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Luksemburg		
Oročeni depoziti	1.235.348	68.336
Depoziti po viđenju	392.457	300.525
	1.627.805	368.861
Švicarska		
Oročeni depoziti	1.574.653	381.795
Depoziti po viđenju	3.783	760
	1.578.436	382.555
Slovačka		
Oročeni depoziti	1.390.179	1.148.980
Depoziti po viđenju	-	-
	1.390.179	1.148.980
Francuska		
Oročeni depoziti	1.260.994	488.958
Depoziti po viđenju	78.346	78.200
	1.339.340	567.158
Velika Britanija		
Oročeni depoziti	1.185.316	504.668
Depoziti po viđenju	-	-
	1.185.316	504.668
Njemačka		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.055.215	914.686
	1.055.215	914.686
Nizozemska		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	98.100	58.650
	98.100	58.650
SAD		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	659	452
	659	452
Ukupno oročeni depoziti	6.646.490	2.592.737
Ukupno depoziti po viđenju	1.628.560	1.353.273
Umanjenje vrijednosti	(1.850)	(913)
UKUPNO	8.273.200	3.945.097

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

9. POSEBNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Račun posebnih prava vučenja u MMF-u	147	1.881
Obračunana kamata	2	-
Ukupno	149	1.881
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	149	1.881

Promjene po osnovi posebnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim razdobljima su prikazane u sljedećoj tablici:

Za razdoblje

U tisućama KM	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	1.881	879
Novčani priljevi po računu posebnih prava vučenja	22.772	613.399
Novčani odljevi	(24.445)	(611.172)
Prihodi od kamata po računu posebnih prava vučenja	27	3
Naplata obračunane kamate	(25)	(4)
Neto (gubitci) od tečajnih razlika	(61)	(1.224)
Na dan 31. prosinca	149	1.881

Tijekom usporedne izvještajne godine, MMF je doznačio sredstva Bosni i Hercegovini po osnovi alociranja SDR-a.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja europodručja. Portfelj ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenta po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kuponski dužnički instrumenti	4.656.303	7.931.557
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	31.978	57.320
	4.688.281	7.988.877
 Diskontni dužnički instrumenti	 1.212.615	 3.628.065
Obračunani (diskont) / premija na diskontne dužničke instrumente	(13.307)	12.650
	1.199.308	3.640.715
 UKUPNO	 5.887.589	 11.629.592

Na dan 31. prosinca 2022. godine rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznane u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 910 tisuća KM (31. prosinca 2021. godine: 1.786 tisuća KM). Tijekom 2022. godine, neto otpuštanje po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke, priznano u dobit ili gubitak, iznosi 239 tisuća KM (2021: neto povećanje 330 tisuća KM). Za više informacija pogledati bilješke 6.1.1 i 27.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

**10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT
(NASTAVAK)**

Prosječna negativna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosi 0,74% za 2022. godinu (2021: prosječna pozitivna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,12%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.		
U tisućama KM	%	U tisućama KM	%	
Njemačka	1.698.303	28,84	1.799.664	15,47
Francuska	1.244.391	21,13	3.986.839	34,28
Španjolska	795.710	13,52	1.428.865	12,29
Italija	487.539	8,28	669.171	5,75
Belgija	483.940	8,22	1.672.536	14,38
Austrija	461.229	7,83	902.759	7,76
Nizozemska	444.257	7,55	723.387	6,22
Finska	231.787	3,94	446.371	3,85
Irska	40.433	0,69	-	-
UKUPNO	5.887.589	100,00	11.629.592	100,00

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u bilješci 6.1.2.

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	11.629.592	9.601.315
Kupnje tijekom godine	4.706.082	7.132.180
Prodaje tijekom godine	(4.632.890)	(1.153.402)
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	21.900	33.346
Efekti negativnih kamatnih stopa priznani tijekom godine (bilješka 22)	(26.880)	(25.880)
Dospijeća dužničkih instrumenata	(5.365.116)	(3.724.978)
Dospijeća kupona	(79.955)	(103.406)
Neto nerealizirana promjena fer vrijednosti tijekom godine	(365.150)	(129.592)
Transakcijski troškovi	6	9
Na dan 31. prosinca	5.887.589	11.629.592

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovornom dospijeću, su prikazani u sljedećoj tablici:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT (NASTAVAK)

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Do tri mjeseca	514.934	1.114.409
Od tri do dvanaest mjeseci	3.120.538	4.093.847
Od jedne do tri godine	2.180.052	2.958.887
Preko tri godine	72.065	3.462.449
UKUPNO	5.887.589	11.629.592

Za više informacija o aktivnostima vezanim za portfelj dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit pogledati bilješku 3.13.

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su dane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan
31. prosinca 2022.	48.000	3.334	160.040
31. prosinca 2021.	96.000	3.146	301.987

Promjene po osnovi monetarnog zlata u izvještajnim razdobljima su dane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM

Na dan 1. siječnja	2022.	2021.
Prodaje tijekom godine	(161.943)	-
Neto nerealizirana promjena u fer vrijednosti tijekom godine	19.996	10.426
Na dan 31. prosinca	160.040	301.987

Tijekom 2022. godine Centralna banka je prodala 48.000 unci monetarnog zlata pri čemu je realiziran neto dobitak u iznosu od 60.014 tisuće KM. Za više informacije pogledati bilješku 25.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku predstavljaju sredstva deviznih pričuva Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja europodručja sa namjerom držanja do njihovog dospijeća. Na datum izvještavanja, ovaj portfelj se sastoji od dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku su denominirani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku je prikazana sljedećom tablicom:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kuponski dužnički instrumenti	1.170.693	-
Obračunana kamata na kuponske dužničke instrumente	2.394	-
Ukupno	1.173.087	-
Umanjenje vrijednosti	(225)	-
UKUPNO	1.172.862	-

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortiziranom trošku iznosi 0,98% za 2022. godinu.

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tablicom:

	31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.
U tisućama KM	%	U tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	219.864	18,74	-
<i>Španjolska</i>	190.370	16,23	-
<i>Austrija</i>	189.737	16,17	-
<i>Italija</i>	152.343	12,99	-
<i>Finska</i>	92.434	7,88	-
<i>Belgija</i>	91.070	7,76	-
<i>Njemačka</i>	58.883	5,02	-
<i>Nizozemska</i>	55.142	4,70	-
<i>Irska</i>	54.470	4,64	-
<i>Slovačka</i>	41.776	3,56	-
<i>Luksemburg</i>	26.998	2,31	-
Ukupno	1.173.087	100,00	-
Umanjenje vrijednosti	(225)		
UKUPNO	1.172.862		-

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortiziranom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u bilješci 6.1.2.

Promjene po osnovi dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU (NASTAVAK)

U tisućama KM	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	-	-
Kupnje tijekom godine	1.166.137	-
Prihodi od kamata priznani tijekom godine (bilješka 22)	8.669	-
Dospijeća kupona	(1.721)	-
Neto umanjenje vrijednosti tijekom godine	(225)	-
Transakcijski troškovi	2	-
Na dan 31. prosinca	1.172.862	-

Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovornom dospijeću, su prikazani u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	-	-
Od jedne do tri godine	116.872	-
Preko tri godine	1.056.215	-
Ukupno	1.173.087	-
Umanjenje vrijednosti	(225)	-
UKUPNO	1.172.862	-

13. OSTALA IMOVINA

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Potraživanja od domaćih banaka	2.495	2.203
Žiro računi	1.435	682
Potraživanja od uposlenika po osnovi manjka gotovog novca	600	600
Ostala razna finansijska imovina	359	472
Ukupno	4.889	3.957
Umanjenje vrijednosti	(607)	(608)
Ukupno ostala finansijska imovina	4.282	3.349
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	12.995	11.164
Numizmatičke zbirke	1.190	981
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	587	1.194
Ostala razna nefinansijska imovina	226	239
Ukupno ostala nefinansijska imovina	14.998	13.578
UKUPNO	19.280	16.927

Kako je objašnjeno u bilješci 3.9, unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortiziraju priznavanjem troškova tijekom razdoblja od pet godina. Za više informacija pogledati bilješku 31.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

14. NEKRETNINE I OPREMA

U tisućama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2021.	44.368	25.960	1.684	1.081	5.288	78.381
Nabave	-	-	-	-	3.731	3.731
Prijenos na uporabu	5.306	3.670	-	1	(8.977)	-
Vraćeno u uporabu	-	-	64	-	-	64
Otpisi i otuđenja	-	(1.889)	(336)	(4)	-	(2.229)
Na dan 31. prosinca 2021.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Nabave	-	-	-	-	838	838
Prijenos na uporabu	-	750	-	-	(750)	-
Otpisi i otuđenja	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
Na dan 31. prosinca 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. siječnja 2021.	6.553	20.930	1.472	866	-	29.821
Trošak amortizacije	580	1.421	75	37	-	2.113
Vraćeno u uporabu	-	-	64	-	-	64
Otpisi i otuđenja	-	(1.888)	(336)	(4)	-	(2.228)
Na dan 31. prosinca 2021.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Trošak amortizacije	580	1.787	73	37	-	2.477
Otpisi i otuđenja	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
Na dan 31. prosinca 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. siječnja 2022.	42.541	7.278	137	179	42	50.177
Na dan 31. prosinca 2022.	41.961	6.238	64	142	130	48.535

Centralna banka ima privremenu mjeru zabrane raspolažanja nad zemljištem kupljenim za potrebe izgradnje nove poslovne zgrade Centralne banke za Glavnu jedinicu Sarajevo. Privremena mjera zabrane se odnosi na izostanak izdavanja urbanističke suglasnosti od prodavca zemljišta kako bi Centralna banka mogla početi sa izgradnjom nove poslovne zgrade. Centralna banka je zakoniti vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obveza prema prodavcu zemljišta.

Izuvez navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovi svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U tisućama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2021.	15.657	322	15.979
Nabave	-	157	157
Prijenos na uporabu	479	(479)	-
Otpisi i otuđenja	-	-	-
Na dan 31. prosinca 2021.	16.136	-	16.136
Nabave	-	287	287
Prijenos na uporabu	287	(287)	-
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. prosinca 2022.	15.953	-	15.953
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. siječnja 2021.	14.745	-	14.745
Trošak amortizacije	408	-	408
Otpisi i otuđenja	-	-	-
Na dan 31. prosinca 2021.	15.153	-	15.153
Trošak amortizacije	426	-	426
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. prosinca 2022.	15.109	-	15.109
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. siječnja 2022.	983	-	983
Na dan 31. prosinca 2022.	844	-	844

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizirana finansijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 središnje banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče suradnju među središnjim bankama, teži da osigura monetarnu i finansijsku stabilnost i posreduje u finansijskim transakcijama između središnjih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu središnjih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je kooperativno udruženje u vlasništvu finansijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje po pozivu BIS-a od strane Centralne banke. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovi ovih dionica (bilješka 28).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano ustvrditi i stoga se evidentiraju po trošku stjecanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTJECAJU

Promjene po osnovi novčanica i kovanica u optjecaju tijekom izvještajnih razdoblja su prikazane u sljedećoj tablici:

U tisućama KM

	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	6.923.818	6.172.457
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u optjecaju tijekom godine	512.279	751.361
Na dan 31. prosinca	7.436.097	6.923.818

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u optjecaju je prikazana u sljedećoj tablici:

Apoen	31. prosinca 2022.		31. prosinca 2021.	
	Komada	Vrijednost u tisućama KM	Komada	Vrijednost u tisućama KM
Kovanice 0,05	94.835.088	4.742	87.887.648	4.394
Kovanice 0,10	134.369.633	13.437	124.580.693	12.458
Kovanice 0,20	98.502.878	19.701	90.394.860	18.079
Kovanice 0,50	46.202.553	23.101	43.295.285	21.648
Kovanice 1	69.045.388	69.045	63.499.924	63.500
Kovanice 2	19.744.315	39.489	18.104.332	36.209
Kovanice 5	14.846.895	74.234	13.647.262	68.236
Ukupno kovanice	477.546.750	243.749	441.410.004	224.524
Novčanice 10	14.985.812	149.858	14.244.184	142.442
Novčanice 20	11.453.994	229.080	10.787.416	215.748
Novčanice 50	27.570.944	1.378.547	26.420.846	1.321.042
Novčanice 100	45.234.277	4.523.428	41.107.777	4.110.778
Novčanice 200	4.557.175	911.435	4.546.419	909.284
Ukupno novčanice	103.802.202	7.192.348	97.106.642	6.699.294
UKUPNO	581.348.952	7.436.097	538.516.646	6.923.818

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Depoziti domaćih banaka	7.215.919	7.218.902
Računi rezervi organizacijskih jedinica Centralne banke	1.435	682
Posebni depoziti domaćih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.217.387	7.219.617

Depoziti domaćih banaka služe za ispunjavanje politike obvezne pričuve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između domaćih banaka međusobno, kao i za transakcije domaćih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. prosinca 2022. godine ukupan iznos depozita domaćih banaka od 7.215.919 tisuća KM predstavlja depozite 23 domaće banke (2021: iznos od 7.218.902 tisuće KM je predstavljao depozite 23 domaće banke). Za više informacija pogledati bilješku 38.

Depoziti domaćih banaka uključuju negativnu obračunatu naknadu po osnovi politike obvezne pričuve u iznosu od 894 tisuće KM na dan 31. prosinca 2022. godine (31. prosinca 2021: uključivali su negativnu obračunatu naknadu u iznosu od 2.498 tisuća KM).

Osnovicu za obračun obvezne pričuve domaćih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena.

Centralna banka definira jedinstvenu stopu obvezne pričuve koju primjenjuje na osnovicu obvezne pričuve jednako za sve domaće banke. Stopa obvezne pričuve iznosi 10% na datume izvještavanja.

Iznosi iznad obvezne pričuve su depoziti domaćih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Centralna banka obračunava negativnu stopu naknade na iznose tih sredstava. Više informacija o politici za obračun stope naknade na depozite domaćih banaka u izvještajnim razdobljima je dano u bilješkama 22 i 39.

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Proračunski depoziti institucija BiH	560.390	693.533
Depoziti ostalih javnih institucija	272.721	304.875
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	125.108	279.323
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	26	151.711
Depoziti-inozemni dug BiH	-	154
UKUPNO	958.245	1.429.596

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

20. REZERVIRANJA

Rezerviranja se odnose na rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim te rezerviranja za potencijalne obveze po osnovi sudskeih sporova. Na datume izvještavanja, Centralna banka nema rezerviranja po osnovi sudskeih sporova.

Promjene u rezerviranjima su prikazane u sljedećim tablicama:

U tisućama KM				2022.
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. siječnja	-	1.373	33	1.406
Oslobađanje rezerviranja	-	(398)	-	(398)
Povećanje u rezerviranjima	-	58	13	71
Ukupno priznano u dobit ili gubitak	-	(340)	13	(327)
Plaćeni iznosi	-	(173)	(9)	(182)
Na dan 31. prosinca	-	860	37	897

U tisućama KM				2021.
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. siječnja	-	1.414	-	1.414
Oslobađanje rezerviranja	-	(105)	-	(105)
Povećanje u rezerviranjima	-	243	33	276
Ukupno priznano u dobit ili gubitak	-	138	33	171
Plaćeni iznosi	-	(179)	-	(179)
Na dan 31. prosinca	-	1.373	33	1.406

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskeih procesa koji proizilaze iz njezina poslovanja. Na datume izvještavanja, Centralna banka osporava te tužbe i na osnovi pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obveza.

Preuzete obveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obveza koje nisu priznane.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

21. OSTALE OBVEZE

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (bilješka 37)	2.268	2.242
Dobavljači	1.322	1.560
Depoziti Svjetske banke	315	89
Obračunane, a nefakturirane obveze	101	4.114
Ostale razne finansijske obveze	17	18
Ukupno ostale finansijske obveze	4.023	8.023
 Nefinansijske obveze po raznim osnovama	229	87
Naplaćeni i odloženi prihodi	49	52
Ukupno ostale nefinansijske obveze	278	139
UKUPNO	4.301	8.162

22. NETO KAMATNI PRIHODI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Kamatni prihodi po osnovi:		
Efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka	25.205	22.218
Depozita kod inozemnih banaka	23.031	1
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	21.900	33.346
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku (bilješka 12)	8.669	-
Posebnih prava vučenja u MMF-u	27	3
Ukupno	78.832	55.568
Kamatni rashodi po osnovi:		
Efekata negativnih kamatnih stopa za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (bilješka 10)	(26.880)	(25.884)
Efekata negativnih kamatnih stopa za depozite kod inozemnih banaka	(12.146)	(19.536)
Ukupno	(39.026)	(45.420)
 Neto kamatni prihodi	39.806	10.148

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srođni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih finansijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tablici:

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2022.	2021.
1. Finansijska imovina po amortiziranom trošku		
<i>Kamatni prihodi po osnovi:</i>		
Depozita kod inozemnih banaka	23.031	1
Dužničkih instrumenata po amortiziranom trošku	8.669	-
Posebnih prava vučenja u MMF-u	27	3
	<u>31.727</u>	<u>4</u>
<i>Kamatni rashodi po osnovi:</i>		
Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka	(12.146)	(19.536)
	<u>(12.146)</u>	<u>(19.536)</u>
Ukupno	19.581	(19.532)
2. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		
Kamatni prihodi po osnovi dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	21.900	33.346
Efekti negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(26.880)	(25.884)
Ukupno	(4.980)	7.462
3. Finansijske obveze po amortiziranom trošku		
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka	25.205	22.218
Ukupno	25.205	22.218
Neto kamatni prihodi	39.806	10.148

Osnovicu za obračun rashoda od kamata odnosno efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka generira ukupan iznos depozita domaćih banaka na računima rezervi tijekom desetodnevног obračunskog razdoblja, koji se sastoji od iznosa sredstava obvezne pričuve i iznosa sredstava iznad obvezne pričuve.

Centralna banka ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u domaćoj valuti. Naknada se obračunava na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Naknada se obračunava i na iznos sredstava iznad obvezne pričuve.

U razdoblju 1.1. - 31.8.2022. godine, stope naknada Centralne banke su vezane za iznos kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a, s tim da se stopa naknade na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom dodano umanjuje za 10 baznih poena, a na iznos sredstava iznad obvezne pričuve za 25 baznih poena. U razdoblju 1.9. - 31.12.2022. godine negativne stope naknada su fiksno određene i iznose 10 baznih poena na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom i 25 baznih poena na iznos sredstava iznad obvezne pričuve.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

U razdoblju 1.1. - 31.5.2021. godine, Centralna banka je primjenjivala stopu naknade samo na iznos sredstava iznad obvezne pričuve koja je bila jednaka kamatnoj stopi na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a. U razdoblju 1.6. - 31.12.2021. godine, Centralna banka je počela obračunavati stopu naknade i na iznos sredstava obvezne pričuve umanjenu za 10 baznih poena, dok se stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne pričuve nije mijenjala.

Za više informacija o kamatnim stopama na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a pogledati bilješke 3.13. i 6.

Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama, osnovice u domaćoj valuti s valutnom klauzulom i sredstava iznad obvezne pričuve. Tijekom izještajnih razdoblja negativne stope naknada Centralne banke iznose:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za razdoblje	
2022.		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	(0,60%)	(0,10%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	(0,60%)	(0,10%)
Sredstva iznad obvezne pričuve	(0,75%)	(0,25%)
2021.		
Sredstva obvezne pričuve	1.1. - 31.5.	1.6. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	0,00%	(0,60%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	0,00%	(0,60%)
Sredstva iznad obvezne pričuve	(0,50%)	(0,50%)

Visine stopa naknada koje Centralna banka primjenjuje po pitanju instrumenta obvezne pričuve su određene isključivo za pokriće njenih oportunitetnih troškova koji su nastajali po osnovi držanja deponiranih sredstava domaćih banaka i u svrhu jačanja domaće valute, a posljedica su izloženosti Centralne banke negativnim kamatnim stopama na finansijskim tržištima tijekom većeg dijela 2022. godine. Više informacija vezano za politiku obvezne pričuve Centralne banke objavljeno je u bilješci 18.

Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka uključuju prihode po osnovi sredstava iznad obveznih pričuva u iznosu od 19.985 tisuća KM i prihode po osnovi sredstava na obvezne pričuve u iznosu od 5.220 tisuća KM za 2022. godinu (2021: 17.422 tisuće KM po osnovi sredstava iznad obveznih pričuva i 4.796 tisuća KM po osnovi sredstava obveznih pričuva).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne financijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa i prinosa obračunanih na depozite kod inozemnih banaka i dužničke instrumente, a koje se, u skladu s aktualnim tržišnim uvjetima i dozvoljenim zakonskim zahtjevima za investiranje deviznih pričuva Centralne banke, nisu mogle izbjegći. Tijekom 2022. godine došlo je do prelaska iz zone negativnih kamatnih stopa depozita kod inozemnih banaka i prinosa na dužničke instrumente u pozitivnu zonu. Za više informacija pogledati bilješku 3.13.

Na dan 31. prosinca 2022. godine svi depoziti kod inozemnih banaka su investirani pod pozitivnim kamatnim stopama.

Naredna tablica prikazuje iznose kamatnih prihoda i efekte negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u ovisnosti od tipa oročenja:

**Za godinu koja je završila
31. prosinca**

U tisućama KM	2022.	2021.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	19.585	-
Depoziti po viđenju	3.446	1
Ukupno	23.031	1
Kamatni rashodi		
Oročeni depoziti	(10.147)	(15.815)
Depoziti po viđenju	(1.999)	(3.721)
Ukupno	(12.146)	(19.536)
Neto kamatni prihodi	10.885	(19.535)

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

**Za godinu koja je završila
31. prosinca**

U tisućama KM	2022.	2021.
Prihodi od naknada i provizija po osnovi:		
usluga za domaće banke	20.969	18.759
usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.735	2.211
Ukupno	22.704	20.970
Rashodi od naknada i provizija po osnovi:		
čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(749)	(777)
transakcija sa bankama u inozemstvu	(36)	(29)
ostalih rashoda od naknada i provizija	(6)	(7)
Ukupno	(791)	(813)
Neto prihodi od naknada i provizija	21.913	20.157

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (NASTAVAK)

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge (bilješka 3.9). Prihodi od naknada i provizija za domaće banke se dominantno generiraju po osnovi transakcija u sustavu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sustavu. Više informacija o funkcioniranju platnih sustava je objavljeno u bilješci 38.

24. NETO REALIZIRANI (GUBITCI) / DOBITCI OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUVATNU DOBIT

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Realizirani dobitci	20.145	6.476
Realizirani gubitci	(83.615)	(1.527)
UKUPNO	(63.470)	4.949

Odgovarajući iznosi realiziranih dobitaka po osnovi otpuštanja rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente su prikazani u bilješci 6.1.1.

25. NETO REALIZIRANI DOBITCI OD PRODAJE MONETARNOG ZLATA

Dobitci koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti monetarnog zlata, a koji su priznani u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na poziciji rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, priznaju se kao realizirani dobitci u okviru računa dobiti ili gubitka na datum prodaje. Neto realizirani dobitci od prodaje 48.000 unci monetarnog zlata izvršene tijekom 2022. godine iznose 60.014 tisuća KM.

26. NETO (GUBITCI) OD TEČAJNIH RAZLIKA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Neto nerealizirani (gubitci) od tečajnih razlika	(150)	(670)
Neto realizirani dobitci od tečajnih razlika	108	184
UKUPNO	(42)	(486)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

27. NETO UMANJENJE VRIJEDNOSTI NA FINANCIJSKU IMOVINU

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	2022.	2021.
U tisućama KM			
Neto (povećanje) po osnovi umanjenja vrijednosti na depozite kod inozemnih banaka		(937)	(106)
Neto (povećanje) / otpuštanje po osnovi umanjenja vrijednosti na posebna prava vučenja u MMF-u		-	-
Neto otpuštanje / (povećanje) po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		239	(330)
Neto (povećanje) po osnovi rezerviranja za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po amortiziranom trošku		(225)	-
Neto (povećanje) / otpuštanje po osnovi umanjenja vrijednosti na ostalu finansijsku imovinu		(1)	10
UKUPNO		(924)	(426)

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovi otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim razdobljima je objavljeno u bilješci 6.1.1.

28. OSTALI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	2022.	2021.
U tisućama KM			
Prihod od dividende		721	1.297
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirk		61	4
Ostali razni prihodi		68	101
UKUPNO		850	1.402

Tijekom 2022. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovi dionica BIS-a u iznosu od 721 tisuće KM (2021: 1.297 tisuća KM). U usporednom izvještajnom razdoblju, primljena dividenda se sastojala od redovite dividende i dodatka na dividendu po dionici. Za više informacije pogledati bilješku 16.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

29. TROŠKOVI OSOBLJA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Plaće	10.499	10.678
Doprinosi i druge naknade na plaće	5.874	6.090
Ostala primanja uposlenih	2.025	2.089
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja uposlenih	551	641
UKUPNO	18.949	19.498
Neto (otpuštanje) / povećanje u rezerviranjima za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim (bilješka 20)	(327)	171
UKUPNO	18.622	19.669

Troškovi uposlenih uključuju 3.637 tisuća KM (2021: 3.756 tisuća KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće.

Ostala primanja uposlenih uglavnom čine troškovi po osnovi naknada za topli obrok, prijevoz i regres.

Prosječan broj uposlenih iznosi 352 za 2022. godinu (2021: 368).

Za obračun rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade uposlenim korištena je diskontna stopa od 4% (2021: 2%).

30. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Troškovi održavanja platnih sustava	1.691	1.713
Režijski troškovi	913	957
Troškovi IT infrastrukture	896	878
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	751	681
Troškovi održavanja dugotrajne imovine	520	470
Ostali administrativni i operativni troškovi	2.220	1.815
UKUPNO	6.991	6.514

31. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2022.	2021.
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	2.128	2.767
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	1.604	1.376
UKUPNO	3.732	4.143

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela neto dobiti Centralne banke vrši se suglasno Zakonu o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definirani su kriteriji raspodjele neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2022. godini iznosio je 3,67% (2021: 3,66%). Suglasno odluci Upravnog vijeća, cijeli iznos neto dobiti za 2022. godinu u iznosu od 25.899 tisuća KM je alociran u generalne pričuve (zadržanu dobit) Centralne banke (2021: ukupna neto dobit za 2021. godinu u iznosu od 2.897 tisuća KM je bila alocirana u generalne pričuve (zadržanu dobit) Centralne banke).

2022.

Prije raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	15.611.729
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	573.100
	3,67%

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u tisućama KM)
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	25.899

Nakon raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	15.611.729
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	598.999

2021.

Prije raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	15.573.031
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	570.203

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u tisućama KM)
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	2.897

Nakon raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	15.573.031
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	573.100

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Biljeske uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

33. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	(143.005)	158.914
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	58.111	98.129
Ostale pričuve	31.300	31.300
Generalne pričuve (zadržana dobit)	573.999	548.100
UKUPNO	545.405	861.443

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulirane nerealizirane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tijekom njihovog držanja.
- Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati bilješku 6.1.1.

Ostale pričuve

Ostale pričuve se odnose na:

- Pričuve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM po osnovi novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih pričuva je reguliran Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolažanja pričuvama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati bilješku 16).

Generalne pričuve (zadržana dobit)

Generalne pričuve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njezina rada, 11. kolovoza 1997. godine. Status generalnih pričuva (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne pričuve (zadržana dobit) se primarno koriste za alociranje neto profita ili gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. prosinca 2022. godine došlo je do pada kapitala Centralne banke u odnosu na kapital na dan 31. prosinca 2021. godine uslijed izmijenjenih okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke. Za više informacija pogledati bilješku 3.13. Pad rezervi fer vrijednosti je odraz promjena tržišnih cijena dužničkih instrumenata Centralne banke i ne povlači nikakav stvarni gubitak za Centralnu banku niti ugrožava naplatu ugovornih novčanih tokova po osnovi dužničkih instrumenata tijekom njihovog držanja. Na datum izvještavanja, razina kapitaliziranosti Centralne banke je dovoljno visoka da može apsorbirati privremene poraste tržišnih prinosa i/ili padove tržišne cijene zlata u portfelju deviznih pričuva. Za više informacija o upravljanju kreditnim rizikom Centralne banke pogledati bilješku 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

34. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvješća o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	5.646.221	2.162.164
Devizni depoziti po viđenju	1.628.560	1.353.272
Gotovina u stranim valutama	572.020	469.585
Posebna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
Žiro računi	1.435	682
Ukupno	7.848.385	3.987.584
Umanjenje vrijednosti	(1.752)	(858)
UKUPNO	7.846.633	3.986.726

Promjene u očekivanim kreditnim gubitcima na novac i novčane ekvivalente su dane u nastavku:

U tisućama KM	2022.	2021.
Na dan 1. siječnja	858	674
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	927	214
Devizni depoziti po viđenju	(33)	(30)
Gotovina u stranim valutama	-	-
Posebna prava vučenja u MMF-u	-	-
Žiro računi	-	-
Na dan 31. prosinca	1.752	858

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA

Centralna banka u okviru svog redovitog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovitih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države BiH i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države BiH i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u sljedećim tablicama:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)

U tisućama KM

**Na dan
31. prosinca 2022. godine**

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	30	3	11	44
UKUPNO	30	3	11	44
OBVEZE				
Depoziti deponenata	423.902	230.883	202.588	857.373
Ostale obveze	-	-	1	1
UKUPNO	423.902	230.883	202.589	857.374

U tisućama KM

**Na dan
31. prosinca 2021. godine**

	Ministarstvo financija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za neizravno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	62	31	23	116
UKUPNO	62	31	23	116
OBVEZE				
Depoziti deponenata	917.836	287.313	163.300	1.368.449
Ostale obveze	-	-	1	1
UKUPNO	917.836	287.313	163.301	1.368.450

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tablici:

**Za godinu koja je završila
31. prosinca**

U tisućama KM

	2022.	2021.
Prihodi od naknada i provizija		
Ministarstvo financija i trezora BiH	129	393
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	122	140
Agencija za osiguranje depozita BiH	54	183
UKUPNO	305	716

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke izvanbilančno. Više informacija o ovim izvanbilančnim evidencijama prikazano je u bilješkama 36 i 37.

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim osobama se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi obitelji članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih obitelji.

UKupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2022. godini iznosile su 1.005 tisuća KM, od čega se 631 tisuću KM odnosilo na plaće i ostale naknade, a 374 tisuće KM na poreze i doprinose (u 2021. godini ukupan iznos od 918 tisuća KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 574 tisuće KM, a 344 tisuće KM na poreze i doprinose).

36. IZVANBILANČNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inozemnih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvješće o finansijskom položaju Centralne banke.

Također, izvanbilančni depoziti sadrže devizne račune institucija BiH i agencija, kao i domaćih banaka, za koje Centralna banka djeluje kao agent.

Izvanbilančne stavke se sastoje od:

	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
U tisućama KM		
Depoziti Vijeća ministara BiH za proračun institucija BiH	197.946	1.567
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje inozemnog duga BiH	9.367	6.923
Ostali depoziti Vijeća ministara	294	271
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije	47	44
Ukupno	207.654	8.805
Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	20.985	40.910
Ukupno	20.985	40.910
Depozitni računi domaćih banaka	18.537	7.628
Depoziti – mirovine iz Njemačke	348	72
Ukupno	18.885	7.700
UKUPNO	247.524	57.415

Ministarstvo financija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordiniranju depozitima kako je prikazano u tablici. Na dan 31. prosinca 2022. godine ova sredstva ukupno iznose 207.654 tisuća KM (2021: 8.805 tisuća KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

36. IZVANBILANČNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glase na Centralnu banku. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njezina Asset Managera. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljujući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obvezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njezine devizne pričuve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njezinim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun posebnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izještu o finansijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdanih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obveza, a koji su evidentirani u izvanbilančnoj evidenciji.

Posebna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominirana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži posebna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim pričuvama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominirana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alociranju SDR-a, koja su obračunska jedinica MMF-a.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo financija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alociranje SDR-a je također kamatonosno. Ministarstvo financija i trezora BiH plaća kamatu na alociranje posebnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. travnja), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem tečaju SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

Centralna banka koristi neto metodu u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tablicom:

U tisućama KM

	31. prosinca 2022.	31. prosinca 2021.
Kvota	649.867	641.864
Posebna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
UKUPNO IMOVINA	650.016	643.745
MMF-ov račun br. 1	1.625	1.605
MMF-ov račun br. 2	643	637
Vrijednosni papiri	1.543.253	1.562.617
Alociranje SDR	1.017.117	1.004.591
Obračunana kamata na alocirani SDR	4.669	92
Računi plativih troškova	5.610	1.627
UKUPNO OBVEZE	2.572.917	2.571.169
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.922.901	1.927.424

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 tisuća SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

38. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sustave preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sustavi međubankarskog kliringa i poravnjanja su od siječnja 2001. godine organizirani kroz dva platna sustava čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sustav bruto poravnjanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sustav („ŽK“).

BPRV sustav je sustav preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje sudionici imaju otvorene kod Centralne banke. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sustav se izvršavaju transakcije iznad 10 tisuća KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sustav je sustav međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 tisuća KM. Poravnanje neto pozicija sudionika ŽK sustava se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih osoba koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Sudionici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su sudionici u sustavu BPRV, kao i Centralna banka. Sustav je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih sudionika ŽK sustava izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog sudionika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja sudionika za svaki klirinški ciklus.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

38. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Kreditni rizik

Svaki sudionik platnih sustava je dužan imati osigurana sredstva na računu za poravnanje prije poravnjanja platnih nalogu u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati sudionike BPRV i ŽK sustava s ciljem osiguranja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcioniranja platnih sustava, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da osiguraju sigurnosne mjere i obilježja. Sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog sudionika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovitom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcioniranju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervni sustav na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sustave, na kojoj postoje redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne banke u Banjoj Luci.

Nadgledanje i razvoj platnih sustava

Centralna banka je u 2022. godini usvojila akte za nadgledanje funkcioniranja platnih sustava. Centralna banka funkcijom nadgledanja platnih sustava vrši aktivnosti monitoringa platnih sustava, te procjenu usklađenosti funkcioniranja platnih sustava u odnosu na principe za funkcioniranje platnih sustava koje primjenjuje Centralna banka, kao i propise drugih relevantnih međunarodnih institucija kojima se uređuju zahtjevi za nadgledanje platnih sustava. Centralna banka primjenjuje principe i odgovornosti definirane „Principima za infrastrukturu finansijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sustav i sustav poravnjanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO). Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sustava, te monitoringom sustava se podstiče sigurnost i efikasnost funkcioniranja platnih sustava i nesmetano obavljanje međubankarskog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka izravno potpomaže održavanje finansijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sustava aktivno učestvuje u pripremnim i fazama implementiranja koje se odnose na inoviranje u platnim sustavima i analizira njihov utjecaj na gospodarstvo BiH, te utjecaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sustava.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2022.

39. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Predsjedništvo BiH nije izvršilo imenovanje novog saziva Upravnog vijeća Centralne banke do datuma odobrenja ovih finansijskih izvješća.

Od 1. siječnja 2023. godine Centralna banka na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u domaćoj valuti obračunava i isplaćuje naknadu domaćim bankama po stopi od 25 baznih poena, a na sredstva obvezne pričuve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom obračunava i isplaćuje naknadu domaćim bankama po stopi od 10 baznih poena. Na sredstva iznad obvezne pričuve naknada se ne obračunava.

Ova promjena je izvršena s ciljem usklađivanja sa politikom ESB-a i ublažavanja utjecaja rasta kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod ESB-a na poslovanje banaka u BiH.

Osim gore navedenog, u razdoblju između 31. prosinca 2022. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvješća nije bilo događaja koji bi zahtjevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Statističke tablice

SPISAK TABLICA

T01: Glavni ekonomski pokazatelji	151
T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)	152
T03: Indeks industrijske proizvodnje	153
T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)	154
T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine	155
T06: Monetarni agregati	156
T07: Monetarni pregled	157
T08: Bilanca stanja CBBiH	159
T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH	160
T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu	162
T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim poduzećima	163
T12: Kamatne stope na depozite stanovništva	164
T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih poduzeća	165
T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka	166
T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka	167
T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka	168
T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka	169
T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka	170
T19: Kupovina i prodaja KM	171
T20: Prosječne obvezne rezerve	172
T21: Transakcije u platnom prometu	173
T22: Platna bilanca BiH	174
T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)	175
T24: Servisiranje vanjskog duga	176
T25: Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastriški dug)	177
T26: Devizne rezerve CBBiH	178
T27: BiH izvoz po zemljama destinacije	179
T28: BiH uvoz po zemljama podrijetla	180
T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM	181
T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade	182
T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda	183
T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača	184
T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti	185
T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji inozemnog ulagača	186
T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM	187

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾ tekuće cijene	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾											
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7
Proračun sektora opće vlade³⁾											
Prihodi	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,1	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	-
Saldo	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,2	-
Novac i kredit											
Novac u širem smislu (M2)	56,9	60,1	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,6	70,3
Krediti nevladinim sektorima	56,1	56,5	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,9	44,3
Platna bilanca											
Bruto devizne rezerve											
U milijunima KM	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066
U milijunima USD	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,9
Bilanca tekućeg računa											
U milijunima KM	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045
U milijunima USD	-1.488	-967	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-655	-558	-1.099
U postocima BDP-a	-8,6	-5,3	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-3,2	-2,4	-4,3
Bilanca robne razmjene											
U milijunima KM	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095
U milijunima USD	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.427
U postocima BDP-a	-29,7	-26,5	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-21,3
Vanjski dug sektora vlade**											
U milijunima KM	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.257
U milijunima USD	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.657	5.479	5.468	5.048
U postocima BDP-a	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,1	25,5	25,0	19,6
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾											
U milijunima KM	413	685	761	581	723	983	955	794	741	773	802
U milijunima USD	271	465	516	330	409	567	576	454	432	467	431
U postocima izvoza robe i usluga	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,3	4,7	3,7

Napomena:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2021., veljača 2023.

*BDP za 2022. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

5) Izvor: Ministarstvo financija i reziora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine sukladno s primljenim izvješćem od Ministarstva financija i reziora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko Distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Nominalni BDP (u milijunima USD)	17.221	18.173	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.646	25.433
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.420	7.584	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.753
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.873	5.147	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.393
Godišnji rast realnog BDP (u%)	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.534	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.440
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2021., veljača 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2022. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2022. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2022. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	96,3	95,8	96,1
2013.	12.	107,8	104,7	107,0	105,3	104,1	105,2
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2022.	01.	103,2	102,7	102,7	103,2	102,7	102,7
	02.	103,4	98,1	101,3	103,3	100,2	102,0
	03.	106,3	107,9	106,4	104,4	103,0	103,5
	04.	103,5	110,0	104,9	104,1	104,8	103,9
	05.	108,1	110,3	108,2	104,9	105,9	104,7
	06.	100,5	101,6	100,4	104,1	105,1	104,0
	07.	98,2	99,5	98,1	103,3	104,3	103,1
	08.	101,6	103,7	101,7	103,1	104,2	102,9
	09.	99,4	98,3	98,5	102,6	103,6	102,4
	10.	94,4	102,3	96,4	101,7	103,4	101,8
	11.	99,3	97,0	98,3	101,5	102,8	101,5
	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2022.	01.	101,0	107,0	107,0
	02.	101,5	108,1	107,5
	03.	102,8	110,2	108,4
	04.	102,4	113,2	109,6
	05.	101,1	114,4	110,6
	06.	101,4	115,8	111,5
	07.	100,7	116,7	112,2
	08.	100,2	116,7	112,8
	09.	101,2	117,3	113,3
	10.	102,1	117,4	113,7
	11.	100,2	116,3	114,0
	12.	99,4	114,7	114,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine**- u KM -**

Godina	Mjesec	Bruto plaće			Neto plaće			Mirovine			
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312
2013.		1.275	1.338	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460
2022.	01.	1.614	1.591	1.525	1.605	1.045	1.042	990	1.043	426	431
	02.	1.614	1.647	1.532	1.622	1.046	1.091	994	1.059	426	431
	03.	1.694	1.642	1.551	1.674	1.096	1.091	1.007	1.092	429	431
	04.	1.667	1.649	1.559	1.658	1.080	1.094	1.011	1.083	459	432
	05.	1.714	1.667	1.576	1.696	1.110	1.105	1.023	1.106	459	475
	06.	1.723	1.749	1.586	1.728	1.115	1.157	1.031	1.126	475	475
	07.	1.735	1.753	1.673	1.739	1.122	1.160	1.096	1.134	474	475
	08.	1.761	1.762	1.615	1.757	1.138	1.166	1.067	1.145	474	475
	09.	1.766	1.798	1.620	1.773	1.140	1.189	1.080	1.154	474	475
	10.	1.766	1.815	1.657	1.779	1.139	1.198	1.104	1.156	473	475
	11.	1.800	1.835	1.649	1.807	1.161	1.211	1.100	1.175	483	475
	12.	1.831	1.843	1.661	1.831	1.180	1.217	1.111	1.190	483	475

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valutu	Ostali depoziti u domaćoj valutu	Prenosivi depoziti u inozemnoj valutu	Ostali depoziti u inozemnoj valutu	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
	01.	6.934,0	7.332,4	319,3	5.481,5	12.385,1	3.116,4	3.454,2	7.172,5	14.585,7	17.866,6	13.743,1	31.609,7
	02.	7.062,7	7.103,0	317,8	5.678,1	12.238,7	3.042,3	3.401,9	7.107,6	14.483,5	17.916,8	13.551,7	31.468,5
	03.	7.333,7	6.496,1	327,4	5.855,3	11.970,2	2.872,3	3.344,2	6.881,7	14.157,2	17.825,4	13.098,3	30.923,7
	04.	7.295,2	6.591,7	345,3	5.938,2	12.059,1	2.936,3	3.228,0	6.885,0	14.232,1	17.997,3	13.049,3	31.046,6
	05.	7.270,0	6.594,8	355,0	5.854,6	12.363,9	2.857,4	3.320,8	6.965,5	14.219,8	18.218,5	13.143,8	31.362,3
	06.	7.222,0	6.828,7	317,4	5.855,3	12.552,3	2.907,4	3.201,8	6.992,5	14.368,1	18.407,7	13.101,8	31.509,4
	07.	7.397,4	6.897,0	334,5	6.070,9	12.722,1	2.938,5	3.276,7	7.029,4	14.628,8	18.793,0	13.244,6	32.037,5
	08.	7.455,2	7.167,2	333,2	6.063,6	13.183,7	2.922,7	3.384,0	6.995,2	14.955,6	19.247,3	13.301,8	32.549,1
	09.	7.444,2	7.272,0	296,5	6.081,0	13.342,3	2.897,7	3.456,7	6.938,4	15.012,7	19.423,3	13.292,8	32.716,2
	10.	7.435,2	6.988,8	311,5	6.025,5	13.306,3	2.948,7	3.620,2	6.912,5	14.735,5	19.331,8	13.481,4	32.813,1
	11.	7.349,3	6.930,4	291,0	5.957,1	13.437,2	2.923,9	3.603,8	6.899,9	14.570,7	19.394,3	13.427,5	32.821,8
	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T07: Monetarni pregled**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	AKTIVA												Ukupno
		Neto inozemna aktiva				Potraživanja od domaćih sektora								
1	2	Inozemna aktiva	Inozemna pasiva	Potraživanja od središnje vlade (neto)		Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća		Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora			
				5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6...+11	13 = 5+12		
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2		
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1		
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9		
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1		
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6		
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2		
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5		
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6		
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5		
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7		
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2		
	01.	21.119,7	-1.859,7	19.260,0	-770,8	571,0	528,4	8731,5	160,2	10.439,3	19.659,8	38.919,8		
	02.	20.849,0	-1.851,6	18.997,4	-763,2	566,4	535,2	8.818,1	160,0	10.481,7	19.798,3	38.795,7		
	03.	20.159,7	-1.853,4	18.306,3	-766,5	552,7	526,6	8.961,7	161,4	10.564,4	20.000,1	38.306,4		
	04.	20.060,9	-1.779,0	18.281,9	-759,7	545,2	528,3	9.070,9	165,3	10.636,1	20.186,0	38.467,9		
	05.	20.257,9	-1.799,0	18.458,9	-977,7	540,4	526,3	9.148,5	168,3	10.726,6	20.132,4	38.591,2		
	06.	20.201,4	-1.877,8	18.323,6	-914,7	538,5	508,8	9.223,4	177,1	10.810,9	20.344,0	38.667,6		
	07.	20.681,6	-1.826,8	18.854,8	-878,5	538,8	526,3	9.213,8	165,6	10.880,9	20.446,9	39.301,7		
	08.	21.047,7	-1.801,4	19.246,3	-867,3	583,0	551,8	9.161,1	163,9	10.903,0	20.495,5	39.741,8		
	09.	21.034,8	-1.763,2	19.271,6	-781,2	585,5	558,7	9.135,9	174,2	10.948,8	20.621,9	39.893,5		
	10.	21.267,4	-1.753,7	19.513,6	-827,1	583,9	596,0	9.165,9	169,0	10.988,8	20.676,4	40.190,1		
	11.	20.858,5	-1.822,5	19.036,1	-372,3	589,2	604,5	9.174,9	161,8	10.998,7	21.156,8	40.192,9		
	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2		

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja inozemnih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja inozemnih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlast predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture financijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i financijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T07: Monetarni pregled**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

PASIVA																			
		Novčana masa (M2)																	
Godina	Mjesec	Novac (M1)				Kvazi-novac (QM)									Vrijednosni papiri	Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
		Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	5=3+4	6	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14					
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10...+14					
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2					
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1					
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9					
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1					
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6					
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2					
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5					
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6					
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5					
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7					
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2					
	01.	5.481,5	12.385,1	17.866,6	3.454,2	3.116,4	7.172,5	13.743,1	31.609,7	0,0	625,7	5.274,0	1.410,4	38.919,8					
	02.	5.678,1	12.238,7	17.916,8	3.401,9	3.042,3	7.107,6	13.551,7	31.468,5	0,0	628,9	5.278,7	1.419,6	38.795,7					
	03.	5.855,3	11.970,2	17.825,4	3.344,2	2.872,3	6.881,7	13.098,3	30.923,7	0,0	623,1	5.223,3	1.536,3	38.306,4					
	04.	5.938,2	12.059,1	17.997,3	3.228,0	2.936,3	6.885,0	13.049,3	31.046,6	0,0	634,1	5.192,6	1.594,6	38.467,9					
	05.	5.854,6	12.363,9	18.218,5	3.320,8	2.857,4	6.965,5	13.143,8	31.362,3	0,0	628,6	5.185,9	1.414,5	38.591,2					
	06.	5.855,3	12.552,3	18.407,7	3.201,8	2.907,4	6.992,5	13.101,8	31.509,4	0,0	636,1	5.172,0	1.350,1	38.667,6					
	07.	6.070,9	12.722,1	18.793,0	3.276,7	2.938,5	7.029,4	13.244,6	32.037,5	0,0	636,5	5.280,7	1.347,0	39.301,7					
	08.	6.063,6	13.183,7	19.247,3	3.384,0	2.922,7	6.995,2	13.301,8	32.549,1	0,0	630,7	5.247,0	1.315,0	39.741,8					
	09.	6.081,0	13.342,3	19.423,3	3.456,7	2.897,7	6.938,4	13.292,8	32.716,2	0,0	627,6	5.206,2	1.343,5	39.893,5					
	10.	6.025,5	13.306,3	19.331,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	13.481,4	32.813,1	0,0	625,8	5.266,4	1.484,8	40.190,1					
	11.	5.957,1	13.437,2	19.394,3	3.603,8	2.923,9	6.899,9	13.427,5	32.821,8	0,0	621,2	5.375,2	1.374,7	40.192,9					
	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2					

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klausulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T08: Bilanca stanja CBBiH**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA							
		Inozemna aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Ukupno	Rezervni novac	Inozemna pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	3.040,6	13,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	3.475,3	15,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5
	01.	16.470,3	1,5	16.471,8	6.934,0	7.332,4	319,3	14.585,7	2,6	1.129,5	817,2	-63,3	16.471,8
	02.	16.368,0	1,9	16.369,9	7.062,7	7.103,0	317,8	14.483,5	2,7	1.135,9	810,0	-62,1	16.369,9
	03.	15.983,2	3,2	15.986,4	7.333,7	6.496,1	327,4	14.157,2	3,0	1.149,0	738,9	-61,7	15.986,4
	04.	15.982,9	1,7	15.984,6	7.295,2	6.591,7	345,3	14.232,1	2,9	1.122,7	689,5	-62,5	15.984,6
	05.	15.997,7	2,1	15.999,8	7.270,0	6.594,8	355,0	14.219,8	2,5	1.187,5	650,8	-60,9	15.999,8
	06.	15.925,3	2,4	15.927,7	7.222,0	6.828,7	317,4	14.368,1	2,4	993,0	624,2	-59,9	15.927,7
	07.	16.293,7	1,8	16.295,5	7.397,4	6.897,0	334,5	14.628,8	2,8	1.053,9	669,9	-59,9	16.295,5
	08.	16.548,4	2,1	16.550,5	7.455,2	7.167,2	333,2	14.955,6	2,5	1.052,8	598,6	-59,1	16.550,5
	09.	16.546,9	2,4	16.549,2	7.444,2	7.272,0	296,5	15.012,7	2,5	1.055,0	538,7	-59,7	16.549,2
	10.	16.287,6	1,7	16.289,3	7.435,2	6.988,8	311,5	14.735,5	2,5	1.075,6	535,6	-59,8	16.289,3
	11.	15.934,6	2,0	15.936,6	7.349,3	6.930,4	291,0	14.570,7	2,4	871,3	554,3	-62,1	15.936,6
	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5

Napomena:

Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolažanje SDR, inozemni vrijednosni papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	AKTIVA									Ukupno
		Reserve	Inozemna aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od privatnog sektora	10 = 3+...+9		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9		
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4		
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7		
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3		
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5		
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7		
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7		
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1		
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9		
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8		
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7		
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9		
	01.	8.789,2	4.649,4	3.080,3	528,4	8.731,5	160,2	10.439,3	36.378,3		
	02.	8.490,6	4.481,0	3.078,3	535,2	8.818,1	160,0	10.481,5	36.044,9		
	03.	7.978,5	4.176,5	3.042,8	526,6	8.961,7	161,4	10.564,1	35.411,6		
	04.	7.951,4	4.078,0	3.051,3	528,3	9.070,9	165,3	10.636,0	35.481,2		
	05.	8.015,1	4.260,2	3.047,8	526,3	9.148,5	168,3	10.726,3	35.892,5		
	06.	8.198,9	4.276,2	3.095,4	508,8	9.223,4	177,1	10.810,6	36.290,2		
	07.	8.229,5	4.387,9	3.186,0	526,3	9.213,8	165,6	10.880,8	36.590,0		
	08.	8.566,0	4.499,3	3.240,1	551,8	9.161,1	163,9	10.902,8	37.084,9		
	09.	8.641,3	4.487,9	3.251,2	558,7	9.135,9	174,2	10.948,5	37.197,7		
	10.	8.404,3	4.979,8	3.279,3	596,0	9.165,9	169,0	10.988,7	37.582,9		
	11.	8.324,4	4.923,9	3.261,9	604,5	9.174,9	161,8	10.998,5	37.450,0		
	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9		

Napomena:

Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosni papiri nerezidenata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništvo, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Bilanca stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži poređ aktivne podbilance i podatke pasivne podbilance. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo financija Federacije BiH u procesu privatizacije sukladno s entitetskim Zakonom o početnoj bilanci poduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klausulom sa pozicijama domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

PASIVA												
Godina	Mjesec	Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Vrijednosni papiri	Krediti	Inozemna pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
	01.	2.150,7	12.065,8	3.454,2	3.116,4	7.172,5	0,0	625,7	1.857,1	4.456,8	1.479,2	36.378,3
	02.	2.139,3	11.920,9	3.401,9	3.042,3	7.107,6	0,0	628,9	1.849,0	4.468,7	1.486,3	36.044,9
	03.	2.107,8	11.642,8	3.344,2	2.872,3	6.881,7	0,0	623,1	1.850,4	4.484,4	1.604,8	35.411,6
	04.	2.143,2	11.713,8	3.228,0	2.936,3	6.885,0	0,0	634,1	1.776,2	4.503,1	1.661,4	35.481,2
	05.	2.297,7	12.008,9	3.320,8	2.857,4	6.965,5	0,0	628,6	1.796,5	4.535,1	1.482,0	35.892,5
	06.	2.478,7	12.234,9	3.201,8	2.907,4	6.992,5	0,0	636,1	1.875,4	4.547,8	1.415,5	36.290,2
	07.	2.471,9	12.387,6	3.276,7	2.938,5	7.029,4	0,0	636,5	1.824,1	4.610,8	1.414,6	36.590,0
	08.	2.471,5	12.850,5	3.384,0	2.922,7	6.995,2	0,0	630,7	1.798,8	4.648,4	1.383,1	37.084,9
	09.	2.392,0	13.045,8	3.456,7	2.897,7	6.938,4	0,0	627,6	1.760,6	4.667,5	1.411,4	37.197,7
	10.	2.447,0	12.994,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	0,0	625,8	1.751,2	4.730,8	1.552,0	37.582,9
	11.	2.173,8	13.146,2	3.603,8	2.923,9	6.899,9	0,0	621,2	1.820,0	4.820,9	1.440,4	37.450,0
	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9

Napomena:

Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantonu i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvo, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban financijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništву**- u postocima, na godišnjoj razini -**

Godina	Razdoblje	Stanovništvo																Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
		Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*					
		Stambeni krediti			Ostali krediti			Stambeni krediti			Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Ponderirani mjesечni projekci																			
2016.	12.	4,921	5,708	4,456	5,397	6,986	6,214	5,156	5,981	5,330	5,277	7,584	6,714	6,450	12,346	14,688	11,680		
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	4,668	11,191		
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880		
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467		
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815		
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157		
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119		
	01.	3,133	...	3,198	3,320	5,077	5,257	3,124	...	3,960	3,819	5,471	5,113	5,602	11,840	13,933	9,088		
	02.	2,958	...	3,087	3,670	5,287	5,164	3,206	...	3,837	3,445	5,332	5,192	5,566	11,815	13,947	8,822		
	03.	2,924	3,112	3,018	3,066	5,124	5,120	3,519	...	3,891	3,523	5,125	4,987	5,415	11,857	13,989	8,959		
	04.	3,001	2,841	3,078	2,956	5,201	5,177	3,275	...	3,816	3,453	5,101	5,202	5,205	11,850	13,987	8,932		
	05.	2,935	3,204	3,111	3,607	5,254	5,026	3,515	...	3,542	3,794	5,112	4,560	5,093	11,855	13,957	8,913		
	06.	3,090	3,676	3,150	3,658	5,812	5,094	3,686	...	3,404	3,518	5,004	4,203	5,031	11,873	13,978	8,817		
	07.	3,306	3,981	3,252	3,548	5,500	5,109	3,541	...	3,548	3,777	4,911	4,420	5,248	11,864	13,952	8,736		
	08.	3,221	3,863	3,208	3,777	5,674	5,333	3,845	...	3,693	3,599	4,868	4,722	5,292	11,842	13,945	8,672		
	09.	3,429	3,414	3,339	3,535	5,229	5,499	4,188	...	4,033	3,621	5,113	4,927	5,171	12,692	13,992	8,548		
	10.	3,476	3,362	3,323	3,573	5,575	5,498	3,945	...	3,506	3,675	5,192	4,739	5,188	12,721	14,005	8,464		
	11.	3,696	3,457	3,320	3,778	5,656	5,517	4,237	...	3,924	3,551	5,604	4,651	5,252	12,619	14,708	8,314		
	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119		
Iznosi kredita (novi poslovi)																			
															- u tisućama KM -				
2016.	12.	2.046	424	1.118	1.825	55,519	23.435	10,141	961	1.275	5,159	70,540	23.133	18,529	521,185	93,033	59,127		
2017.	12.	1.416	445	49,832	14,785	17,187	395	3,826	8,180	74,945	23,401	36,446	522,643	89,901	56,786		
2018.	12.	2.597	66,009	27,336	17,610	155	3,340	9,211	47,731	10,078	27,896	526,750	85,550	55,624		
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53,829	26,426	21,834	288	4,641	13,531	66,117	8,097	27,474	521,600	79,533	55,217		
2020.	12.	3,468	532	39,970	19,333	16,057	265	3,729	5,229	38,688	7,916	19,056	547,793	112,952	48,920		
2021.	12.	9,615	380	5,576	2,194	47,483	36,773	17,697	412	2,471	4,695	53,132	1,717	9,332	547,070	67,171	102,693		
2022.	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	114,669	37,830		
	01.	5,382	...	4,247	968	34,615	24,012	14,323	...	1,525	4,067	39,197	1,796	5,338	546,185	101,205	38,198		
	02.	7,833	...	4,028	1,652	54,559	40,705	14,997	...	2,929	4,519	60,143	2,817	9,394	541,897	100,158	39,386		
	03.	9,543	623	6,917	2,346	76,398	43,913	17,363	...	2,711	6,499	50,201	8,607	11,049	548,317	97,910	38,093		
	04.	7,486	1,805	8,121	3,739	79,785	43,770	17,036	...	3,897	6,435	32,847	3,003	7,362	537,065	98,692	37,771		
	05.	6,479	697	10,586	4,669	80,708	43,100	14,572	...	3,297	5,930	31,308	2,440	7,013	554,003	100,484	37,594		
	06.	6,815	1,998	9,442	5,002	67,525	50,101	15,203	...	2,811	8,569	43,107	2,265	2,274	535,406	108,554	38,009		
	07.	4,400	1,577	6,396	5,630	35,827	43,127	11,042	...	4,370	11,248	31,397	5,923	10,916	536,375	107,554	38,264		
	08.	3,070	1,819	7,502	4,488	36,089	47,793	11,415	...	4,647	7,795	34,210	1,920	8,581	540,514	107,898	38,477		
	09.	3,795	759	6,148	10,058	32,222	49,497	13,941	...	4,166	10,768	28,034	1,834	10,607	690,121	107,022	38,339		
	10.	3,176	1,139	6,897	4,048	19,207	46,993	8,398	...	6,956	9,033	32,915	3,791	9,538	705,964	107,722	37,966		
	11.	2,180	561	7,361	5,992	13,027	46,684	8,937	...	6,641	9,665	25,311	3,689	7,629	668,672	114,597	37,688		
	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	114,669	37,830		

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljenje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodbu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim poduzećima

- u postocima, na godišnjoj razini -

Godina	Razdoblje	Nefinansijska poduzeća												
		Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti i prekoračenja*
		Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFS	Kamatne stope na kredite u KM
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderirani mjesечni projekti														
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
	01.	3,648	4,074	2,939	2,627	4,084	3,619	3,002	3,760	3,167	...	3,873	2,844	3,166
	02.	3,630	4,056	2,936	3,145	4,177	3,434	...	3,408	2,730	3,512	...	2,808	3,223
	03.	3,419	4,073	2,892	2,925	4,444	3,586	3,337	3,747	...	3,317	3,984	2,811	3,140
	04.	3,624	3,969	2,773	2,431	4,135	3,608	3,479	3,991	2,826	2,775	3,187
	05.	3,683	4,072	2,871	2,542	4,129	3,861	3,392	3,462	...	4,079	3,101	2,768	3,177
	06.	3,632	4,192	2,999	3,167	4,344	3,371	4,063	3,684	2,573	3,451	...	2,786	3,051
	07.	3,764	4,029	2,864	3,417	4,114	3,277	...	3,689	...	4,168	3,019	2,755	3,130
	08.	3,952	3,900	3,330	3,057	4,000	3,652	3,418	3,613	3,917	2,810	2,986
	09.	3,698	3,850	3,475	3,558	4,944	3,850	...	3,955	2,854	3,163
	10.	4,106	4,186	3,543	3,660	4,861	4,254	...	4,274	3,485	...	4,405	2,839	3,183
	11.	4,176	4,441	3,489	3,300	4,723	4,548	...	4,309	4,406	2,788	3,055
	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
Iznosi kredita (novi poslovi)														
													- u tisućama KM -	
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
	01.	34.801	12.810	48.525	35.615	6.968	2.607	813	17.532	4.560	...	17.200	2.760.507	192.552
	02.	40.299	17.582	53.592	38.088	9.681	10.056	...	10.199	3.602	3.084	...	2.860.842	184.099
	03.	76.102	26.606	73.577	35.179	6.682	8.031	2.300	17.488	...	2.426	12.494	2.928.390	191.319
	04.	64.682	25.916	66.300	50.298	9.241	6.919	2.200	19.080	9.696	2.966.638	183.092
	05.	61.992	22.702	50.358	50.180	5.740	4.216	1.404	14.052	...	4.741	31.190	2.986.833	177.777
	06.	46.291	15.642	49.016	20.372	6.303	3.669	6.577	15.201	7.974	4.683	...	2.757.801	118.804
	07.	31.162	19.448	47.516	23.900	5.883	3.759	...	13.163	...	4.807	43.000	2.760.526	121.059
	08.	27.618	16.247	36.006	37.930	10.392	2.570	306	10.053	37.000	2.783.590	125.967
	09.	40.414	13.352	39.359	38.351	4.256	3.420	...	6.159	2.626.745	110.472
	10.	30.694	18.551	49.271	60.220	2.372	4.360	...	10.482	2.637	...	34.206	2.600.379	111.629
	11.	31.937	18.337	26.115	37.220	4.333	3.580	...	11.300	7.758	2.444.856	98.093
	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344

Napomena:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljuvanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva**- u postocima, na godišnjoj razini -**

Godina	Razdoblje	Stanovništvo									
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR			Depoziti u inozemnoj valuti	
		S dogovorenim dospijećem			S dogovorenim dospijećem						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderirani mjesecni prosjeci											
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2022.	01.	0,149	0,415	0,650	0,045	0,154	0,916	0,933	0,054	0,127	0,031
	02.	0,161	0,343	0,661	0,035	0,215	0,906	1,054	0,053	0,190	0,031
	03.	0,160	0,375	0,729	0,045	0,196	0,796	1,370	0,052	0,203	0,031
	04.	0,222	0,455	0,670	0,046	0,175	0,859	1,000	0,052	0,172	0,031
	05.	0,137	0,628	0,765	0,046	0,184	0,941	1,135	0,052	0,279	0,031
	06.	0,197	0,552	0,835	0,046	0,214	0,737	1,204	0,055	0,133	0,031
	07.	0,252	0,826	0,785	0,035	0,406	0,954	1,263	0,053	0,172	0,031
	08.	0,200	0,901	0,986	0,047	0,292	1,032	1,470	0,046	0,281	0,024
	09.	0,441	0,867	1,129	0,047	0,433	1,171	1,524	0,045	0,292	0,023
	10.	0,445	0,986	1,426	0,047	0,450	1,242	1,544	0,044	0,311	0,023
	11.	0,452	1,074	1,256	0,047	0,307	1,455	1,379	0,044	0,233	0,023
	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
Iznos depozita (novi poslovi)											
										- u tisućama KM -	
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2022.	01.	4.688	11.448	15.192	6.296.600	11.062	34.106	25.062	2.167.145	3.963	447.844
	02.	4.522	9.455	8.937	6.176.989	9.542	28.190	25.893	2.149.503	2.824	432.624
	03.	9.612	6.974	12.805	5.850.702	25.653	33.125	32.502	2.062.502	3.832	411.826
	04.	10.970	8.043	14.407	5.929.910	23.158	25.791	20.642	2.092.672	857	417.447
	05.	8.445	6.679	11.122	5.991.487	13.573	27.185	22.235	2.105.434	1.432	406.944
	06.	12.860	4.004	14.675	6.108.476	20.002	26.777	34.802	2.111.892	938	416.500
	07.	9.886	8.991	10.097	6.338.007	17.467	26.960	26.176	2.245.059	1.776	431.907
	08.	12.484	8.222	11.381	6.586.937	22.664	30.516	30.318	2.566.482	1.308	562.877
	09.	10.218	8.029	14.310	6.706.861	23.216	33.402	41.766	2.627.652	1.802	567.888
	10.	7.138	9.186	36.302	6.715.813	10.719	35.647	41.597	2.667.930	1.830	562.128
	11.	8.362	21.634	16.108	6.567.582	13.640	40.993	41.040	2.656.170	1.113	540.130
	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih poduzeća

- u postocima, na godišnjoj razini -

Godina	Razdoblje	Nefinansijska poduzeća										Depoziti u inozemnoj valuti	
		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR						
		S dogovorenim dospijećem			S dogovorenim dospijećem		Preko 1 do 2 godine			Preko 2 godine			
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21			
Ponderirani mjesecni prosjeci													
2016.	12.	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048			
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033			
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043			
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028			
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025			
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043			
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032			
	2022.	01.	0,367	0,200	...	0,018	0,148	0,875	1,092	0,006	0,049		
		02.	0,207	0,208	0,696	0,014	...	0,375	...	0,017	0,049		
		03.	0,166	0,257	0,593	0,014	0,027	0,953	1,288	0,006	0,034		
		04.	0,137	0,236	0,519	0,016	0,384	0,370	0,935	0,007	0,034		
		05.	0,169	0,332	0,523	0,015	0,095	0,559	...	0,006	0,028		
		06.	0,102	0,247	1,032	0,016	0,130	0,612	0,876	0,007	0,026		
		07.	0,437	0,357	0,534	0,017	0,370	0,567	0,856	0,006	0,034		
		08.	0,225	0,176	0,734	0,021	0,309	0,006	0,029		
		09.	0,528	0,541	0,824	0,026	0,322	...	1,682	0,006	0,057		
		10.	0,434	0,643	1,535	0,025	0,457	0,983	1,554	0,006	0,037		
		11.	0,517	0,729	1,066	0,047	0,461	1,111	1,755	0,005	0,032		
		12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032		
Iznos depozita (novi poslovi)													- u tisućama KM -
2016.	12.	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169			
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421			
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148			
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536			
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453			
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918			
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166			
	2022.	01.	38.869	852	...	4.734.148	18.203	18.960	5.171	1.287.822	102.118		
		02.	33.982	4.312	4.050	4.617.554	...	49.934	...	1.221.880	95.687		
		03.	40.220	6.160	41.303	4.570.131	1.089	35.244	9.478	1.256.150	130.871		
		04.	14.217	1.349	28.915	4.600.766	26.024	58.211	27.474	1.142.376	103.910		
		05.	19.811	3.857	2.287	4.607.404	10.333	21.524	...	1.223.734	128.051		
		06.	34.718	12.675	14.300	4.679.023	6.366	61.924	3.847	1.197.575	141.562		
		07.	22.668	10.401	12.854	4.562.515	10.609	21.551	28.875	1.271.081	116.285		
		08.	14.904	1.809	1.940	4.955.012	15.553	1.318.728	144.293		
		09.	10.398	8.297	17.112	5.032.372	8.746	...	3.577	1.360.109	159.247		
		10.	15.521	2.683	4.622	4.908.107	30.496	3.763	11.736	1.379.443	272.390		
		11.	31.569	6.232	1.161	4.700.971	35.560	10.021	11.938	1.338.011	248.344		
		12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166		

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Depoziti po viđenju	Oročeni i štedni depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2022.	01.	16.862,0	11.067,5	27.929,6	4.336,9	16.597,7	20.934,6
	02.	16.686,6	10.895,4	27.582,0	4.412,8	16.641,0	21.053,7
	03.	16.334,6	10.484,3	26.818,9	4.539,6	16.709,8	21.249,3
	04.	16.365,7	10.510,7	26.876,4	4.579,9	16.833,8	21.413,7
	05.	16.907,9	10.512,5	27.420,4	4.600,9	16.970,4	21.571,3
	06.	17.149,2	10.636,2	27.785,4	4.641,4	17.074,3	21.715,6
	07.	17.408,3	10.650,7	28.059,0	4.623,7	17.139,7	21.763,4
	08.	17.930,3	10.648,5	28.578,8	4.562,7	17.244,7	21.807,3
	09.	18.100,4	10.585,2	28.685,6	4.578,6	17.269,6	21.848,2
	10.	18.210,2	10.667,9	28.878,1	4.646,5	17.294,8	21.941,3
	11.	18.126,5	10.606,0	28.732,5	4.639,6	17.327,0	21.966,7
	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju razdoblja, u milijunima KM -
DEPOZITI DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2022.	01.	110,7	1.102,7	1.074,9	616,8	128,6	370,5	1.087,3	4.886,0	456,5	6.994,7	33,2	16.862,0
	02.	123,3	1.105,7	1.122,2	639,1	134,8	407,6	1.111,5	4.646,1	455,0	6.912,4	29,0	16.686,6
	03.	109,6	1.095,1	1.170,4	644,7	142,8	374,6	1.292,6	4.503,3	425,8	6.540,3	35,3	16.334,6
	04.	140,7	1.132,5	1.234,6	628,9	150,6	415,3	1.205,4	4.358,6	447,6	6.611,5	39,8	16.365,7
	05.	97,4	1.335,4	1.291,4	664,1	145,3	448,1	1.159,4	4.620,5	468,7	6.641,6	35,9	16.907,9
	06.	123,0	1.438,4	1.454,6	651,2	151,0	444,6	1.030,3	4.604,4	469,3	6.750,2	32,1	17.149,2
	07.	129,8	1.476,0	1.471,8	654,7	138,2	430,7	992,1	4.724,8	478,4	6.886,0	25,8	17.408,3
	08.	123,5	1.435,2	1.513,3	698,3	137,1	441,9	1.047,7	5.024,2	484,0	6.990,6	34,4	17.930,3
	09.	133,6	1.338,0	1.528,5	727,2	126,3	456,7	1.065,0	5.087,2	497,9	7.109,6	30,3	18.100,4
	10.	131,1	1.330,2	1.493,3	732,0	133,8	456,9	1.026,4	5.266,4	489,2	7.120,0	30,8	18.210,2
	11.	122,7	1.093,4	1.467,6	717,6	160,4	564,5	1.024,7	5.242,4	479,6	7.219,3	34,3	18.126,5
	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

DEPOZITI SVIH DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
	01.	78,5	666,7	53,5	25,6	33,4	776,3	762,0	784,4	90,2	7.756,4	40,5	11.067,5
	02.	74,9	648,0	42,9	25,6	22,7	752,8	786,8	809,2	89,9	7.600,5	42,1	10.895,4
	03.	70,5	639,1	64,8	25,9	20,6	745,7	718,2	799,7	102,1	7.247,3	50,4	10.484,3
	04.	64,1	606,8	71,6	32,3	18,5	760,5	842,0	787,4	100,0	7.177,7	49,9	10.510,7
	05.	25,6	644,7	72,1	32,4	19,3	733,9	910,7	808,0	98,9	7.129,1	37,9	10.512,5
	06.	60,3	644,5	78,9	46,3	31,6	722,8	992,6	796,2	101,4	7.120,9	40,8	10.636,2
	07.	39,8	623,4	79,3	47,4	19,6	752,3	1.023,6	834,3	100,0	7.090,5	40,4	10.650,7
	08.	29,0	681,9	79,0	46,2	19,8	736,7	979,9	808,3	108,6	7.118,1	41,0	10.648,5
	09.	48,6	682,7	73,2	46,3	17,8	754,8	916,5	790,8	105,0	7.109,0	40,5	10.585,2
	10.	60,9	728,2	94,0	47,6	17,8	750,8	938,4	757,4	108,1	7.122,6	42,1	10.667,9
	11.	45,3	717,8	95,1	48,3	19,1	750,2	947,8	775,3	107,8	7.059,0	40,1	10.606,0
	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -****KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2022.	01.	0,2	55,5	1,3	15,0	4,4	47,5	102,4	3.300,0	9,0	801,0	0,7	4.336,9
	02.	0,0	53,5	1,7	9,1	4,4	43,6	103,8	3.395,8	9,1	790,9	0,8	4.412,8
	03.	0,0	41,1	1,6	8,3	4,6	43,1	100,5	3.526,2	9,2	804,5	0,5	4.539,6
	04.	0,0	39,0	0,5	8,2	4,4	43,5	99,1	3.577,8	10,7	795,9	0,8	4.579,9
	05.	0,0	28,7	0,9	8,9	4,7	41,7	93,1	3601,6	11,4	809,3	0,5	4.600,9
	06.	0,0	34,4	1,0	2,8	4,7	49,2	82,1	3649,1	11,0	806,5	0,6	4.641,4
	07.	0,0	34,7	2,1	5,9	5,0	31,9	98,3	3619,1	12,3	813,6	0,8	4.623,7
	08.	0,0	31,2	2,1	8,6	4,7	29,6	113,6	3549,3	12,9	810,1	0,6	4.562,7
	09.	0,0	44,5	2,5	9,8	4,7	40,8	113,9	3.540,8	12,9	808,0	0,6	4.578,6
	10.	0,0	49,7	2,4	11,8	5,3	34,8	157,4	3.545,6	14,3	824,3	0,9	4.646,5
	11.	0,0	49,0	1,6	12,9	4,8	28,2	167,1	3.545,4	11,3	818,7	0,6	4.639,6
	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALnim SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
	01.	14,0	351,3	181,4	355,2	187,2	100,4	404,1	5.395,3	10,5	9.598,0	0,3	16.597,7
	02.	13,6	346,8	180,4	356,7	184,6	103,1	410,1	5.385,8	10,0	9.649,6	0,2	16.641,0
	03.	13,2	343,2	177,4	353,4	181,8	103,5	404,8	5.400,3	10,0	9.721,9	0,2	16.709,8
	04.	12,7	341,7	175,3	349,9	179,1	101,3	407,0	5.457,4	9,8	9.799,4	0,2	16.833,8
	05.	12,2	350,3	174,2	345,2	176,0	104,3	411,3	5.511,6	10,1	9.875,0	0,3	16.970,4
	06.	11,7	341,0	170,1	353,4	173,1	106,9	404,9	5.539,3	10,5	9.963,1	0,2	17.074,3
	07.	11,3	338,4	166,8	352,7	170,2	111,4	406,0	5.555,5	11,2	10.015,9	0,4	17.139,7
	08.	10,8	344,8	200,1	360,9	167,3	113,1	417,1	5.571,2	11,3	10.047,6	0,4	17.244,7
	09.	10,3	334,4	208,7	355,6	164,4	113,3	418,8	5.557,2	10,9	10.095,6	0,4	17.269,6
	10.	9,8	326,2	205,4	355,9	164,1	112,7	412,6	5.583,0	11,1	10.113,6	0,4	17.294,8
	11.	9,3	322,9	204,4	361,6	158,6	113,4	414,7	5.594,2	10,8	10.136,7	0,5	17.327,0
	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klausulom sa pozicija domaće valute na pozicije inozemne valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T19: Kupovina i prodaja KM**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2022.	01.	382.250	239.410	142.840	15.158.733
	02.	438.525	536.952	-98.427	15.060.306
	03.	521.538	823.701	-302.163	14.758.143
	04.	488.502	440.565	47.937	14.806.080
	05.	464.757	405.895	58.862	14.864.942
	06.	489.905	381.593	108.312	14.973.255
	07.	663.166	344.861	318.305	15.291.560
	08.	653.051	328.609	324.441	15.616.001
	09.	569.116	500.353	68.763	15.684.764
	10.	311.318	578.907	-267.589	15.417.174
	11.	331.428	687.726	-356.299	15.060.876
	12.	977.721	807.115	170.606	15.231.481

T20: Prosječne obvezne rezerve**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2022.	01.	30.100.075	3.010.007	7.060.649	4.050.642
	02.	30.143.954	3.014.395	6.940.641	3.926.246
	03.	29.609.812	2.960.981	6.366.329	3.405.348
	04.	29.109.559	2.910.956	6.257.008	3.346.052
	05.	29.322.360	2.932.236	6.422.203	3.489.967
	06.	29.692.583	2.969.258	6.501.710	3.532.452
	07.	30.087.173	3.008.717	6.640.989	3.632.272
	08.	30.427.192	3.042.719	6.814.061	3.771.342
	09.	30.766.124	3.076.612	6.994.783	3.918.171
	10.	30.876.001	3.087.600	6.906.307	3.818.707
	11.	30.964.843	3.096.484	6.708.999	3.612.515
	12.	31.007.597	3.100.760	6.717.916	3.617.157

Napomena:

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stope koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. kolovoza 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. veljače 2011. g stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. srpnja 2010. godine stopa naknade na iznos obvezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovi prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. svibnja 2009. god. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. travnja 2009. god. stopa naknade se utvrđuje:- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obvezne rezerve po stopi 0.50%, - na iznos sredstava iznad obvezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovi prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. siječnja 2009. g stopa obvezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 11. listopada 2008. god. stopa obvezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. siječnja 2008. god. stopa obvezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu**- u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2022.	01.	105.442	7.826	3.477.059	1.497	3.582.501	9.323
	02.	103.247	8.347	3.783.940	1.637	3.887.187	9.984
	03.	123.389	11.005	4.200.734	1.895	4.324.123	12.900
	04.	117.636	10.067	4.001.217	1.844	4.118.853	11.911
	05.	115.633	9.702	4.028.949	1.822	4.144.582	11.524
	06.	120.602	11.390	4.169.267	1.920	4.289.869	13.309
	07.	117.997	10.138	4.030.150	1.864	4.148.147	12.002
	08.	122.447	10.701	4.103.403	1.955	4.225.850	12.656
	09.	123.831	10.914	4.080.703	1.972	4.204.534	12.887
	10.	121.221	10.303	4.051.520	1.926	4.172.741	12.229
	11.	123.773	10.695	4.014.902	1.958	4.138.675	12.653
	12.	140.762	12.280	4.322.411	2.167	4.463.173	14.446

T22: Platna bilanca BiH**- u milijunima KM -**

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.
TEKUĆI RAČUN	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045	-408	-664	-279	-694
Roba - saldo	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095	-1.953	-2.456	-2.800	-2.887
Izvoz robe	6.067	6.645	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.133	3.789	4.264	4.064	4.016
Uvoz robe	13.846	13.743	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.228	5.741	6.720	6.864	6.903
Usluge - saldo	1.631	1.624	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.493	2.571	3.625	621	763	1.228	1.014
Izvoz usluga	2.416	2.391	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.447	3.775	5.318	935	1.168	1.815	1.401
Uvoz usluga	785	768	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.204	1.693	314	405	587	387
Primarni dohodak - saldo	205	357	224	195	41	-263	-195	-60	-194	-565	-344	-70	-149	-37	-87
Potražuje	874	864	955	929	929	969	1.026	1.197	882	1.016	1.215	236	288	336	355
Duguje	669	507	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.076	1.581	1.559	305	437	374	442
Sekundarni dohodak - saldo	3.676	3.694	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.240	4.769	994	1.179	1.331	1.266
Potražuje	3.954	3.973	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.697	5.268	1.115	1.314	1.453	1.386
Duguje	277	279	298	336	345	362	394	412	433	456	499	122	135	123	120
KAPITALNI RAČUN	334	337	442	364	300	342	305	384	361	353	330	70	74	99	87
Potražuje	334	337	442	364	300	342	311	386	369	353	334	71	75	100	88
Duguje	0	0	0	0	0	0	6	2	8	0	4	1	1	1	1
FINANCIJSKI RAČUN	-1.806	-909	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-864	-93	-1.220	-380	-444	76	-472
Izravna ulaganja	-506	-342	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-630	-899	-1.149	-206	-304	-233	-406
Neto finansijska sredstva	91	126	15	167	5	173	32	38	121	135	53	32	1	35	-15
Neto finansijske obveze	597	468	799	675	555	890	992	777	751	1.034	1.203	238	306	268	391
Portfeljna ulaganja	19	144	107	110	167	157	256	214	10	80	195	85	-105	66	150
Neto finansijska sredstva	-43	80	36	51	99	92	254	179	-20	347	195	86	-105	66	148
Neto finansijske obveze	-62	-64	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-1	1	0	0	-2
Finansijski derivativi	0	0	0	-0	1	1	-5	-1	-0	1	-0	0	1	2	-3
Neto finansijska sredstva	0	0	0	-0	-0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-0	-0	-0	-3
Neto finansijske obveze	0	0	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-0	-1	-2	-0
Ostala ulaganja	-1.391	-1.420	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.490	-1.970	-408	-10	-120	-484	205
Neto finansijska sredstva	-387	-238	-584	-417	-294	-690	286	-12	-217	-103	802	47	342	-154	567
Valuta i depoziti	-483	-339	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-265	-212	465	-36	244	-249	507
Zajmovi	-18	5	-23	-80	-74	-289	223	-90	-14	-32	117	43	41	15	19
Osiguranje i mirovine	18	15	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	10	12	13	4
Trgovinski krediti i avansi	89	89	86	92	81	100	98	73	60	117	154	35	39	42	38
Ostala finansijska sredstva	8	-8	-59	12	-4	26	-6	10	-24	-12	27	-4	7	25	-0
Neto finansijske obveze	1.004	1.182	878	950	1.070	783	1.491	987	1.273	1.867	1.211	57	462	330	361
Valuta i depoziti	-83	-119	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-89	-9	-68	21
Zajmovi	546	768	645	522	698	127	463	318	1.490	750	291	-102	166	141	85
Osiguranje i mirovine	7	12	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-8	-2	-1	-3	-2
Trgovinski krediti i avansi	514	510	526	523	487	582	618	619	582	795	1.073	233	273	294	273
Ostale finansijske obveze (uključujući i SDR)	21	10	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	0	18	34	-35	-16
Rezervna aktiva	73	709	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	-250	85	725	-418
Monetarno zlato	1	77	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	-28	0	0	-133
Valuta i depoziti	-2.051	-117	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-31	535	1.579	2.350
Vrijednosnice	2.079	792	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	-191	-449	-854	-2.633
Ostala pričuvna sredstva	43	-43	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	0	-1	-0	-1
NETO GREŠKE I PROPUSTI	127	179	113	209	306	281	-12	-46	-101	477	495	-42	146	255	135

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platne bilance za četvrtu tromjeseče uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodologiska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)													- u milijunima KM -			
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.		
NETO POZICIJA	-15.178	-15.101	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-12.098	-11.918	-12.039	-12.415	-12.214	-12.304		
SREDSTVA	12.321	13.466	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.309	25.094	24.859	25.029	25.778	25.890		
Izravna ulaganja	560	695	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.365	1.477	1.512	1.513	1.548	1.533		
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	297	291	299	362	370	427	468	622	736	789	824	843	877	885		
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	263	404	410	516	562	730	799	623	629	688	688	670	671	648		
Portfeljna ulaganja	466	532	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.604	1.499	1.565	1.710		
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	23	23	31	33	39	44	41	39	38	82	82	82	82	82		
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	444	509	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.522	1.417	1.483	1.628		
Financijski derivativi	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0		
Ostala ulaganja	4.786	5.171	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.896	5.749	5.786	6.118	6.144	6.579		
Ostali vlasnički kapital	29	47	48	52	48	52	54	53	61	54	53	53	53	53		
Valuta i Depoziti	2.985	3.288	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.214	4.214	4.483	4.456	4.859		
Zajmovi	329	334	311	232	158	176	249	210	196	207	245	287	302	320		
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	61	58	110	88	87	92	89	94	105	108	111	109	109	109		
Trgovinski krediti i avansi	1.177	1.181	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.129	1.124	1.139	1.154	1.173		
Ostala potraživanja/obveze	205	263	228	262	267	55	49	69	40	36	39	47	70	65		
Pričuvna sredstva	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	15.957	15.899	16.521	16.068		
Valuta i depoziti	2.335	2.218	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	4.384	4.919	6.498	8.847		
Vrijednosnice	3.877	4.592	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	11.269	10.682	9.730	7.061		
Ostala pričuvna sredstva	297	258	260	186	208	205	212	254	292	304	303	298	293	160		
OBVEZE	27.499	28.567	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	34.407	37.012	36.898	37.443	37.993	38.194		
Izravna ulaganja	11.324	12.231	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.609	16.546	16.585	16.708	16.973	17.336		
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	8.006	8.872	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	12.070	14.032	13.951	14.044	14.307	14.550		
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.318	3.360	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	3.539	2.513	2.634	2.664	2.667	2.786		
Portfeljna ulaganja	703	544	474	349	299	240	246	207	178	417	391	419	426	425		
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	123	127	118	56	79	93	98	99	110	108	109	109	109	108		
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	580	417	355	293	220	147	148	107	69	308	282	309	317	317		
Financijski derivativi	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0	0	2	4	0		
Ostala ulaganja	15.472	15.792	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	18.617	20.050	19.921	20.315	20.589	20.433		
Ostali vlasnički kapital	66	42	50	47	26	29	36	47	48	78	78	78	78	77		
Valuta i Depoziti	2.053	1.934	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.642	1.633	1.566	1.582		
Zajmovi	10.758	11.113	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	13.369	14.192	14.175	14.499	14.825	14.708		
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	17	16	17	18	19	22	23	24	27	30	31	30	30	31		
Trgovinski krediti i avansi	2.179	2.231	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.684	2.911	2.868	2.894	2.896	2.916		
Ostale obveze	32	105	76	68	65	73	102	88	101	104	118	154	119	102		
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene financijske obveze)	367	352	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.009	1.027	1.075	1.017		

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrtu tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade**- u tisućama KM -**

Kreditor	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	648.016	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	679.957	122.334	802.291
Međunarodne i regijske organizacije	549.724	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	530.228	98.349	628.577
Europska investicijska banka	79.346	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	101.559	22.597	124.156
Europska banka za obnovu i razvoj	112.893	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	111.050	11.773	122.823
Svjetska banka - IDA	104.563	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	185.082	15.630	200.712
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.836	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	59.255	18.392	77.647
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	4.740	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	6.945	1.404	8.349
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.113	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	6.872	770	7.642
MMF	179.498	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	39.907	24.445	64.352
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	11.735	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	19.558	3.339	22.897
Vlada i vladine agencije	98.293	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	149.729	23.985	173.714
Pariski klub ¹⁾	40.906	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	30.692	3.841	34.533
Saudijski fond za razvoj	7.818	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	6.762	2.300	9.062
Ostala bilateralna ²⁾	49.568	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	112.276	17.844	130.119
Privatni kreditori	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Londonski klub ¹⁾	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Ukupno	723.106	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	679.957	122.334	802.291

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastiški dug)**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastiški dug)

od toga: vanjski dug

Godina	Dužnički vrijednosni papir	Krediti	Ukupno	Javni kreditori (međunarodne financijske institucije i inozemne vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2012.	2.017,8	7.558,9	9.576,6	6.598,6	613,2	7.211,8
2013.	2.020,9	8.048,6	10.069,5	6.995,1	567,9	7.563,0
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.358,8	8.967,0	11.325,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.332,5	9.092,1	11.424,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.430,3	9.130,8	11.561,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.722,6	9.818,4	12.541,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.973,1	10.273,6	13.246,6	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.**	-	-	-	8.891,9	365,2	9.257,2

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH i Centralna banka BiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljaju na nekonsolidovanoj osnovi sukladno sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2020. i 2021. godinu su revidirani

**Podaci za 2022. godinu su privremeni

- Podaci nisu dostupni

T26: Devizne rezerve CBBiH**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve										Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Ulaganja u vrijednosnice	Neto devizne rezerve	10	11	12=10-11		
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11		
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4		
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1		
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4		
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4		
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6		
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8		
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1		
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2		
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7		
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8		
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5		
2022.	01.	300,3	4,8	471,4	4.198,6	0,0	11.467,4	16.442,5	16.439,9	15.715,2	724,7		
	02.	319,3	2,2	440,6	4.025,1	0,0	11.553,1	16.340,1	16.337,5	15.619,3	718,2		
	03.	301,3	2,1	457,0	3.926,1	0,0	11.268,7	15.955,3	15.952,3	15.306,2	646,2		
	04.	309,6	5,2	453,0	4.254,5	0,0	10.932,7	15.955,1	15.952,2	15.354,8	597,4		
	05.	294,6	1,6	452,6	4.647,1	0,0	10.574,1	15.969,9	15.967,3	15.407,3	560,0		
	06.	296,7	1,6	452,6	4.465,2	0,0	10.681,4	15.897,5	15.895,1	15.361,1	534,0		
	07.	297,3	8,0	455,7	5.452,4	0,0	10.052,5	16.265,9	16.263,1	15.682,8	580,4		
	08.	292,8	1,3	475,7	5.243,8	0,0	10.507,0	16.520,6	16.518,0	16.008,4	509,6		
	09.	291,5	1,4	476,1	6.019,9	0,0	9.730,2	16.519,1	16.516,5	16.067,7	448,8		
	10.	155,1	11,6	480,3	7.326,2	0,0	8.286,5	16.259,7	16.257,3	15.811,1	446,2		
	11.	159,6	0,1	482,8	7.686,6	0,0	7.577,7	15.906,8	15.904,4	15.442,0	462,4		
	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5		

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i ulaganja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2022.	01.	202.932	204.123	156.137	185.373	95.755	109.074	24.633	51.629	292.644	1.322.299
	02.	221.388	194.430	158.922	189.138	105.310	118.545	24.865	41.938	321.084	1.375.620
	03.	237.971	224.334	178.014	215.198	128.618	146.106	31.897	50.597	383.265	1.596.000
	04.	233.332	244.220	185.495	213.482	128.528	140.357	31.306	53.202	379.655	1.609.578
	05.	221.049	254.621	196.510	222.706	126.119	147.829	26.004	57.403	355.317	1.607.557
	06.	222.860	219.813	196.954	222.178	124.215	158.929	23.940	40.372	367.309	1.576.571
	07.	221.382	214.002	203.043	176.352	112.167	142.417	19.657	33.885	337.502	1.460.408
	08.	204.002	218.864	100.539	180.427	104.280	145.104	20.829	58.616	309.457	1.342.116
	09.	226.222	273.832	163.817	191.870	124.224	162.654	27.350	47.200	418.779	1.635.948
	10.	235.076	208.637	155.124	186.477	134.382	154.514	31.175	55.981	360.754	1.522.119
	11.	245.020	212.984	155.567	175.442	132.692	159.417	22.135	39.167	376.130	1.518.554
	12.	194.959	206.766	141.262	204.792	105.530	125.410	27.846	46.479	353.927	1.406.969

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine).

Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje".

T28: BiH uvoz po zemljama podrijetla**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Druge zemlje	Ukupno
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2022.	01.	173.385	187.991	160.979	146.152	154.540	71.109	57.203	100.176	60.878	600.723	1.713.135
	02.	232.016	224.556	228.775	179.214	166.259	85.423	62.580	128.277	79.394	686.868	2.073.362
	03.	265.613	290.343	302.350	235.261	188.069	106.368	53.284	148.915	93.167	831.396	2.514.767
	04.	249.976	283.032	260.778	214.958	164.583	97.317	48.875	165.625	91.913	793.825	2.370.882
	05.	243.291	312.576	266.939	234.998	186.041	93.514	54.833	141.287	87.557	805.655	2.426.692
	06.	250.729	318.877	280.914	261.035	196.371	103.467	56.611	160.894	91.361	882.407	2.602.668
	07.	255.437	353.235	237.625	269.702	197.554	98.391	60.809	118.631	85.906	797.449	2.474.738
	08.	236.764	254.900	268.715	280.892	203.959	77.730	52.667	138.696	70.641	765.401	2.350.365
	09.	270.424	333.286	285.379	303.870	240.733	103.272	69.104	141.229	93.977	809.376	2.650.649
	10.	283.686	356.414	272.166	259.905	213.623	95.333	27.862	144.955	82.793	790.712	2.527.449
	11.	261.982	303.470	249.403	248.115	215.016	87.615	35.092	143.369	88.439	848.612	2.481.113
	12.	269.587	321.918	243.548	210.646	200.759	93.555	79.178	143.092	77.244	811.101	2.450.627

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine).

Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje"

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2012.		1,9558	26,0039	0,0778	0,6764	1,9098	1,6227	0,8455	2,4123	1,5227	...	1,7325
2013.		1,9558	25,8068	0,0753	0,6587	1,5129	1,5893	0,7759	2,3044	1,4736	0,2396	1,7297
2014.		1,9558	25,6194	0,0710	0,6337	1,3939	1,6103	0,6734	2,4263	1,4740	0,2393	1,6689
2015.		1,9558	25,6886	0,0717	0,6313	1,4565	1,8329	0,6502	2,6945	1,7626	0,2806	1,6199
2016.		1,9558	25,9604	0,0723	0,6280	1,6288	1,7944	0,5864	2,3964	1,7680	0,2662	1,5889
2017.		1,9558	26,2055	0,0743	0,6325	1,5469	1,7616	0,4762	2,2329	1,7355	0,2566	1,6113
2018.		1,9558	26,3655	0,0763	0,6137	1,5006	1,6938	0,3519	2,2110	1,6575	0,2506	1,6536
2019.		1,9558	26,3651	0,0762	0,6016	1,6031	1,7581	0,3079	2,2301	1,7472	0,2530	1,6594
2020.		1,9558	25,9468	0,0740	0,5576	1,6074	1,8274	0,2475	2,2013	1,7166	0,2487	1,6634
2021.		1,9558	25,9772	0,0763	0,5457	1,5066	1,8089	0,1913	2,2747	1,6539	0,2564	1,6635
2022.		1,9558	25,9570	0,0796	0,5015	1,4202	1,9482	0,1133	2,2949	1,8602	0,2765	1,6650
2022.	01.	1,9558	25,9960	0,0798	0,5440	1,5045	1,8822	0,1273	2,3411	1,7282	0,2719	1,6633
	02.	1,9558	25,9622	0,0801	0,5487	1,4960	1,8676	0,1265	2,3336	1,7239	0,2717	1,6633
	03.	1,9558	25,8362	0,0781	0,5185	1,5014	1,9108	0,1216	2,3411	1,7761	0,2800	1,6621
	04.	1,9558	25,8750	0,0801	0,5227	1,4333	1,9148	0,1225	2,3391	1,8022	0,2808	1,6613
	05.	1,9558	25,9515	0,0791	0,5094	1,4366	1,8911	0,1191	2,3028	1,8508	0,2766	1,6635
	06.	1,9558	25,9918	0,0791	0,4924	1,3842	1,9087	0,1087	2,2836	1,8487	0,2762	1,6655
	07.	1,9558	26,0088	0,0795	0,4851	1,4047	1,9793	0,1102	2,2998	1,9189	0,2851	1,6660
	08.	1,9558	26,0290	0,0796	0,4868	1,4293	2,0193	0,1070	2,3156	1,9293	0,2839	1,6666
	09.	1,9558	26,0007	0,0796	0,4857	1,3830	2,0264	0,1077	2,2400	1,9718	0,2815	1,6670
	10.	1,9558	25,9769	0,0797	0,4674	1,3554	2,0024	0,1073	2,2431	1,9942	0,2776	1,6672
	11.	1,9558	25,9329	0,0803	0,4813	1,3478	1,9861	0,1032	2,2506	1,9196	0,2676	1,6673
	12.	1,9558	25,9230	0,0806	0,4797	1,3699	1,9830	0,0991	2,2504	1,8483	0,2648	1,6672

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade**- u milijunima KM -**

	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9	
2013.	1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2	
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3	
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9	
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8	
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0	
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5	
2019.	1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2	
2020.	1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2	
2021.	1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6	
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda**- u milijunima KM -**

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7	
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8	
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8	
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1	
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5	
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7	
2018.	7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6	
2019.	8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6	
2020.	7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1	
2021.	8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9	
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto surpluz/deficit.

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača - u milijunima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	99,3	-3,9	178,6	33,6	78,3	-14,8	57,1	132,5	-23,2	60,3	139,0	736,7
2021.	96,1	-65,8	82,0	58,7	76,9	-94,6	70,7	79,5	210,8	147,0	310,0	971,2
Sij - Ruj 2022.	165,4	69,4	71,4	59,3	85,7	-198,5	97,3	70,4	134,1	43,6	242,7	840,8

Napomena:

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologiskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologiski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti**- u milijunima KM -**

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pleatarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno	
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	27,9	-0,6	1,5	37,7	18,3	-29,3	30,2	98,3	34,0	4,6	156,2	40,5	317,3	736,7
2021.	11,3	9,3	-52,1	16,7	5,2	102,7	25,9	78,1	172,9	11,8	20,0	22,0	547,4	971,2
Sij - Ruj 2022.	10,8	11,6	-177,8	n/a	10,8	129,5	3,2	133,0	69,8	8,4	232,3	6,0	403,2	840,8

Napomena:

Tijekove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodološkim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

n/a u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te sukladno sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji inozemnog ulagača**- u milijunima KM -**

Zemlja	31.12.2019.			31.12.2020.			31.12.2021.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.484,9	248,9	2.733,8	2.540,6	265,1	2.805,7	2.656,4	227,6	2.884,0
Belgija	6,3	2,0	8,2	8,0	3,4	11,4	10,9	5,0	15,9
Crna Gora	20,4	2,6	23,0	24,7	2,8	27,5	33,1	3,0	36,1
Češka	24,1	1,3	25,3	25,0	1,3	26,3	20,7	1,2	21,9
Danska	20,9	6,3	27,3	27,4	5,7	33,1	38,4	5,8	44,2
Francuska	8,7	12,8	21,5	20,8	12,8	33,6	20,3	12,8	33,1
Holandija	493,9	337,9	831,8	562,5	260,6	823,1	576,6	155,2	731,7
Hrvatska	2.370,9	170,6	2.541,5	2.462,0	169,4	2.631,5	2.577,0	139,8	2.716,8
Irska	-2,8	14,3	11,5	-3,3	14,4	11,2	-3,0	14,4	11,4
Italija	594,3	103,0	697,3	614,6	111,6	726,3	663,2	115,3	778,5
Kanada	0,2	2,9	3,1	0,1	2,9	3,0	1,1	2,9	4,0
Kipar	139,4	3,5	142,9	147,0	0,8	147,9	155,8	7,1	162,9
Kuvajt	161,4	78,5	239,9	154,9	86,1	241,0	133,7	88,2	221,9
Lihtenštajn	-7,0	1,0	-6,0	7,5	1,0	8,5	8,2	1,0	9,2
Litvanija	2,5	-0,0	2,5	1,9	-0,0	1,9	2,2	-0,0	2,2
Luksemburg	168,8	218,0	386,8	108,3	217,8	326,1	109,9	219,2	329,1
Mađarska	32,8	1,5	34,2	35,2	1,7	36,9	39,1	2,1	41,2
Malezija	9,6	26,1	35,7	9,0	29,1	38,1	10,3	29,1	39,3
Norveška	6,3	3,6	9,9	6,7	3,6	10,3	7,1	3,6	10,7
Njemačka	620,8	179,3	800,1	642,0	207,5	849,5	717,0	204,9	921,9
Poljska	31,2	11,0	42,1	33,9	10,0	43,9	33,7	43,0	76,7
Rusija	-550,7	1.364,9	814,2	-498,2	1.052,6	554,3	450,5	7,3	457,9
Saudijska Arabija	214,9	73,9	288,9	202,1	76,0	278,1	206,8	77,0	283,8
Slovačka	1,3	20,9	22,2	5,4	21,1	26,6	4,0	20,7	24,6
Slovenija	982,2	168,2	1.150,5	1.068,3	120,7	1.189,0	1.120,9	138,8	1.259,7
Srbija	1.868,4	210,9	2.079,3	1.940,8	238,7	2.179,5	2.003,9	244,5	2.248,4
Španija	30,9	0,0	31,0	36,0	0,0	36,0	29,0	0,1	29,1
Švajcarska	394,7	78,0	472,6	363,4	69,7	433,1	567,1	72,5	639,7
Švedska	49,0	33,0	82,0	48,5	36,6	85,1	57,4	36,3	93,6
Turska	459,5	-26,3	433,2	414,3	-27,5	386,8	516,4	2,6	518,9
Ujedinjeni Arapski Emirati	184,3	121,6	305,8	162,5	144,5	307,0	156,6	154,6	311,2
Sjedinjene Američke Države	30,8	19,5	50,3	34,9	22,1	57,1	38,8	22,4	61,3
Velika Britanija	513,9	84,8	598,7	572,5	91,1	663,6	702,1	100,4	802,5
Ostale zemlje	296,3	104,7	401,1	290,6	79,1	369,7	367,1	85,9	453,0
Ukupno	11.663,0	3.678,9	15.342,0	12.070,2	3.332,3	15.402,5	14.032,4	2.244,1	16.276,4

T35: Normalni i realni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	Efektivni tečaj KM (2015=100)	
		NEER	REER
2012.		98,50	105,14
2013.		99,81	103,96
2014.		101,10	103,09
2015.		99,98	99,99
2016.		101,26	98,88
2017.		101,83	98,03
2018.		103,39	98,52
2019.		104,14	97,52
2020.		106,20	96,97
2021.		107,59	96,63
2022.		109,21	99,98
2022.	01.	108,85	98,11
	02.	108,91	98,51
	03.	109,41	99,80
	04.	108,95	100,26
	05.	108,87	100,16
	06.	109,28	100,65
	07.	108,92	100,25
	08.	108,99	99,90
	09.	108,97	99,84
	10.	109,31	100,76
	11.	109,72	100,80
	12.	110,29	100,68

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

Napomena uz tablice 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnoj podbilanci banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključena pasivna podbilanca. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovu podbilancu u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH sukladno sa Zakonom o početnoj bilanci banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri utjecala na smanjenje kredita javnim poduzećima u inozemnoj valuti, smanjenje inozemne pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vlasti entiteta, fiksnu aktivanu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punoj“ bilanci, s uključenom pasivnom podbilancu, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U studenom 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prijenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 milijuna KM i smanjenja slijedećih stavki: potraživanja od privatnih poduzeća za 260 milijuna KM, inozemne pasive za 101 milijun KM i ostalih stavki (neto) za 95 milijuna KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvješćima banaka Federacije BiH i prijenosa novčanih tijekova u podacima za prosinac 2011. došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 milijuna KM, povećanja ostale aktive za 10 milijuna KM, na strani pasive: smanjenja obveza prema nerezidentima u iznosu od 624 milijuna KM, povećanja rezerviranja za kreditne gubitke za 472 milijuna KM i povećanja ostale pasive za sedam milijuna KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u lipnju 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 milijuna KM potraživanja po osnovi vrijednosnica od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U prosincu 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za razdoblje od kolovoza 2009., kada je greška nastala, do svibnja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast inozemne aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklassifikaciju finansijskih instrumenata u okviru inozemne aktive za razdoblje siječanj - kolovoz 2010. u iznosu od oko 40 milijuna KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovi kredita reklassificirana su u potraživanja od nerezidenata po osnovi vrijednosnica, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne inozemne aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srbije jedna banka je izvršila reklassifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za razdoblje rujan 2008 - studeni 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 milijuna KM.

Sukladno s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasificiranih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna općih i posebnih rezerviranja, banke iz RS-a su u podacima za prosinac 2010. izvršile primjenu navedene regulative prijenosom navedenih pozicija iz izvanbilančne evidencije u bilancu. Ispravka se odrazila na strani aktive na porast kredita u iznosu od oko 144 milijuna KM, porast dospjelih kamata u iznosu od oko 36 milijuna KM, a na strani pasive na porast rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu od oko 180 milijuna KM u okviru računa kapitala.

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija koja obuhvaća podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija koja sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i finansijsko izvješće, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija koja sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH.
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavješćuje javnost o svom radu, davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH. Na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesecna bilanca stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o finansijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podatci objavljaju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljaju se podatci koji se inače objavljaju na web-stranici Banke (www.cbbh.ba) te dodatne informacije i podatci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za tisak:

Grafičar d.o.o.

Tisak:

Grafičar d.o.o.

Publiciranje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz suglasnost izdavača

ISSN 1840-0035

A standard linear barcode is positioned vertically. It consists of vertical black bars of varying widths on a white background. The barcode is used for identification and tracking of the publication.

9 771840 003001